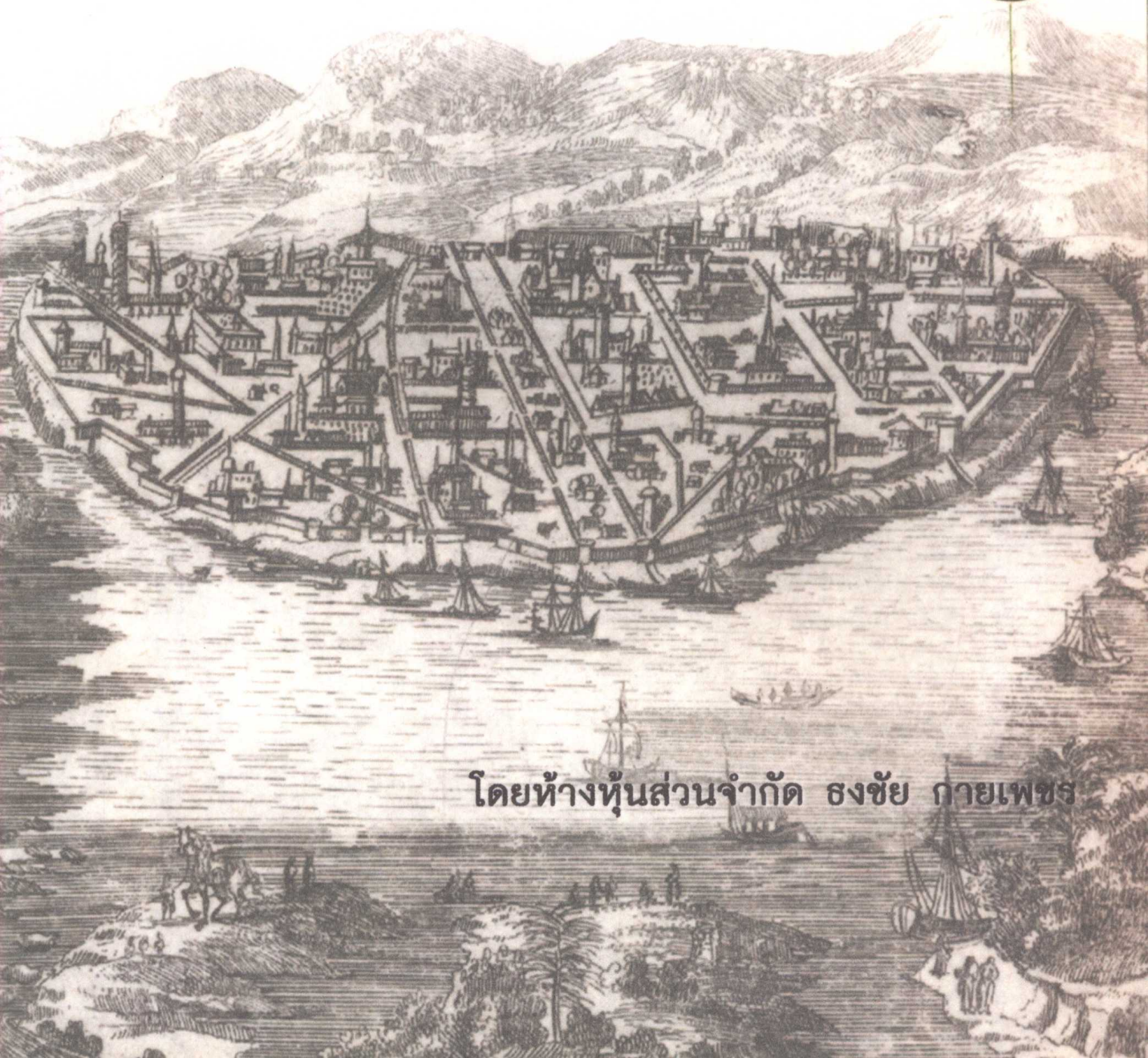
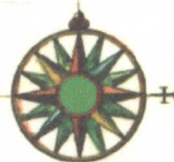

โครงการอนุรักษ์โบราณสถานเนื่องจากอุทกภัย

งานอนุรักษ์โบราณสถาน วัดแค

ตำบลคลองสระบัว อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ปีงบประมาณ ๒๕๕๐

เสนอ อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

โดยทางหุ้นส่วนจำกัด ธงชัย กายเพชร

คำนำ

วัดแค ตั้งอยู่ทางทิศเหนือนอกเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา เป็นวัดเก่าในกลุ่มโบราณสถานริมคลองสระบัว ที่ตั้งทางการปกครองขึ้นอยู่กับ ตำบลคลองสระบัว อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา วัดแคมีการก่อสร้างขึ้นมาตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนต้น และต่อมาได้รับการปรับปรุงก่อสร้างเพิ่มเติมเรื่อยมาจนกระทั่งเสียกรุงศรีอยุธยาในปี พ.ศ. 2310 จากนั้นจึงถูกทิ้งร้างลงไปในช่วงระยะเวลาหนึ่ง และต่อมาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์จึงมีผู้คนกลับเข้ามาใช้พื้นที่ เรื่อยมาจนหลังจากนั้นจึงถูกทิ้งลงไปจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

โบราณสถานในความควบคุมดูแลของกรมศิลปากรนั้น นอกจากจะชำรุดทรุดโทรมตามกาลเวลาแล้ว ยังได้ผ่านวิกฤตการณ์ต่างๆ ทั้งจากภัยธรรมชาติและน้ำมีอมนุญษ์มาหลายครั้งหลายครา ในส่วนของภัยจากน้ำมีอมนุญษ์นั้น กรมศิลปากรได้ออกมาตรการควบคุมและป้องกันไว้อย่างเข้มงวดแล้ว แต่ในส่วนของภัยธรรมชาติที่ไม่สามารถควบคุมได้นั้น ถึงแม้ว่าจะเกิดขึ้นไม่บ่อยนัก แต่ก็ทำให้เกิดความเสียหายแก่โบราณสถานอย่างมาก ภัยธรรมชาติที่มักเกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้งนั้นคือ อุทกภัย เนื่องมาจากภูมิประเทศของเกาะเมืองอยุธยานั้นมีแม่น้ำสามสายล้อมรอบและมีคูคลองอยู่มากมาย ทุกครั้งที่น้ำเหนือไหลบ่าลงมามาก โบราณสถานบริเวณรอบเกาะเมืองก็จะประสบกับอุทกภัยทุกครั้ง โดยเฉพาะเหตุการณ์อุทกภัยเมื่อช่วงปลายปี พ.ศ. 2549 ที่ผ่านมาซึ่งถือเป็นอุทกภัยครั้งใหญ่อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งสร้างความเสียหายให้แก่จังหวัดภาคกลางของประเทศไทยรวมถึงจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ดังนั้นกรมศิลปากรโดยอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จึงดำเนินงานโครงการอนุรักษ์โบราณสถานเนื่องจากอุทกภัย ปีงบประมาณ 2550 ขึ้นมาเพื่อที่จะดำเนินการฟื้นฟูและซ่อมแซมความเสียหายที่เกิดขึ้น รวมถึงการวางแผนการป้องกันอย่างยั่งยืน เพื่อรับมือกับเหตุอุทกภัยที่อาจจะเกิดขึ้นอีกครั้งในภายภาคหน้า

อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

โดย ห้างหุ้นส่วนจำกัด ธงชัย กาษเพชร

มีนาคม 2551

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	
บทนำ	1
บทที่ 1 ประวัติความเป็นมา	4
1.1 ที่ตั้ง	4
1.2 ประวัติและความสำคัญ	5
1.3 ประวัติการดำเนินงานที่ผ่านมา	7
1.3.1 การดำเนินงานชุดคั่นชุดแต่งทางโบราณคดีวัดแค ปี 2542	7
บทที่ 2 โบราณสถานก่อนการดำเนินงานบูรณะพื้นที่	25
บทที่ 3 โบราณสถานภายหลังการดำเนินงาน	35
3.1 งานทำความสะอาดและกำจัดวัชพืช	35
3.2 งานวัสดุพืชพันธุ์	35
3.3 งานป้ายและสาธารณูปโภค	35
บรรณานุกรม	47
ภาคผนวก	
รายการประกอบแบบ	

หลักการและเหตุผล

วัดแค ตั้งอยู่ริมคลองสระบัว นอกเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา ตัววัดตั้งอยู่ริมคลองบางขวด ซึ่งเป็นลำคลองขนาดใหญ่ ตัววัดเดิมหันหน้าไปทางทิศตะวันออก ส่วนวัดในสมัยต่อมาจนถึงสมัยสุดท้ายหันหน้าเข้าหาคลองบางขวดทางด้านทิศเหนือ ซึ่งเป็นเส้นทางคมนาคมหลัก ปัจจุบันมีถนนตัดผ่านทางด้านใต้ ชิดกับวัด

วัดแค เริ่มสร้างในสมัยอยุธยาตอนต้น ซึ่งรูปแบบของโบราณสถานที่เก่าที่สุดคือ เจดีย์ประธานทรงกลมมีซุ้มคูหาทั้ง 8 ทิศ สามารถกำหนดอายุได้ประมาณพุทธศตวรรษ 19 – 20 ซึ่งหันหน้าไปทางทิศตะวันออก ต่อมาได้สร้างวัดใหม่ให้หันหน้าไปทางทิศเหนือ แล้วสร้างเจดีย์ประธานองค์ใหม่เป็นเจดีย์ทรงกลมตั้งอยู่บนฐานแปดเหลี่ยม เป็นรูปแบบที่นิยมในช่วงอยุธยาตอนต้น (พุทธศตวรรษ 20 – 21) และสร้างวิหาร 1 หลังซึ่งได้รับอิทธิพลสุโขทัย ต่อมาได้สร้างเจดีย์ทรงล้านนาเป็นเจดีย์ประธานอีกองค์ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์กับทางล้านนาและอาจแสดงให้เห็นถึงชุมชนที่อยู่อาศัยบริเวณนี้ และมีการสร้างเจดีย์ประธานทรงลังกาขนาดใหญ่อีก 2 องค์ กำหนดอายุได้ในสมัยอยุธยาตอนกลาง (พุทธศตวรรษ 21 – 22) ลงมา พร้อมกับการสร้างอุโบสถอีก 1 หลัง ในช่วงอยุธยาตอนปลาย (พุทธศตวรรษ 22 – 23) ได้ทำการบูรณะสิ่งก่อสร้างในสมัยแรก และสร้างเจดีย์รายทรงปรางค์ และเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสอง จนกระทั่งเสียกรุงครั้งที่ 2 จึงถูกทิ้งร้างมาจนปัจจุบัน

โบราณสถานภายในวัดแคพบทั้งหมด 35 แห่ง แบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ คือ เจดีย์ประธาน วิหาร พระอุโบสถ เจดีย์ราย ศาลา และอาคารอื่น โบราณสถานต่าง ๆ สร้างและบูรณะสืบต่อกันมาตลอดระยะเวลา ปัจจุบันเมื่อขุดแต่งโบราณสถานแล้วเสร็จทั้งหมด จึงปรากฏหลักฐานและขอบเขตของวัดที่ชัดเจน คือ มีแนวกำแพงล้อมรอบวัด ปรากฏหลักฐานชัดเจนเพียง 3 ด้าน คือ ด้านเหนือ ด้านตะวันออก และด้านใต้ ส่วนทางด้านตะวันตกปรากฏร่องรอย แต่ขาดหายไปบางส่วน จากหลักฐานทุกด้านที่พบสามารถกำหนดอายุสมัยของโบราณสถานได้ตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนต้นลงมาจนถึงตอนปลาย แล้วขาดหายไปช่วงหนึ่ง จนมีการเข้ามาอยู่อาศัยอีกครั้งในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นหลังจากนั้นจึงถูกทิ้งลงไปจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

โบราณสถานในความควบคุมดูแลของกรมศิลปากรนั้น นอกจากจะชำรุดทรุดโทรมตามกาลเวลาแล้ว ยังได้ผ่านวิกฤตการณ์ต่างๆทั้งจากภัยธรรมชาติและน้ำมือมนุษย์มาหลายครั้งหลายครา ในส่วนของภัยจากน้ำมือมนุษย์นั้น กรมศิลปากรได้ออกมาตรการควบคุมและป้องกันไว้อย่างเข้มงวดแล้ว แต่ในส่วนของภัยธรรมชาติที่ไม่สามารถควบคุมได้นั้น ถึงแม้ว่าจะเกิดขึ้นไม่บ่อยนัก แต่ก็ทำให้เกิดความเสียหายแก่โบราณสถานอย่างมาก

สำหรับโบราณสถานในความดูแลของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาว่าร้อยละแห่งนั้น ภัยธรรมชาติที่มักเกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้งนั้นคืออุทกภัย เนื่องมาจากภูมิประเทศของเกาะเมืองอยุธยานั้นมีแม่น้ำสามสายล้อมรอบและมีคูคลองอยู่มากมาย ทุกครั้งที่น้ำเหนือไหลบ่าลงมามาก โบราณสถานบริเวณรอบเกาะเมืองก็จะประสบกับอุทกภัยทุกครั้ง โดยเฉพาะเหตุการณ์อุทกภัยเมื่อช่วงปลายปี พ.ศ. 2549 ที่ผ่านมาซึ่งถือเป็นอุทกภัยครั้งใหญ่อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งสร้างความเสียหายให้แก่จังหวัดภาคกลางของประเทศไทยรวมถึงจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งทางอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาก็ได้ดำเนินการเฉพาะหน้าด้วยการป้องกันและควบคุมน้ำไม่ให้เข้าสู่ภายในโบราณสถาน อย่างไรก็ตามโบราณสถานบางแห่งก็ยังคงประสบปัญหาน้ำท่วมขังและการทรุดตัวจากน้ำใต้ดินอยู่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

วัตถุประสงค์

เมื่อผ่านพ้นเหตุอุทกภัยและระดับน้ำลดลงไปจากโบราณสถานแล้ว อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาจึงได้ทำการสำรวจความเสียหายของโบราณสถาน เพื่อที่จะดำเนินการฟื้นฟูและซ่อมแซมความเสียหายที่เกิดขึ้น รวมถึงการวางแผนการป้องกันอุทกภัยอย่างยั่งยืน เพื่อรับมือกับเหตุอุทกภัยที่อาจจะเกิดขึ้นอีกครั้งในภายภาคหน้า

สภาพโบราณสถานและสภาพภูมิทัศน์ ภายหลังจากน้ำท่วมขังเป็นระยะเวลานานกว่าสองเดือนเศษ ได้รับความเสียหายจากน้ำท่วมขังอยู่ที่มีความสูงประมาณ 1.20 เมตร โดยมีเป้าหมายดังต่อไปนี้

1. กำจัดวัชพืชโดยตัดหรือถอนรากไม้ที่ฝังในชั้นอิฐออกให้หมด
2. ให้ทำความสะอาดผิวปูนฉาบและผิวอิฐเดิมทั้งหมดที่ปรากฏอยู่ในบริเวณที่มีคราบฝุ่นเกาะติดระดับน้ำท่วม(ที่ระดับความสูงประมาณ 1.20 เมตร) ด้วยการเช็ดพร้อมทั้งขัดล้างโดยใช้แปรงขนอ่อนแปรงเบาๆ แล้วล้างด้วยน้ำจนสะอาดและทิ้งไว้ให้แห้งสนิท
3. ขุดลอกทำความสะอาดคลอง คูหรือสระน้ำ โดยกำจัดเศษขยะและวัชพืช และปรับสภาพน้ำ
4. ดันหญ้า ทั้งภายในเขตโบราณสถานและบริเวณริมคลองรอบเมืองตาดระหว่างน้ำท่วมขัง ให้ทำการไถปรับพื้นที่เพื่อปรับปรุงดิน และปลูกหญ้าธรรมชาติ (หญ้าพื้นเมืองในพื้นที่) ในบริเวณที่กำหนด พร้อมทั้งโรยปุ๋ยและดินปลูกก่อนทำการดูแลรักษา จนกว่าหญ้าจะขึ้นสมบูรณ์
5. สร้างและติดตั้งป้ายและสาธารณูปโภค ในตำแหน่งที่กำหนดไว้ในแบบ ดังนี้
 - 5.1 แผ่นป้ายของป้ายชื่อโบราณสถาน จำนวน 1 ชุด
 - 5.2 แผ่นป้ายของซุ้มป้ายบรรยายขนาดใหญ่ จำนวน 2 ชุด
 - 5.3 แผ่นป้ายของป้ายบรรยายขนาดเล็ก จำนวน 7 ชุด
 - 5.4 ม้านั่ง จำนวน 1 ชุด
 - 5.5 สร้างเสาหลักก่ออิฐ จำนวน 18 ต้น

6. ซ่อมแซมซุ้มป้ายและสาธารณูปโภค ในตำแหน่งที่กำหนดไว้ในแบบ ดังนี้

- 6.1 ซุ้มป้ายบรรยายขนาดใหญ่ จำนวน 2 ซุ้ม ให้ทำการสำรวจโครงสร้างเสาไม้ หากมีการผุเพียงเล็กน้อยให้ทำการอุดโป๊วและทำสีใหม่ แต่ถ้าชำรุดเสียหายจนไม่สามารถใช้งานได้หรือเป็นอันตรายต่อโครงสร้างให้ทำการซ่อมเปลี่ยนใหม่ บัวและฐานเสาคอนกรีต ที่แตกร้าวให้ทำการฉาบปูนซ่อมให้เรียบร้อย ในขณะที่กระเบื้องหลังคาดินเผาที่ชำรุดหรือสูญหาย ให้ทำการซ่อมเปลี่ยน
- 6.2 โครงป้ายบรรยายขนาดเล็กที่เป็นโลหะจำนวน 7 ป้าย ให้ทำการรื้อถอนและสร้างใหม่ในตำแหน่งเดิมและป้ายบอกทิศทาง จำนวน 2 ชุด ให้ทำการขัดสนิมและทำสีใหม่

7. ตรวจสอบอาณาเขตของโบราณสถาน ก่อนทำการรื้อถอนอาคารหรือสิ่งก่อสร้างที่ล้ำเข้ามาในเขตโบราณสถานโดยไม่ได้รับการอนุญาตจากกรมศิลปากร ยกเว้นกรณีที่ไม่ชัดเจนหรือเกิดข้อพิพาทหรือต้องมีการชดเชยค่าเสียหาย ให้อยู่ในดุลยพินิจและการตัดสินใจของทางอุทยานฯ ก่อนที่จะดำเนินการใดๆ

8. ทำการล้อมรั้วลวดหนามเพื่อปักปันอาณาเขตของโบราณสถาน โดยยึดรูปแบบของรั้วลวดหนามตามมาตรฐานงานองค์ประกอบภูมิทัศน์(LA3.4)ของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา เป็นหลัก

พื้นที่ดำเนินงาน

วัดแค ตำบลคลองสระบัว อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ระยะเวลาดำเนินงาน

120 วัน ตั้งแต่วันที่ 11 ธันวาคม 2550 ถึงวันที่ 8 เมษายน 2551

วิธีการดำเนินงาน

จ้างเหมาจ้างเหมาส่วนจำกัด ชงชัย กายเพชร ดำเนินงาน ซึ่งควบคุมงานโดยอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

หน่วยงานรับผิดชอบ

อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา กรมศิลปากร

บทที่ 1 ประวัติความเป็นมา

1.1 ที่ตั้ง

วัดแค หรือวัดร้างแค ตำบลคลองสระบัว อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตั้งอยู่นอกเกาะเมืองทางด้านเหนือ ทางช่วงเหนือของทุ่งแก้ว ในแนวเดียวกับคลองสระบัว และไม่ไกลจากเพนียดคล้องช้างมากนัก ตั้งอยู่บริเวณพิกัดกริด UTM ที่ 690895 แผนกที่ทหารระวาง 5137 IV ลำดับชุด L 7017 ของกรมแผนที่ทหาร มาตราส่วน 1: 50,000 พิมพ์ครั้งที่ 1-RTSD

ขอบเขตของโบราณสถานมีดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับแนวคูน้ำรอบวัด ถัดไปเป็นบริเวณป่าโปร่งและคลองสระบัว
ทิศใต้	ติดกับบ้านเรือนราษฎรและชุมชนรอบวัด
ทิศตะวันออก	ติดกับคูน้ำและชุมชนรอบวัด
ทิศตะวันตก	ติดกับคูน้ำและชุมชนรอบวัด

การเดินทางเข้าสู่แหล่ง

1.มาทางวัดหน้าพระเมรุ ข้ามแม่น้ำลพบุรีเดิมไปตามถนนลาดยางที่ตัดขนานไปกับคลองสระบัวระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร จนถึงสามแยกบริเวณวัดครุฑธาราม ให้เลี้ยวขวาไปตามทางประมาณ 500 เมตร จึงถึงวัดแค

2.มาทางเพนียดคล้องช้างไปตามถนนลาดยางขนานไปกับคลองสระบัวประมาณ 1.5 กิโลเมตร เมื่อถึงสามแยกให้เลี้ยวซ้ายไปตามถนนเป็นระยะทางประมาณ 300 เมตร จนถึงวัดครุฑธาราม เลี้ยวซ้ายไปตามถนนลาดยางอีกประมาณ 500 เมตร จึงถึงวัดแค

3.มาทางวัดวงษ์มั่ง ผ่านไปตามถนนลาดยางประมาณ 700 เมตร จนถึงสามแยกบริเวณวัดแม่นางปลื้ม เลี้ยวซ้ายไปตามถนนอีกประมาณ 700 เมตร ถึงวัดแค

คลองสระบัวเคยเป็นเส้นทางสัญจรสำคัญของกษัตริย์ในสมัยกรุงศรีอยุธยาสำหรับเสด็จออกจากพระราชวังตรงคลองท่อแล้วเลี้ยวเข้าคลองสระบัวตัดตรงไปออกคลองบางขวดสู่เพนียดคล้องช้าง และใช้เป็นเส้นทางติดต่อจากพระนครศรีอยุธยาออกไปทุ่งทางทิศเหนือ เริ่มต้นที่หน้าวัดเขาดิน อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นลำคลองที่แยกออกมาจากแม่น้ำลพบุรี ผ่านตำบลโพธิ์สามต้น อำเภอบางปะหัน มาเชื่อมกับแม่น้ำลพบุรีช่วงที่ผ่านวัดหน้าพระเมรุ

1.2 ประวัติและความสำคัญ

วัดแคหรือวัดรางแค เป็นโบราณสถานแห่งหนึ่งในกลุ่มโบราณสถานริมคลองสระบัว วัดนี้ไม่ปรากฏหลักฐานเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่กล่าวถึงมากนัก แต่ปรากฏในหนังสือหลายเล่มของ น.ณ ปากน้ำ ที่ได้เดินทางไปสำรวจภายในเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา ดังนี้

“ในการสำรวจในป่านอกเกาะอยุธยาแถบทุ่งแก้วและทุ่งขวัญ ได้พบเจดีย์ทรงลังการุ่นเก่ากว่า โดยวิวัฒนาการทางศิลปะเห็นได้ชัดว่าเป็นของเก่ากว่าเจดีย์วัดศรีสรรเพชญ์ เจดีย์รุ่นเก่าที่สุดคือ วัดเสถียงและวัดแค รูปทรงคือองค์ระฆังใหญ่มาก ส่วนสูงขององค์ระฆังยาวกว่าส่วนสูงจากใต้ขอบระฆังถึงพื้นดิน ไม่มีฐานทักษิณทั้งยังมีบัลลังก์สี่เหลี่ยมสูงใหญ่เห็นได้ชัดว่าเป็นเจดีย์แบบลังกาแท้ๆ”

“...วัดท่าแคที่พบปรากฏว่าเป็นวัดใหญ่มีอาณาบริเวณกว้างขวางมาก พบเจดีย์ทรงลังกาขนาดใหญ่มีรอยโอบกปูนทับกันสองชั้น เป็นเจดีย์ตั้งอยู่คู่กันองค์ระฆังเดี่ยวเกือบถึงพื้นดิน บัลลังก์สูง กรูข้างในเจดีย์เป็นกรูสี่เหลี่ยม แสดงว่าเป็นวัดเก่ามีมาตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนต้น ถัดจากเจดีย์ทรงลังกาไปจะพบซากเจดีย์ขนาดใหญ่ ก่อเป็นเหลี่ยมย่อมุมสามสิบสองมีฐานบัวซ้อนขึ้นไปเป็นชั้น ๆ”

ศ.ดร.สันติ เล็กสุขุม ได้กล่าวถึงวัดท่าแคในงานวิจัยเรื่อง เจดีย์รายทรงปราสาทยอด วัดราชบูรณะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ว่า “...การทำชุดฐานบัวลูกแก้วอกไก่ทรงระฆังคือลักษณะพิเศษ อาจพิจารณาได้ว่าอาจเกี่ยวข้องกับหรือพ้องกับระเบียบของชุดฐานในผังกลม ซึ่งรองรับบัวปากระฆัง ทรงระฆังบัลลังก์รองรับยอดทรงกรวยของเจดีย์ทรงระฆังในศิลปะล้านนา ราวต้นพุทธศตวรรษที่ 21 เป็นอย่างช้า อนึ่งเจดีย์ทรงระฆังในศิลปะล้านนามีที่สร้างในกรุงศรีอยุธยาในศตวรรษนั้นด้วย ได้แก่เจดีย์ประธานของวัดบางกะจะหรือเจดีย์ในวัดท่าแค เป็นต้น”

“...เจดีย์ทรงปราสาทแบบกรุงศรีอยุธยามีสร้างอยู่ในดินแดนที่เคยเป็นของสุโขทัย คือพระศรีรัตนมหาธาตุเชลียง พระศรีรัตนมหาธาตุพิษณุโลก สร้างขึ้นในคราวบูรณะวัดเมื่อสุโขทัยตกอยู่ใต้อำนาจของกรุงศรีอยุธยาโดยสมบูรณ์ในรัชสมัยของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ในช่วงต้นพุทธศตวรรษที่ 21 แต่ยังไม่เคยพบว่าเจดีย์ทรงปราสาทแบบกรุงศรีอยุธยาที่เมืองเชียงใหม่ ขณะที่พบเจดีย์ทรงระฆังแบบล้านนาในพุทธศตวรรษเดียวกันนั้นที่กรุงศรีอยุธยาดังที่ วัดท่าแคริมคลองสระบัว ทั้ง ๆ ที่กรุงศรีอยุธยาไม่เคยตกอยู่ใต้อำนาจของใครในช่วงนั้น...”

การศึกษาของนักวิชาการต่าง ๆ ที่ได้เคยกล่าวถึงเจดีย์และโบราณสถานอื่นของวัดแค นั้นมักจะศึกษาเปรียบเทียบกับเจดีย์ศิลปะล้านนาและเจดีย์ทรงลังกา แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเจดีย์ในวัดอื่น ๆ ที่พบทั่วในกรุงศรีอยุธยา

ความสำคัญของคลองสระบัว

คลองสระบัวเป็นเส้นทางคมนาคม สำคัญติดต่อค้าขายทางทิศเหนือของกรุงศรีอยุธยา อดีตราชธานีแห่งสยามที่สำคัญเส้นทางหนึ่ง คลองสระบัวนั้นเป็นคลองลัดเชื่อมคลองบางขวดกับแม่น้ำ

ลพบุรี หรือคลองเมืองโดยแยกจากคลองบางขวดบริเวณวัดจิว ตัดตรงลงมาทางทิศใต้ออกสู่คลองเมืองหรือแม่น้ำลพบุรี ตรงข้ามกับพระบรมมหาราชวังของกรุงศรีอยุธยา รวมความยาวประมาณ 2 กิโลเมตร

อนึ่งแม่น้ำลพบุรีแยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาในเขตจังหวัดสิงห์บุรีไหลผ่านจังหวัดลพบุรีแล้วลงมาทางทิศใต้ผ่านอำเภอมหาราช ก่อนเข้าสู่อำเภอบางปะหัน ส่วนแม่น้ำโพธิ์สามต้นผ่าน วัดช้าง วัดตูม เพนียดคล้องช้าง วัดสามวิหาร วัดแม่นางปลื้ม เรียกว่าคลองบางขวด แล้วไหลวกไปทางตะวันตก เป็นคลองเมืองหรือแม่น้ำลพบุรี กลายเป็นคูเมืองของกรุงศรีอยุธยาทางทิศเหนือ ก่อนที่จะบรรจบแม่น้ำเจ้าพระยาที่หัวแหลม

ริมคลองสระบัวทั้ง 2 ฝั่ง ปรากฏหลักฐานโบราณสถานมากมายเรียงรายกันไปตลอดลำคลอง ทางฝั่งตะวันตกของลำคลองมีวัดต่างๆ ได้แก่ วัดหน้าพระเมรุ วัดหัตถาวาส วัดโคกพระยา วัดไผ่ล้อม วัดตะไกร วัดกำแพง วัดเขาวัว วัดศรีโพธิ์ วัดชะราม วัดจงกลม วัดปราสาท วัดพระยาแมน วัดบัว และ วัดดอกไม้ ส่วนฝั่งตะวันออกมีวัดต่างๆ ได้แก่ วัดป่าแดง วัดขวิด วัดเสถียร วัดสายสอ วัดแร้ง วัดเจ้ายา วัดใบลอ วัดกลางคลองสระบัว วัดผีเสื้อ วัดละมุด วัดครุฑ และวัดจิว คลองสระบัว คงจะมีความสำคัญมาตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนต้น ดังปรากฏร่องรอยวัดสมัยอยุธยาตอนต้น อาทิ วัดหน้าพระเมรุ วัดหัตถาวาส วัดตะไกร วัดชะราม วัดจงกลม วัดเสถียร เป็นต้น เรียงรายอยู่ริมคลอง

คลองสระบัว มีความสำคัญมากขึ้น เมื่อสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ โปรดให้ย้ายเพนียดคล้องช้าง จากวัดของบริเวณตำบลหัวรอ ไปยัง ณ ตำบลสวนพริก (ที่ตั้งปัจจุบัน) คลองสระบัวจึงถูกกำหนดให้เป็นเส้นทางเสด็จพระราชดำเนินของพระมหากษัตริย์ไปยังเพนียดคล้องช้าง โดยเสด็จออกจากพระราชวัง เลี้ยวเข้าคลองสระบัว ตัดออกคลองบางขวดสู่เพนียดคล้องช้าง

ในสมัยอยุธยาตอนปลาย บริเวณพื้นที่คลองสระบัวซึ่งรวมเรียกว่าทุ่งแก้ว ทุ่งขวัญ ปรากฏร่องรอยหลักฐานทั้งทางด้านโบราณวัตถุสถาน เช่น วัดเจ้ายา วัดครุฑ วัดศรีโพธิ์ วัดพระยาแมน เป็นต้น และหลักฐานทางด้านเอกสาร จดหมายเหตุคำให้การขุนหลวงหาวัด กล่าวถึงชุมชนตำบลย่านร้านตลาดในบริเวณทุ่งแก้ว ทุ่งขวัญดังนี้¹

ย่านทุ่งขวัญ มี 5 ตำบล คือ

- ย่านสัมพะณี แบ่งเป็น 3 หมู่บ้าน คือ หมู่บ้านที่ 1 ตีสกัดน้ำมันงา น้ำมันลูกกะเบา น้ำมันสำโรง น้ำมันถั่วขาย อีกหมู่บ้านหนึ่ง ทำฝารือด้วยไม้ไผ่ เป็นเรือสำหรับอยู่และเรือหาขาย หมู่บ้านท้ายหล่อเหล็ก ทำครก สาก ตีมีดพร้าขาย

¹ กรมเจ้าดาราราช, “การค้าภายในของเมืองพระนครศรีอยุธยาในสมัยอยุธยาตอนปลาย”, เมืองโบราณ ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน 2527) 69-70

- ย่านตำบลบ้านหม้อ ปั่นหม้อขาย หม้อแกง กระทะ เตาขนมครก เตาไฟ ตะคันเชิงไฟ บาตรดิน กระโถนดิน (ย่านนี้ในปัจจุบันก็ยังมีประกอบการนี้อยู่ คือ บริเวณแนวคลองสระบัวด้านเหนือขึ้นไป)
- ย่านตำบลบ้านกระเบื้อง ทำกระเบื้องตัวผู้ตัวเมียขาย กระเบื้องเกล็ดเต่า กระเบื้องลูกฟูก (ย่านนี้ในปัจจุบันเปลี่ยนมาผลิตอิฐขาย ขึ้นกับตำบลสวนพริกในปัจจุบัน)
- ย่านตำบลบ้านศาลาปูน ทำปูนแดงปูนขาวขาย
- ย่านบ้านเขาหลวง เป็นคนจีน ตั้งโรงกลั่นสุราขาย ซึ่งย่านนี้จะรับกับพ่อค้าตามฤดูกาลจากเมืองอินทร์ เมืองพรหม เมืองสิงห์ เมืองอ่างทอง ที่จ่านำสินค้าพวกข้าวล่องมาตามลำน้ำลพบุรี แล้วคนจีนย่านบ้านเขาหลวงจะซื้อข้าวเพื่อบริโภค และส่วนหนึ่งจะใช้ต้มกลั่นสุราขาย และใช้เลี้ยงสุกร

ย่านทุ่งแก้วมี 7 ตำบล คือ

- บ้านเกาะขวด หล่อเตาปูน ผอบยา ไม้กวักปูน เป็นเครื่องทองเหลือง
- บ้านวัดครุฑ ปั่นโอ่งนางเลิ้งสำหรับใส่น้ำขาย
- บ้านริมวัดธรรมิ เลื่อยกระดานไม้จั่ว ไม้โอโล ขาย
- บ้านริมวัดพร้าว มีพวกพราหมณ์และคนไทยพื้นเมือง ทำแป้งหอม น้ำมันหอม และกระแจะจันทร์ น้ำมัน ฐูป ฐูปกระดาษ และเครื่องหมอลาย
- บ้านท่าโขลง เป็นแหล่งตั้งเตาตีเหล็ก ตะปู ตะปลิงขาย (ปัจจุบันประชาชนประกอบอาชีพทำนาและทำอิฐเป็นหลัก อยู่ทางทิศเหนือของพระนครศรีอยุธยาขึ้นมา)
- บ้านคนที เป็นแหล่งที่ปั่นกระโถนดิน ที่สำหรับปลูกต้นไม้และตะคันเชิงไฟ เตาไฟ ปั่นซ้าง ม้า ตักดา ต่างๆ ขาย

เมื่อกรุงศรีอยุธยาล่มสลายลงในปี พ.ศ. 2310 จากสงครามไทย-พม่า ราชธานีแห่งใหม่ถูกสร้างขึ้นที่กรุงธนบุรีและกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ พื้นที่กรุงศรีอยุธยากร้างไปช่วงเวลาหนึ่ง บริเวณคลองสระบัว มีผู้คนเข้าอยู่อาศัยอีกครั้ง แม้มิได้มากดังครั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี วัดริมคลองสระบัวส่วนใหญ่ถูกทิ้งให้ร้างไป มีเพียงบางวัดถูกบูรณปฏิสังขรณ์ขึ้นใหม่อีกครั้ง เช่น วัดหน้าพระเมรุ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้ซ่อมแซมพระพุทธรูปปฏิมาประธานในอุโบสถให้คงงามดังเดิม²

1.3 ประวัติการดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานชุดคันชุดแต่งทางโบราณคดีวัดแค ปีงบประมาณ 2542

สรุปรายละเอียดผลการดำเนินงานได้ดังนี้

² ประชุมพงศาวดาร เล่ม 43, (พระนคร องค์การค้าของคุรุสภา, 2512) หน้า 104.

วัดแคเป็นวัดร้าง หันหน้าไปทางทิศเหนือ มีเจดีย์ประธาน 4 องค์ และเนินโบราณสถาน สภาพก่อนขุดแต่งทางโบราณคดีมีต้นไม้และวัชพืชปกคลุมโดยรอบ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เจดีย์ประธาน

เจดีย์ประธานหมายเลข 1 เป็นเจดีย์ทรงกลมตั้งอยู่บนฐานแปดเหลี่ยมและสี่เหลี่ยม ปรากฏฐานทักษิณขนาดใหญ่ แบบฐานบัวสี่เหลี่ยม 1 ชุด ซึ่งเป็นชุดบัวท้องไม่มีลูกแก้วอกไก่และลูกฟักประดับบนชุดฐานบัว มีแนวระเบียง ถัดขึ้นไปเป็นส่วนของฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัส ชุดมาลัยลูกแก้วรองรับองค์ระฆังทรงลังกา บัลลังก์สี่เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสอง ก้านฉัตร และปล้องไฉนตามลำดับ ไม่พบปลียอด

เจดีย์ประธานหมายเลข 2 อยู่ทางทิศตะวันออกของเจดีย์ประธานหมายเลข 1 เป็นเจดีย์ทรงล้านนา เหลือให้เห็นเพียงส่วนของเรือนธาตุสี่เหลี่ยมจัตุรัสเพิ่มมุม 28 ส่วนบนเป็นฐานเชิงกลมรองรับชุดมาลัยลูกแก้ว (มาลัยเถา) 3 ชุด และองค์ระฆังซึ่งประดับด้วยลายปูนปั้นรูปดอกไม้สี่กลีบ 2 ด้าน องค์ระฆังส่วนบนถูกขุดรื้อหายไปทั้งหมด ตั้งแต่ชุดมาลัยเถาขึ้นไปจนถึงองค์ระฆังปรากฏร่องรอยของรูที่องค์เจดีย์เพื่อตรึงแผ่นทองจังโกหุ้มองค์เจดีย์ทั้งองค์ตามแบบเจดีย์ล้านนา

เจดีย์ประธานหมายเลข 3 อยู่ถัดจากเจดีย์ประธานหมายเลข 2 ไปทางตะวันออก เป็นเจดีย์ทรงลังกาขนาดใหญ่ ถูกขุดรื้อพังทลายลงมาเกือบทั้งองค์ มีชิ้นส่วนบัลลังก์และปล้องไฉนตกอยู่ทางด้านใต้ของฐานเจดีย์ เหลือเพียงชุดฐานบัว ชุดมาลัยลูกแก้ว และองค์ระฆังทรงกลมขนาดเล็กค่อนข้างใหญ่

เจดีย์ประธานหมายเลข 4 อยู่ทางทิศตะวันออก ติดกับกำแพงวัด และเจดีย์ประธานหมายเลข 3 แต่มีขนาดเล็กกว่า เป็นเจดีย์ทรงลังกา ปรากฏชุดฐานบัวรองรับมาลัยลูกแก้ว 3 ชั้น ถัดขึ้นไปเป็นองค์ระฆังทรงลังกาขนาดเล็กรองรับบัลลังก์ ก้านฉัตร ปล้องไฉน และปลียอด

2. เนินโบราณสถาน

เนินโบราณสถานหมายเลข 1 อยู่หน้าเจดีย์ประธานหมายเลข 1 ผังรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า วางตัวในแนวเหนือ-ใต้ ขนาดประมาณ 25 X 40 X 1 เมตร ด้านหน้ามีซากเสาอิฐกลม 2 ต้น เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 70 เซนติเมตร ที่มุมเนินด้านตะวันออกเฉียงเหนือพบส่วนของเจดีย์รายทรงปรางค์ 1 องค์

เนินโบราณสถานหมายเลข 2 อยู่ด้านทิศเหนือของเจดีย์ประธานหมายเลข 3 และอยู่เกือบชิดขอบเขตด้านตะวันออกของวัด เป็นเนินดินรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาด 10 X 20 X 1 เมตร

เนินโบราณสถานหมายเลข 3 ตั้งอยู่บริเวณทิศตะวันตกติดกับคูน้ำที่ขุดใหม่ เป็นเนินดินรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า วางตัวในแนวเหนือ-ใต้ ขนาดประมาณ 10 X 30 X 2.5 เมตร

3. เจดีย์ราย

เจดีย์รายหมายเลข 1 ตั้งอยู่มุมตะวันตกเฉียงเหนือของเจดีย์ประธานหมายเลข 2 เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 6 เมตร เหลือเพียงองค์ระฆังทรงกลม ส่วนยอดหักพัง ไม่เหลือสภาพเดิม

เจดีย์รายหมายเลข 2 ตั้งอยู่มุมตะวันตกเฉียงเหนือของเจดีย์ประธานหมายเลข 2 เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 5 เมตร เหลือเพียงองค์ระฆังทรงกลม สภาพชำรุดมาก ปล้องไฉนหักพังลงมาอยู่ที่ฐาน

เจดีย์รายหมายเลข 3 ตั้งอยู่มุมตะวันตกเฉียงใต้ของเจดีย์ประธานหมายเลข 1 เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 5.5 เมตร เป็นเจดีย์ทรงกลม พบร่องรอยของชุดฐานบัว และชิ้นส่วนของปล้องไฉนตกอยู่ทางด้านข้างของฐานเจดีย์พร้อมด้วยชิ้นส่วนของบัลลังก์แปดเหลี่ยม

เจดีย์รายหมายเลข 4 ตั้งอยู่ทางมุมตะวันตกเฉียงใต้ของเจดีย์ประธานหมายเลข 2 เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 5 เมตร ยังพบร่องรอยของฐานบัวลูกแก้ว และองค์ระฆังทรงกลม ส่วนบนชำรุด

เจดีย์รายหมายเลข 5 ตั้งอยู่มุมตะวันตกเฉียงเหนือของเนินโบราณสถานหมายเลข 1 เป็นส่วนฐานและองค์เจดีย์ทรงปราสาทยอดขนาดเล็ก เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 3 เมตร ฐานเจดีย์เป็นฐานเชิงสิงห์ 3 ชั้น ฐานสิงห์ 2 ชั้น ฐานทรงสี่เหลี่ยมย่อมุมไม้ยี่สิบ ถัดจากฐานสิงห์เป็นฐานเชิง 3 ชั้นรองรับชั้นเชิงบาตร เหนือขึ้นไปเป็นเรือนธาตุทรงสี่เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสอง มีซุ้มจรนำทั้ง 4 ทิศ ทำให้กลายเป็นย่อมุมไม้ยี่สิบแปด ตั้งแต่ฐานเชิงได้บัวเชิงบาตรถึงส่วนบนขององค์เรือนธาตุได้พังทลายลงมา

เจดีย์รายหมายเลข 6 ตั้งอยู่ทางมุมตะวันตกเฉียงเหนือของเนินโบราณสถานหมายเลข 1 มีคันโพธิ์ขนาดใหญ่ขึ้นอยู่บนเนิน

เจดีย์รายหมายเลข 7 ตั้งอยู่ทางมุมตะวันตกของเนินโบราณสถานหมายเลข 1 พบเพียงส่วนฐานเชิงสี่เหลี่ยมก่อลดชั้นกัน 3 ชั้น

เจดีย์รายหมายเลข 8 ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของเนินโบราณสถานหมายเลข 1 เป็นเจดีย์ทรงปราสาทย่อมุมไม้สิบสอง เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 4 เมตร ล่างสุดเป็นฐานเชิงสี่เหลี่ยมลดชั้น 2 ชั้น และฐานเชิงย่อมุมไม้สิบสอง 3 ชั้น ฐานสิงห์ย่อมุมไม้สิบสอง และองค์ระฆังย่อมุมไม้สิบสองตามลำดับ

เจดีย์รายหมายเลข 9 ตั้งอยู่ชิดเนินโบราณสถานหมายเลข 1 ทางตะวันตก เป็นเจดีย์ทรงกลมขนาดค่อนข้างใหญ่ เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 5 เมตร

เจดีย์รายหมายเลข 10 ตั้งอยู่ทางตะวันตกของเจดีย์รายหมายเลข 9 เป็นส่วนของพระปรารักษ์ขนาดเล็ก เหลือแต่ส่วนฐานสี่เหลี่ยม และฐานส่วนบนเป็นฐานเชิงสิงห์ย่อมุมไม้สิบสอง

เจดีย์รายหมายเลข 11 อยู่ทางด้านใต้ของเจดีย์รายหมายเลข 9 เป็นเจดีย์ทรงกลม เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 6 เมตร ฐานเชิงกลม ส่วนบนเป็นซุ้มจรนำ ภายในมีแท่นบัว 1 แท่น องค์เจดีย์ส่วนอื่นไม่ปรากฏสภาพที่ชัดเจน

เจดีย์รายหมายเลข 12 อยู่ถัดมาทางตะวันตกของเจดีย์รายหมายเลข 11 เป็นเจดีย์ทรงลังกา เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 6.5 เมตร ฐานชั้นล่างเป็นฐานเชิงกลม ชูฐานบัวกลม 1 ชู ดัดขึ้นไป ไม่พบหลักฐานชัดเจน

โบราณสถานหลังการขุดแต่ง

สภาพทั่วไปและลักษณะแผนผัง

ปรากฏแนวกำแพงล้อมรอบวัด หลงเหลืออยู่เพียง 3 ด้าน คือ ด้านทิศเหนือ ยาว 115 เมตร ด้านทิศตะวันออก ยาว 63 เมตร และด้านทิศใต้ ยาว 11 เมตร ส่วนทางด้านตะวันตกขาดหายไปบางส่วน เหลือความยาวประมาณ 86 เมตร โบราณสถานหันหน้าไปทางทิศเหนือ พบซุ้มประตูเข้าวัด 3 ประตู

เจดีย์ประธานหมายเลข 1 ตั้งอยู่บนฐานไพทีเดียวกับวิหารประธาน (เนินโบราณสถานหมายเลข 1) ถัดมาทางตะวันออกเป็นที่ตั้งของเจดีย์ประธานทรงลังกา 2 องค์ คือ เจดีย์ประธานหมายเลข 3 และ 4 ซึ่งตั้งอยู่บนฐานทักษิณเดียวกัน ด้านหน้าเจดีย์มีพระอุโบสถอีก 1 หลัง

นอกจากนี้ยังมีโบราณสถานอีกหลายหลัง คือ พื้นที่ริมด้านตะวันตกมีวิหารขนาดเล็ก 1 หลัง ถัดมาทางตะวันออกติดกับวิหารประธานเป็นกลุ่มของเจดีย์รายซึ่งอยู่บนฐานไพทีเดียวกับที่เชื่อมกับวิหารประธาน ใกล้กับซุ้มประตูด้านหน้าของโบราณสถานหมายเลข 1 มีอาคารโถงทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าอีกข้างละ 1 หลัง ตั้งขนานกับกำแพงวัด

ลักษณะของโบราณสถานหลังการขุดแต่ง

เจดีย์ประธาน

เจดีย์ประธานหมายเลข 1 เจดีย์ทรงระฆังตั้งอยู่บนฐานทักษิณขนาดใหญ่ มีการบูรณะหลายครั้ง มีรายละเอียดดังนี้

สมัยที่ 1 สร้างสมัยที่ 2 ของวัดแทนเจดีย์ประธานองค์เดิมในสมัยที่ 1 (เจดีย์รายหมายเลข 1) เจดีย์สมัยที่ 2 นี้เป็นเจดีย์ทรงกลม โดยเรียงลำดับจากฐานรากขึ้นมาตามลำดับดังนี้ พื้นปฐุมสมัยที่ 1 ฐานบัวสี่เหลี่ยม ฐานบัวแปดเหลี่ยม 1 ชู ฐานเชิงกลม ฐานบัวกลม บัวลูกแก้วกลม ชูคมาลัย ลูกแก้วกลม 3 ลูก บัวปากระฆัง และองค์ระฆังกลม บัลลังก์ย่อมุมไม้สิบสอง ก้านฉัตร และปล้องไฉน และภายในรอยแยกในฐานทักษิณ ทำให้สันนิษฐานว่าคงเป็นชูฐานบัวลูกแก้วสี่เหลี่ยมอยู่บนฐานเชิงลดชั้น 3 ชั้น ซึ่งอยู่บนพื้นปฐุมสมัยที่ 1 ของวัด

ใกล้ฐานเจดีย์ทางมุมตะวันออกเฉียงเหนือ พบแท่นอิฐทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาด 3.2 X 3.2 X 0.32 เมตร ขนานกับเจดีย์ ส่วนทางมุมตะวันออกเฉียงใต้พบแนวกำแพง ก่ออิฐเป็นชูฐานหน้ากระดานและบัวคว่ำ กว้าง 1.2 เมตร สูง 50 เซนติเมตร แต่แนวกำแพงถูกตัดหาย คงเป็นแนวกำแพง

วัดเดิมซึ่งถูกรื้อไปเมื่อสร้างฐานเจดีย์ประธานองค์นี้ ซึ่งเจดีย์องค์นี้น่าจะสร้างพร้อมวิหารประธานสมัยที่ 2 ของวัด ซึ่งอยู่บนพื้นอิฐสมัยที่ 1 เหมือนกัน

สมัยที่ 2 สร้างในสมัยที่ 3 ของวัดพร้อมกับวิหารในสมัยที่ 3 มีการถมดินรอบฐานเดิมขึ้นมาอีกประมาณ 20 — 30 เซนติเมตร แล้วสร้างฐานเชิงสี่เหลี่ยมพอกฐานบัวเป็นชุดฐานทักษิณขนาดใหญ่ ทำระเบียงอิฐโปร่ง มีเสามุมระเบียงทั้ง 4 มุม พื้นด้านบนคาดปูน องค์เจดีย์ได้มีการพอกเพิ่มเติม คือ พอกชุดฐานบัวแปดเหลี่ยมเป็นฐานเชิงแปดเหลี่ยม ฐานบัวลูกแก้ว ชุดมัลลุลูกแก้ว องค์ระฆังพอกให้ใหญ่ขึ้น ส่วนบัลลังก์ ก้านฉัตร และปล้องไฉนไม่พบร่องรอยการเปลี่ยนแปลง

สมัยที่ 3 เป็นองค์เจดีย์ในปัจจุบัน มีการพอกส่วนฐานทักษิณ และคงมีการฉาบปูนซ่อมส่วนที่ชำรุดและถมปิดถึงฐานทักษิณสี่เหลี่ยม มีการสร้างฐานไพทีเชื่อมเจดีย์ประธานกับวิหาร และพอกซ่อมฐานเชิงสิงห์วิหารซึ่งตรงกับสมัยที่ 4 ของวัด

เจดีย์องค์แรกน่าจะสร้างอยู่ในสมัยอยุธยาตอนต้น (ต้น — กลาง พุทธศตวรรษที่ 20) ลักษณะการสร้างเจดีย์ทรงแปดเหลี่ยมตั้งอยู่บนฐานทักษิณสี่เหลี่ยมซึ่งปรากฏร่องรอยการพอกชุดมัลลุลูกแก้วรองรับองค์ระฆังเหมือนกับเจดีย์ที่วัดแจ้ง ที่จังหวัดสุพรรณบุรี และการพอกมัลลุลูกแก้วรองรับองค์ระฆังเหมือนกับที่วัดนางคำ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และการบูรณะน่าจะอยู่ในช่วงอยุธยาตอนกลางลงมาถึงอยุธยาตอนปลาย (ราวพุทธศตวรรษที่ 21 ลงมา) ลักษณะองค์เจดีย์ที่มีระเบียงฐานทักษิณนั้นคล้ายกับเจดีย์วัดวรเชตเทพบำรุง วัดหัสดาวาส วัดขุนเมืองใจ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เจดีย์ประธานหมายเลข 2 ขนาดประมาณ 15 X 19 เมตร มีการก่อสร้างทั้งหมด 2 ครั้ง ดังนี้

สมัยที่ 1 สร้างภายหลังจากเจดีย์ประธานหมายเลข 1 และวิหารประธานซึ่งอยู่ในสมัยที่ 3 ของวัด ลักษณะทางสถาปัตยกรรมประกอบด้วยฐานเชิงสี่เหลี่ยมสองชั้นรองรับฐานเชิงเพิ่มมุมสองชั้นขององค์เรือนธาตุ ฐานเชิงกลมซ้อนลดหลั่นกัน 3 ชั้นรองรับชุดมัลลุลูกแก้วเถาจำนวน 3 ชุดซึ่งรองรับองค์ระฆังทรงกลมขนาดเล็ก กลางองค์ระฆังประดับด้วยลายปูนปั้นรูปดอกไม้สี่กลีบ (เหมือนองค์ระฆังแบบล้านนา) ส่วนเหนือองค์ระฆังหักพังลงมาไม่พบหลักฐาน

สมัยที่ 2 มีการบูรณะในสมัยที่ 4 ของวัด มีการพอกขยายส่วนฐานเชิงและองค์เรือนธาตุเป็นชุดฐานเชิงกลม ชุดมัลลุลูกแก้ว และองค์ระฆังเดิม พบร่องรอยการซ่อมเฉพาะการฉาบปูนซ่อมฐานบัว และฐานเชิงกลมส่วนที่ชำรุด ส่วนบัลลังก์และปล้องไฉนไม่พบหลักฐาน

จากลักษณะเป็นเจดีย์ล้านนาเหมือนกับเจดีย์พระธาตุหริภุญไชย จังหวัดลำพูน (กำหนดอายุประมาณพุทธศตวรรษที่ 21) ดังนั้น เจดีย์ประธานหมายเลข 2 จะต้องสร้างภายหลังพุทธศตวรรษที่ 21 อาจจะปลายพุทธศตวรรษที่ 21 — ต้นพุทธศตวรรษที่ 22

เจดีย์ประธานหมายเลข 3 ขนาดกว้างประมาณ 15 เมตร ชำรุดเสียหายค่อนข้างมาก ยังพอปรากฏลักษณะทางสถาปัตยกรรม คือ เจดีย์ทรงลังกาขนาดใหญ่ ยังปรากฏสภาพของชุดฐานบัวลูกแก้ว ชุดมาลัยลูกแก้วรองรับองค์ระฆัง ส่วนที่ถัดขึ้นไปจากองค์ระฆังขึ้นไปพังลงมา มีการก่อสร้าง 2 สมัยดังนี้

สมัยที่ 1 สร้างในสมัยที่ 3 ของวัด องค์เจดีย์ทรงลังกาขนาดใหญ่ ตั้งอยู่บนฐานเขียงสี่เหลี่ยมที่ตั้งอยู่บนอาคารโบราณสถานหมายเลข 8 รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดใหญ่ ส่วนบนเป็นชุดฐานเขียงกลมซ้อนลดหลั่นกัน 2 ชั้น ถัดขึ้นมาเป็นชุดฐานบัวลูกแก้วรองรับชุดมาลัยลูกแก้ว 3 ชั้น ชั้นบัวปากระฆังรองรับองค์ระฆัง ส่วนปล้องโฉนและบัลลังก์หักพังลงมา พบร่องรอยบัลลังก์ทรงสี่เหลี่ยมที่มีการประดับเป็นช่องกระจกบริเวณท้องไม้

สมัยที่ 2 สร้างในสมัยที่ 4 ของวัด ฐานเขียงสี่เหลี่ยมถูกละทิ้งไปสร้างพอกทับและเชื่อมกับเจดีย์ประธานหมายเลข 4 เหลือแต่ฐานเขียงกลมที่ตั้งอยู่บนฐานไพที ส่วนฐานเขียงกลมชั้นล่างมีการพอกขยายออกไปอีก ชุดฐานบัวลูกแก้วมีการพอกปูนขยาย ชุดมาลัยลูกแก้วมีร่องรอยการพอกปูนซ่อมหลายครั้ง องค์ระฆังมีการพอกซ่อมปูนฉาบเช่นกัน

ลักษณะทางสถาปัตยกรรมขององค์เจดีย์เป็นลักษณะที่นิยมในสมัยอยุธยา เช่นเดียวกับกลุ่มเจดีย์รายในวัดพระศรีสรรเพชญ์ วัดเจดีย์วัดสุวรรณาราม กำหนดอายุราวพุทธศตวรรษที่ 21 ลงมา (อยุธยาตอนกลาง)

เจดีย์ประธานหมายเลข 4 เป็นเจดีย์ทรงลังกาขนาดเล็กกว่าเจดีย์ประธานหมายเลข 3 มีการก่อสร้างอยู่ 2 สมัย ดังนี้

สมัยที่ 1 สร้างในสมัยที่ 3 ของวัด และสร้างภายหลังการสร้างเจดีย์ประธานหมายเลข 3 ไม่นานนัก อยู่บนฐานอาคารโบราณสถานหมายเลข 8 อยู่ตรงมุมด้านตะวันตกเฉียงเหนือของซากอาคารเดิม ฐานล่างสุดเป็นฐานบัวสี่เหลี่ยมรองรับชุดฐานบัวกลม ชุดมาลัยลูกแก้ว 3 เส้น บัวปากระฆัง และองค์ระฆังทรงลังกา พบส่วนของบัลลังก์ย่อมุมไม้สิบสอง และปล้องโฉนขนาดใหญ่ ส่วนปลียอดไม้พบ

สมัยที่ 2 อยู่ในสมัยที่ 4 ของวัด ทำการพอกฐานไพทีเชื่อมฐานเจดีย์ประธานหมายเลข 3 และ 4 ฐานไพทีสร้างหุ้มฐานบัวสี่เหลี่ยมแล้วปูพื้นอิฐด้านบน ขยายฐานบัวกลม เพิ่มความสูงฐานหน้ากระดาน ชุดมาลัยลูกแก้ว เปลี่ยนบัวคว่ำเป็นลูกแก้วอีก 1 เส้น ชุดบัวปากระฆังมีการพอกซ่อมบัลลังก์ขึ้นไปหักพัง

รูปแบบทางสถาปัตยกรรมเป็นรูปแบบที่นิยมในสมัยอยุธยาตอนกลาง (พุทธศตวรรษที่ 21 — 22) เหมือนกับเจดีย์ประธานหมายเลข 4

อาคารโบราณสถาน

อาคารโบราณสถานหมายเลข 1 (วิหารประธาน) เหลือแต่ซากของฐานวิหารและเสาวิหาร บางต้น มีการสร้างทั้งหมด 4 สมัยด้วยกัน ดังนี้

สมัยที่ 1 พบร่องรอยทางมุมด้านตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพบร่องรอยของฐานบัวซ้อนทับกัน 2 ชั้น สภาพไม่ชัดเจนนัก จึงไม่สามารถสันนิษฐานลักษณะของอาคารได้

สมัยที่ 2 สร้างในสมัยที่ 2 ของวัดพร้อมกับเจดีย์ประธานหมายเลข 1 ตัววิหารสร้างอยู่บนฐานไพที มีผังรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาด 17 X 39 เมตร ฐานไพทีก่อแบบฐานบัว พื้นปูอิฐลาดปูน ตัววิหารขนาด 10 X 28.5 เมตร ฐานเชิงสูงจากฐานไพที 1 เมตร มีบันไดทางเข้าด้านหน้า 2 ทาง ด้านข้างทั้ง 2 ข้าง และน่าจะมียอดกลางอีกทาง มีเสาดิฉผนัง 8 คู่ทรงสี่เหลี่ยม ภายในอาคารมีเสาอิฐกลม ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 70 เซนติเมตร จำนวน 6 คู่ ฐานเสาดังอยู่บนพื้นปูอิฐของวัดสมัยที่ 1 และมีดินหนึ่งสร้างทับบนบางส่วนของแนวกำแพงวัดเดิมด้านทิศเหนือ ด้านข้างฐานอาคารมีเสานางเรียงรับชายหลังคาปีกนกอีก 6 คู่ ภายในวิหารมีอาสนสงฆ์ขนาด 1.55 X 10.8 เมตร ผนังก่ออิฐชนกับผนังด้านตะวันออกของวิหาร บนพื้นลาดปูน พื้นอาคารปูด้วยแผ่นอิฐสลับกับแผ่นหินชนวนสีเทา ฐานซุกชีก่ออิฐหุ้มเสาอิฐกลมคู่ที่ 5 และ 6 ฐานทรงสี่เหลี่ยมเป็นฐานหน้ากระดานก่ออิฐลดชั้น ที่ขอบฐานหน้ากระดานประกอบด้วยปูนปั้นรูปเทวดานูนสูง (พบแต่ส่วนขา) ด้านหลังอาคารพบร่องรอยของเสาอิฐดิฉผนัง 2 ต้น และช่องประตูและบันได พื้นด้านนอกปูอิฐสลับกับหินชนวน ด้านหลังวิหารพบแท่นบัว (แท่นพระ) และเสาของมุขหลังคาคลุมแทน

สมัยที่ 3 มีการถมปรับพื้น ปอกฐานวิหารเดิม สร้างฐานไพทีใหม่เชื่อมฐานเจดีย์ประธาน และวิหารเข้าด้วยกัน และปูด้วยแผ่นอิฐแปดเหลี่ยม บนพื้นอาคารด้านหน้าพบร่องรอยเสามุขสี่เหลี่ยมเท่ากับระดับพื้นของด้านหน้ามุข ด้านหลังมีการต่อเติมฐานอาคารเป็นส่วนของฐานแข่งสิงห์ พบร่องรอยของผนังด้านข้าง มีการถมปิดส่วนของแท่นบัววิหารหลังเล็ก ส่วนบัวหงายและหน้ากระดานถูกรื้อเพื่อปูพื้นอิฐใหม่ซึ่งถมสูงกว่าพื้นเดิม ปอกเพิ่มความหนาของผนัง พื้นด้านหลังอาคารเชื่อมทางเดินระหว่างด้านหลังวิหารกับเจดีย์ประธานเท่ากับพื้นในวิหาร ฐานซุกชีพอกปูนที่ฐานเชิงในส่วนที่ประดับด้วยเทวดาปูนปั้นขึ้นมาในระดับเดียวกับพื้นในวิหารที่ถมใหม่ แท่นบัวถูกถมปิด

สามารถกำหนดอายุวิหารสมัยนี้ได้อยู่ในช่วงอยุธยาตอนกลางลงมา โดยสามารถดูได้จากลายปูนปั้นแข่งสิงห์ซึ่งมีลวดลายใกล้เคียงกับฐานแข่งสิงห์ด้านหน้าวิหารหลวง วัดพระศรีสรรเพชญ์ (สร้าง พ.ศ. 2024) และฐานแข่งสิงห์เจดีย์พระศรีสุริโยทัย (วัดสวนหลวงสบสวรรค์) (สร้าง พ.ศ. 2091 — 2111) ต่อมา มีการพอกทับลวดลายแข่งสิงห์ซึ่งคงจะเป็นช่วงอยุธยาตอนกลางจนถึงตอนปลาย

สมัยที่ 4 ใช้งานระยะสุดท้ายในสมัยที่ 4 ของวัด ขนาดเท่าเดิมแต่มีการเพิ่มมุขด้านหน้าอีก 3 เมตร ภายในมีการถมทรายปรับพื้น มีการถมพื้นบนฐานไพที วิหารสมัยนี้สามารถกำหนดอายุจาก

ลักษณะทางสถาปัตยกรรมจากเจดีย์รายหมายเลข 5 ซึ่งเป็นรูปแบบที่นิยมในช่วงอยุธยาตอนปลาย (ประมาณพุทธศตวรรษที่ 23 – 24)

อาคารโบราณสถานหมายเลข 2 (พระอุโบสถ) มีผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีฐานใบเสมาล้อมรอบ มีการก่อสร้าง 2 สมัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สมัยที่ 1 สร้างในสมัยที่ 3 ของวัดพร้อมกับการสร้างเจดีย์ประธานหมายเลข 3 ขนาด 12 X 18 เมตร ทางเข้าด้านทิศเหนือด้านหน้าสร้างชานอิฐมาชนฐานอาคารและคมีบันไดทางขึ้นตรงกับประตู บนชานด้านหน้าสันนิษฐานว่ามีฐานใบเสมาอยู่ 1 ฐาน ฐานอาคารมีสองระดับ คือ ฐานชานพาไลรอบโบสถ์เป็นฐานเชิง พื้นด้านบนชานปูอิฐลาดปูน และฐานอุโบสถเป็นฐานเชิงเรียบ ส่วนผนังโผล่ขึ้นมาจากพื้น มีเสาดิคผนัง 14 ต้น ผนังเจาะช่องแสงและน่าจะมีเสาดั้งอยู่บนชานพาไลรอบฐานโบสถ์พบฐานใบเสมา 6 ฐาน

สมัยที่ 2 มีการพอกซ่อมในสมัยที่ 4 ของวัด มีการพอกเพิ่มความหนาผนังและฐานด้านนอก ฐานอาคารด้านหลังมีปูนปั้นลงแข่งสิงห์ ด้านหน้าสร้างชานอิฐใหม่ ฐานชุกชีด้านหลังก่ออิฐพอกขยาย พื้นอาคารมีการปูพื้นสองชั้นแล้วลาดปูน ฐานใบเสมามีการก่ออิฐขนาดใหญ่ซ้อนทับบนอิฐขนาดเล็ก

พระอุโบสถสามารถกำหนดอายุได้จากกระเบื้องเชิงชายลวดลายกระจัง และเศษภาชนะดินเผาเครื่องถ้วยจีนราชวงศ์หมิงตอนปลาย และราชวงศ์ชิงตอนต้น ซึ่งตรงกับสมัยอยุธยาตอนกลาง – ปลาย

อาคารโบราณสถานหมายเลข 3 (วิหาร) มีหลักฐานการสร้างและบูรณะ 3 ครั้งด้วยกัน

สมัยที่ 1 สร้างในสมัยที่ 2 ของวัด ผังรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาด 10 X 28.5 เมตร ระดับพื้นของชานอิฐรอบอาคารเท่ากับพื้นปูอิฐด้านในกำแพงฐานไพทีชานยกพื้นเป็นฐานรากของเสานางเรียงทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส ด้านตะวันออกและตะวันตกมีบันไดทางขึ้นบนพื้นชานยื่นออกมาจากชานอิฐส่วนที่อยู่เหนือพื้นชานเป็นฐานแข่งสิงห์

สมัยที่ 2 สร้างในสมัยที่ 3 ของวัด มีการต่อเติมด้านหลังของอาคาร เพิ่มเสานางเรียงอีก 6 คู่ เป็น 12 คู่ ด้านหลังเพิ่มเสานางเรียงอีก 2 ต้น พื้นวัดรอบชานอาคารถมสูงขึ้นปิดบันไดทางขึ้นบนชานของอาคารสมัยที่ 1 แล้วสร้างชานรอบอาคารอีก 1 ชั้น ขยายความกว้างของบันไดมุขด้านหน้ามุขด้านหน้ายกพื้นสูงเท่ากับระดับพื้นภายในอาคาร พบร่องรอยของประตูทางเข้าอาคาร มีการต่อเติมห้องประดิษฐานพระพุทธรูปทางด้านหลัง ฐานชุกชีถูกขุดรื้อจนหมด มีร่องรอยของฐานเสาไม้ทางทิศเหนือของฐานชุกชี 2 คู่ และบริเวณรอยต่อระหว่างอาคารเดิมกับส่วนที่ต่อเติมขยายแนวขอบผนังอาคารมีช่องประตูและมีเสาอิฐรองรับเครื่องไม้หลังคา 1 คู่ ด้านหลังผนังพบแท่นประดิษฐานพระพุทธรูป

สมัยที่ 3 ใช้งานระยะสุดท้าย อยู่ในสมัยที่ 4 ของวัด เปลี่ยนใช้เสาอิฐรองรับเครื่องไม้หลังคา บริเวณด้านหน้าฐานชุกชีแทนเสาไม้เดิม พื้นอาคารพบว่าการปูพื้นอิฐแล้วคาดปูนชั้นล่างขึ้นมาอีก 1 ชั้น ด้านหลังอาคารยังพบแนวอิฐก่อคล้ายกำแพง แต่ไม่ปรากฏหลักฐานว่าเป็นแนวกำแพงของอาคารหลังไหน

สามารถกำหนดอายุอยู่ในช่วงอยุธยาตอนปลาย

อาคาร โบราณสถานหมายเลข 4 เป็นส่นของฐานอิฐของซากอาคาร โถง ผังรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า วางตัวในแนวตะวันออก — ตะวันตก ขนาดประมาณ 4 X 6.5 เมตร พบร่องรอยของหลุมเสา 1 ต้น ทรงกลม สร้างขึ้นในสมัยที่ 4 ของวัด

อาคาร โบราณสถานหมายเลข 5 (ศาลา) เป็นอาคารทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาด 5.5 X 7 เมตร วางตัวขนานกับแนวกำแพงวัดทางด้านเหนือ ทางด้านตะวันตกของอาคารถูกขุดหรือหายไปเมื่อคราวที่มีการขุดคูน้ำ ฐานอาคารก่ออิฐลดชั้น พบบันไดทางขึ้นทางด้านตะวันออก มีการซ่อมปรับฐานอาคารและถมพื้นอาคาร มีเสาสี่เหลี่ยมเหลืออยู่ 8 ต้น อาคารสร้างในสมัยที่ 3 ของวัดและซ่อมปรับพื้นในสมัยที่ 4 ของวัด

อาคาร โบราณสถานหมายเลข 6 (ศาลา) เป็นอาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าวางตัวตามแนวตะวันออก — ตะวันตก ขนาด 5.5 X 15 เมตร มีบันไดทางขึ้นอาคารทางด้านตะวันออกและตะวันตก มีร่องรอยการซ่อม 1 ครั้ง คือ ฐานเดิมเป็นฐานเชิงลดชั้นมีเสาคิดผนัง เสาอิฐสี่เหลี่ยม ต่อมา มีการขยายมีการเพิ่มอิฐ ก่อฐานบัวด้านนอก พอกเพิ่มความหนาที่เสาอิฐและผนังอาคาร แล้วถมปรับพื้นที่รอบอาคาร พื้นอาคารพบสองชั้น พื้นชั้นบนปูอิฐคาดปูน

อาคาร โบราณสถานหมายเลข 7 (ศาลา?) แนวอิฐก่อเป็นขอบในกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้าวางตัวตะวันออก — ตะวันตก ขนาดประมาณ 3.85 X 7.1 เมตร ด้านบนอาคารพบอิฐปูพื้นบ้างเล็กน้อย มีสภาพไม่ชัดเจนว่าเป็นอาคารประเภทใด

อาคาร โบราณสถานหมายเลข 8 (อาคาร? สมัยแรกของวัด) เป็นซากอาคารที่อยู่ใต้ฐานเจดีย์ประธานหมายเลข 3 และ 4 สันนิษฐานว่าเป็นอาคารเดิมที่สร้างในสมัยแรกของวัด ตั้งอยู่ทางตะวันออกของวัด วางตัวขนานกับแนวกำแพงวัดเดิมทางด้านใต้ อยู่ในระดับพื้นสมัยแรก มีผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาด 18.5 X 20.4 เมตร ฐานก่อแบบฐานเชิง

เจดีย์ราย

เจดีย์รายหมายเลข 1 มีการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด 4 สมัย ดังนี้

สมัยที่ 1 สร้างในสมัยที่ 1 ของวัดก่อนการสร้างเจดีย์ประธานหมายเลข 2 ฐานเดิมเป็นชุดฐานบัวสี่เหลี่ยม ถัดขึ้นมาเป็นชุดฐานบัวคว่ำ

สมัยที่ 2 สร้างในสมัยที่ 2 ของวัด มีการปูพื้นอิฐมาชนฐานเชิงของเจดีย์

สมัยที่ 3 สร้างในสมัยที่ 3 ของวัด เมื่อสร้างฐานไพทีล้อมเจดีย์ประธานหมายเลข 2 และกลุ่มเจดีย์ราย ทำให้คลุมส่วนฐานเชิงทั้งหมด ได้สกัดส่วนของท้องไม้และบัวหางของฐานบัวสี่เหลี่ยมลงบางส่วนเพื่อก่ออิฐปรับเป็นฐานเชิงกลมตั้งอยู่บนฐานบัวเดิม แล้วปูอิฐบนฐานไพทีเสมอกับขอบล่างของฐานเชิงกลม

สมัยที่ 4 เป็นเจดีย์ทรงลังกาขนาดเล็ก มีขอบอิฐของฐานชานยกพื้นลานด้านหน้าเจดีย์สร้างชนกึ่งกลางฐานเจดีย์ ฐานเป็นฐานเชิงกลมรองรับฐานบัวลูกแก้วกลม ที่เหลือไม่ปรากฏสภาพลักษณะของเจดีย์ทรงลังกาเป็นรูปแบบที่นิยมสมัยอยุธยาตอนกลางลงมา

เจดีย์รายหมายเลข 2 มีร่องรอยการสร้างและบูรณะ 3 ครั้ง ดังนี้

สมัยที่ 1 สร้างในสมัยที่ 2 ของวัด ฐานสร้างอยู่บนพื้นปูอิฐสมัยที่ 1 ฐานล่างสุดเป็นฐานเชิงสี่เหลี่ยมรองรับฐานเชิงกลม และฐานเชิงกลมซ้อนลดหลั่นกัน 3 ชั้นรองรับชุดฐานบัวกลม ส่วนที่เหลือสภาพบนฐานไพทีคือ ส่วนของฐานเชิงกลมลดชั้น 3 ชั้นและฐานบัวคว่ำ ส่วนที่เหลือขึ้นไปไม่อยู่ในสภาพที่จะสันนิษฐานได้

สมัยที่ 2 สร้างในสมัยที่ 3 ของวัด ฐานเชิงสี่เหลี่ยมถูกลมดินปิดเสมอสวนบนของฐาน เมื่อสร้างฐานไพทีและปูพื้นอิฐด้านบนแล้วก่ออิฐฐานเชิงกลมบนฐานเชิงสี่เหลี่ยมและพอกขยาขฐานกลม

สมัยที่ 3 สร้างในสมัยที่ 4 ของวัด มีขอบอิฐของฐานชานยกพื้นลานด้านหน้าเจดีย์ประธานหมายเลข 2 สร้างชนกึ่งกลางฐาน จากลักษณะสามารถกำหนดอายุได้ในสมัยอยุธยาตอนกลาง

เจดีย์รายหมายเลข 3 มีร่องรอยการสร้าง และบูรณะ ดังนี้

สมัยที่ 1 สร้างในสมัยที่ 1 ของวัด สันนิษฐานว่าเป็นเจดีย์ทรงลังกาดั้งอยู่บนฐานเชิงสี่เหลี่ยมรองรับฐานเชิงแปดเหลี่ยม และพบพื้นปูอิฐซึ่งเป็นพื้นวัดสมัยที่ 1

สมัยที่ 2 สร้างในสมัยที่ 2 ของวัด ส่วนฐานถูกลมจนฐานเชิงเหลือความสูงประมาณ 1 เมตร ถัดขึ้นไปยังคงเหมือนเดิม

สมัยที่ 3 สร้างในสมัยที่ 3 ของวัด ฐานเชิงสี่เหลี่ยมถูกลมปิดจนหมดเนื่องจากการเชื่อมฐานไพทีของวิหารประธานกับเจดีย์ประธานหมายเลข 2 เพราะเจดีย์รายหมายเลข 3 นี้สร้างอยู่ตรงกลางระหว่างฐานไพที 2 ฐานนี้

เจดีย์รายหมายเลข 4 มีการบูรณะหลายครั้ง ดังนี้

สมัยที่ 1 สร้างในสมัยที่ 1 ของวัด น่าจะเป็นเจดีย์ทรงกลมตั้งอยู่บนฐานเชิงสี่เหลี่ยม

สมัยที่ 2 สร้างในสมัยที่ 2 ของวัด มีการถมปรับพื้น

สมัยที่ 3 สร้างในสมัยที่ 3 ของวัด มีการต่อขยายฐานเชิงสี่เหลี่ยมและถมดินเสมอขอบบนของฐานเชิงสี่เหลี่ยม แล้วปฏิฐานเป็นฐานไพที

สมัยที่ 4 สร้างในสมัยที่ 4 ของวัด พบขอบอิฐของฐานชานยกพื้นลานด้านหน้าเจดีย์ สร้างชนกึ่งกลางฐานเจดีย์

เจดีย์รายหมายเลข 5 สร้างในสมัยที่ 4 ของวัด เป็นเจดีย์ทรงปราสาทยอดขนาดเล็กตั้งอยู่บนฐานเชิงสี่เหลี่ยมรองรับฐานหน้ากระดานย่อมุมไม้สิบสอง และฐานแข้งสิงห์ย่อมุมไม้สิบสอง 2 ชุด รองรับองค์เรือนธาตุย่อมุมไม้ 28 มีซุ้มจรนำทั้ง 4 ด้าน ส่วนบนไม่พบหลักฐาน สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นส่วนขององค์ระฆังขนาดเล็กซึ่งนิยมสร้างอยู่ระยะตอนปลาย

เจดีย์รายหมายเลข 6 ไม่ปรากฏสภาพที่ชัดเจน น่าจะเป็นเจดีย์ทรงปราสาทยอดขนาดเล็กเช่นเดียวกับเจดีย์รายหมายเลข 5

เจดีย์รายหมายเลข 7 เหลือแต่ฐานเชิงสี่เหลี่ยม ส่วนบนไม่ปรากฏหลักฐาน สร้างในสมัยที่ 4 ของวัด

เจดีย์รายหมายเลข 8 เป็นเจดีย์ทรงย่อมุม ตั้งอยู่บนฐานเชิงสี่เหลี่ยมจัตุรัสย่อมุมไม้สิบสอง รองรับฐานแข้งสิงห์ย่อมุมไม้สิบสอง 3 ชั้น ส่วนบนเป็นองค์ระฆังย่อมุมไม้สิบสอง ส่วนบนถัดขึ้นไปไม่ปรากฏสภาพ เจดีย์องค์นี้สร้างในสมัยที่ 4 ของวัด มีลักษณะที่นิยมในสมัยอยุธยาตอนปลาย

เจดีย์รายหมายเลข 9 มีการก่อสร้าง และบูรณะ ดังนี้

สมัยที่ 1 สร้างในสมัยที่ 1 ของวัด พบแค่เพียงฐานเชิงสี่เหลี่ยมตั้งอยู่บนพื้นปฏิฐานเดิมของวัด

สมัยที่ 2 อยู่ในสมัยที่ 2 ของวัด มีการพอกฐานเชิงสี่เหลี่ยมทุกด้าน ส่วนบนไม่ปรากฏหลักฐาน ด้านหน้าทางตะวันตกของเจดีย์มีแท่นบูชาตกแต่งฐานแข้งสิงห์ 1 แท่น สร้างอยู่บนพื้นปฏิฐานของวัดสมัยแรก

สมัยที่ 3 สร้างในสมัยที่ 3 ของวัด มีการถมพื้นจนถึงฐานเชิงสี่เหลี่ยม

สมัยที่ 4 สร้างในสมัยที่ 4 ของวัด ถมปรับปิดฐานสี่เหลี่ยมทั้งหมดรวมถึงแท่นแข้งสิงห์ทั้งหมด

เจดีย์รายหมายเลข 10 มีการก่อสร้างและบูรณะ ดังนี้

สมัยที่ 1 สร้างในสมัยแรกของวัด เป็นฐานบัวทรงสี่เหลี่ยมขนาดเล็ก

สมัยที่ 2 ไม่มีการเปลี่ยนแปลง

สมัยที่ 3 สร้างในสมัยที่ 3 ของวัด ถมปิดฐานหน้ากระดาน เหลือแต่ฐานบัวว่า

สมัยที่ 4 สร้างในสมัยที่ 4 ของวัด สร้างเจดีย์ทรงปรางค์ขนาดเล็กโดยไม่ปรากฏร่องรอยของฐานบัวให้เห็น โดยสร้างฐานเชิงย่อมุมไม้สิบสองรองรับเชิงสิงห์ พระปรางค์องค์นี้สามารถกำหนดอายุได้คร่าว ๆ ประมาณสมัยอยุธยาตอนกลาง – ตอนปลาย พร้อมกับการบูรณะฐานไพทีสมัยสุดท้ายของวัด และพร้อมกับการปรับถมพื้นวัดใหม่ทั้งหมด

เจดีย์รายหมายเลข 11 อาจจะเป็นเจดีย์ประธานของวัดสมัยแรก โดยมีรายละเอียดการสร้างและการบูรณะ ดังนี้

สมัยที่ 1 สร้างในสมัยที่ 1 ของวัด แนวแกนหันไปทางตะวันออก เป็นเจดีย์ทรงกลมมีซุ้มคูหา 8 ทิศ ตั้งอยู่บนฐานเชิงสี่เหลี่ยมรองรับฐานเชิงกลมรองรับส่วนของซุ้มคูหา 8 ทิศ ถัดขึ้นมา น่าจะเป็นองค์ระฆังทรงกลม มีบัลลังก์และปล้องไฉน กำหนดอายุในช่วงอยุธยาตอนต้น (ต้นพุทธศตวรรษ 20 ลงมา)

สมัยที่ 2 มีการเปลี่ยนแนวแกนทิศเป็นทิศเหนือในสมัยที่ 2 ของวัด มีการถมดินเพื่อสร้างฐานไพทีจากวิหารมาชนกับฐานเชิงสี่เหลี่ยม และมีการพอกซ่อมขยายฐานเชิงกลม

สมัยที่ 3 อยู่ในสมัยที่ 3 ของวัด ถมดินปิดฐานเชิงสี่เหลี่ยม พอกปูนและซ่อมลวดลายปูนปั้น และพบแท่นบัวแปดเหลี่ยมอยู่ด้านหน้าทางทิศเหนือ

สมัยที่ 4 ปรับปรุงในสมัยที่ 4 ของวัด ถมปรับฐานไพทีให้สูงขึ้น ทำให้ฐานเชิงกลมสูงพื้นพื้นน้อยลง จากลักษณะทางสถาปัตยกรรม สามารถกำหนดอายุอยู่ในช่วงอยุธยาตอนต้น (ต้นพุทธศตวรรษ 20)

เจดีย์รายหมายเลข 12 มีการสร้างและบูรณะหลายครั้ง ดังนี้

สมัยที่ 1 สร้างในสมัยแรกของวัด มีลักษณะเป็นเจดีย์ทรงระฆังกลมเตี้ย ตั้งอยู่บนฐานเชิงสี่เหลี่ยมจัตุรัส พื้นปูอิฐปูมาชนกึ่งกลางความสูงของฐานเชิง ถัดขึ้นมาเป็นฐานเชิงกลม ถัดขึ้นมาเป็นฐานบัวรองรับองค์ระฆังทรงกลมขนาดค่อนข้างใหญ่ บัลลังก์ ปล้องไฉน และปลียอด ปัจจุบันเหลือแค่ส่วนล่างขององค์ระฆังเท่านั้น

สมัยที่ 2 อยู่ในสมัยที่ 2 ของวัด ไม่มีการเปลี่ยนแปลง

สมัยที่ 3 อยู่ในสมัยที่ 3 ของวัด มีการถมปรับพื้นที่ ทำให้ฐานเชิงมีความสูงลดลง

สมัยที่ 4 อยู่ในสมัยที่ 4 ของวัด มีการถมปรับพื้นที่ปิดฐานเชิงสี่เหลี่ยม ลักษณะของเจดีย์เป็นเจดีย์ทรงลังกาขนาดกลาง อยู่บนฐานเชิงสี่เหลี่ยมจัตุรัส ฐานเชิงกลม ฐานบัว เหลือเพียงฐานหน้ากระดาน บัวคว่ำ และส่วนขององค์ระฆัง

เจดีย์รายหมายเลข 13 มีการสร้างและบูรณะหลายครั้ง ดังนี้

สมัยที่ 1 สร้างในสมัยแรกของวัด พบฐานเชิงสี่เหลี่ยม

สมัยที่ 2 สร้างในสมัยที่ 2 ของวัด ขอบของฐานไพทีของวิหารก่อมาชนแนวฐานเชิงสี่เหลี่ยมบางส่วน

สมัยที่ 3 สร้างในสมัยที่ 3 ของวัด มีการถมปิดฐานเชิงทั้งหมด

สมัยที่ 4 พบชุดฐานหน้ากระดานและบัวคว่ำ

เจดีย์รายหมายเลข 14 มีการสร้างและบูรณะทั้งหมด 4 ครั้ง ดังนี้

สมัยที่ 1 สร้างในสมัยแรกของวัด พบเพียงฐานล่างเป็นฐานเชิงสี่เหลี่ยม

สมัยที่ 2 สร้างในสมัยที่ 2 ของวัด มีการถมดินทำให้ฐานเชิงสี่เหลี่ยมสูงพ้นระดับผิวดินขึ้นมาน้อยลง

สมัยที่ 3 สร้างในสมัยที่ 3 ของวัด ฐานไพทีก่อมาชิดฐานเจดีย์จนเสมอกับขอบบนของฐานสี่เหลี่ยม ส่วนที่เหลือคือฐานเชิงกลมรองรับฐานเชิงกลมลดชั้น องค์เจดีย์คงเป็นเจดีย์ทรงลังกา

สมัยที่ 4 อยู่ในสมัยที่ 4 ของวัด เหลือแค่ส่วนของฐานเชิงกลมซ้อนลดหลั่นกันขึ้นไป

เจดีย์รายหมายเลข 15 เหลือแต่ส่วนของฐานบัวสี่เหลี่ยมตั้งอยู่บนฐานไพที สันนิษฐานว่าสร้างในสมัยสุดท้ายของวัด

เจดีย์รายหมายเลข 16 พบเพียงส่วนฐานสี่เหลี่ยมซึ่งสร้างในสมัยแรก พอในสมัยที่ 2 ได้รื้อส่วนบนของเจดีย์ออก แล้วถมปรับพื้นที่วัดขึ้นมา ต่อมาในสมัยที่ 3 ถูฐานไพทีทับ

ฐานไพที

ฐานไพทีของเจดีย์ประธานและวิหารประธาน สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 สมัย คือ

สมัยที่ 1 สร้างในสมัยที่ 2 ของวัด มีผังสี่เหลี่ยมผืนผ้า ก่อเป็นฐานบัวสร้างบนพื้นวัดเดิม

สมัยที่ 2 สร้างในสมัยที่ 3 ของวัด มีการถมปิดฐานในสมัยที่ 1 แล้วสร้างแนวฐานไพทีชุดใหม่ทับลงบนฐานเดิม และขยายขนาดให้ใหญ่ขึ้น

สมัยที่ 3 ถมดินเพิ่ม ขยายบันได

ฐานไฟทีของกลุ่มเจดีย์รายทางตะวันตกของวิหารประธาน

สมัยที่ 1 สร้างในสมัยที่ 3 ของวัด สร้างต่อเติมมาจากฐานไฟทีของวิหารบนพื้นวัดเดิม มีแนวบันไดทางด้านเหนือ

สมัยที่ 2 ถมดินเพิ่ม และมีบันไดทางขึ้นทางตะวันตก ฐานชุดนี้สร้างไปชนกับฐานไฟทีของวิหารทางตะวันตก

ฐานไฟทีของเจดีย์ประธานหมายเลข 2

สมัยที่ 1 สร้างในสมัยที่ 3 ของวัดฐานมีผังรูปสี่เหลี่ยม และภายหลังได้มีการต่อเชื่อมฐานไฟทีทางด้านเหนือและได้กับฐานไฟทีของวิหาร

สมัยที่ 2 อยู่ในสมัยที่ 4 ของวัด ถมปิดพื้นปูอิฐคาคู้นเดิม เชื่อมฐานไฟทีทางตะวันออกต่อไปชนกับแนวกำแพงวัดด้านใต้

ฐานไฟทีของเจดีย์ประธานหมายเลข 3 และ 4 สร้างในสมัยที่ 4 ของวัด สร้างเชื่อมฐานเจดีย์ทั้งสององค์เข้าด้วยกัน วางตัวในแนวตะวันออก — ตะวันตก

กำแพงวัดและซุ้มประตู

สมัยที่ 1 กว้างประมาณ 1.2 เมตร ยาวมากกว่า 80 เมตร ส่วนบนถูกรื้อออกทั้งหมด ไม่ปรากฏร่องรอยซุ้มประตูวัด

สมัยที่ 2 รื้อแนวกำแพงเดิมทางด้านใต้บางส่วนและทางเหนือเกือบตลอดแนว พบร่องรอยของการสร้างแนวกำแพงวัดใหม่ทางตะวันออก สร้างทำแนวกำแพงด้านใต้และถมปรับพื้นปิดแนวกำแพงวัด และขยายแนวทางตะวันตกออกไปอีก แนวกำแพงเป็นรูปสี่เหลี่ยมด้านไม่เท่า

สมัยที่ 3 พบร่องรอยการซ่อมแนวกำแพงเป็นบางส่วน แนวทางตะวันตกมีร่องรอยการขยายออก มีการสร้างซุ้มประตูด้านหน้าเจดีย์ประธานหมายเลข 2 และทำทางเดินเชื่อมต่อมายังฐานไฟทีด้วย

สมัยที่ 4 มีการก่ออิฐเสริมด้านบนให้สูงขึ้น มีการสร้างซุ้มประตูด้านหน้าวิหารประธาน (ซุ้มประตูหมายเลข 1) และหน้าพระอุโบสถ (หมายเลข 3)

โบราณสถานประเภทอื่น ๆ ได้แก่ แท่นบูชา หรือแท่นบรรจุกระดูก? อีกทั้งหมด 19 แท่น

โบราณวัตถุ

ส่วนประกอบสถาปัตยกรรม

- ดินเผา ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นกระเบื้องมุงหลังคา กระเบื้องเชิงชาย และชิ้นส่วนประกอบสถาปัตยกรรมเป็นชิ้นน้อย

- ปูนปั้น เป็นลวดลายปูนปั้นประดับโบราณสถาน จะพบมากบริเวณเจดีย์รายหมายเลข 11 และวิหารประธาน

- โลหะ ส่วนใหญ่จะเป็นตะปูเหล็ก ส่วนโลหะสำริดพบเป็นชิ้นส่วนประดับอาคาร เช่น กระดิ่งติดชายหลังคา

รูปเคารพทางศาสนา

- พระพุทธรูปประจำศาสนสถาน พบชิ้นส่วนพระพุทธรูปหินทรายที่แตกหักหลายชิ้น และชิ้นส่วนพระพุทธรูปปูนปั้น

- พระพุทธรูปบูชา พบในสภาพสมบูรณ์ ค่อนข้างสมบูรณ์ และแตกหักออกเป็นชิ้นส่วน ซึ่งมีรูปแบบศิลปะทำแบบอยุธยาตอนปลาย (ราวพุทธศตวรรษที่ 23) แบบอุทอง แบบศิลปอยุธยาสุโขทัยหมวดใหญ่ และพระชัยมงคล พระสาวก ซึ่งทำจากสำริด

- พระพิมพ์ ได้แก่ พระพิมพ์แผง พระโคนสมอ พระพิมพ์สำริด พระพิมพ์เนื้อชิน

เครื่องมือเครื่องใช้

- โลหะ ได้แก่ เชิงเทียนสำริด เค้าปูนสำริด ช้อนสำริด สิวเหล็ก

- หิน ได้แก่ หินบด

อาวุธ

ได้แก่ กริช ดาบ

ภาชนะดินเผาในประเทศ

- ภาชนะดินเผาพื้นเมือง พบที่เป็นค่อนข้างสมบูรณ์ บรรจุกระดูกเผาไฟ ฝังอยู่ตามพื้นติดกับโบราณสถาน

- แหล่งเตาแม่น้ำน้อย จังหวัดสิงห์บุรี มีลักษณะหยาบ ปั้นหนา และหนัก ส่วนมากไม่เคลือบ ที่วัดท่าแคพบภาชนะประเภทครก อ่าง ไห โอ่ง และประเภทเคลือบซึ่งส่วนใหญ่จะเคลือบสีเขียวและสีน้ำตาล พบภาชนะประเภทอ่าง ไห โอ่ง กระปุก กระถาง

- แหล่งเตาบ้านบางปูน จังหวัดสุพรรณบุรี มีอายุการผลิตระหว่างพุทธศตวรรษที่ 19 — 23 จากการขุดค้นพบทั้งประเภทเนื้อดินมีลายกดประทับบริเวณไหล่ และประเภทเนื้อแกร่ง พบแต่เพียงเศษชิ้นส่วน

- แหล่งเตาสุโขทัย พบเพียงเศษชิ้นส่วน 1 ชิ้น (อายุราวพุทธศตวรรษ 21)

- แหล่งเตาศรีสัชนาลัย พบทั้งแบบเคลือบสีน้ำตาลหรือดำ (พุทธศตวรรษ 19 — ครั้งแรก 22) ประเภทเคลือบเขียวเขียนสีดำได้เคลือบ เคลือบขาว เคลือบสองสี

ภาชนะดินเผาต่างประเทศ

- เครื่องถ้วยจีน ซึ่งพบหลายช่วงสมัย คือ สมัยราชวงศ์หมิง (พุทธศตวรรษ 21 — 22) สมัยราชวงศ์หมิงตอนปลาย — ราชวงศ์ชิงตอนต้น (พุทธศตวรรษ 22 — 23) และสมัยราชวงศ์ชิง (พุทธศตวรรษ 23 — 25)

- เครื่องถ้วยเวียดนาม ซึ่งสามารถกำหนดอายุได้ประมาณพุทธศตวรรษ 20 — 22

- เครื่องถ้วยญี่ปุ่น พบเครื่องถ้วยที่สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นเครื่องถ้วยคาเคโมมอน (ช่วงพุทธศตวรรษ 23)

โบราณวัตถุอื่นๆ

ได้แก่ ใบเสมา โคมไฟดินเผา หอยเบี้ย ตุ๊กตาดินเผา เหรียญ เบ้าหลอมโลหะ ชิ้นส่วนแผ่นทองจังโก (?)

การขุดค้นทางโบราณคดี

ทำการขุดค้นทั้งหมด 2 หลุมขุดค้นด้วยกัน

TP.1 มีชั้นวัฒนธรรมดังต่อไปนี้

ชั้นวัฒนธรรมที่ 1 มีกิจกรรมการอยู่อาศัยก่อนการสร้างวัด แต่น่าจะเป็นการเข้ามาพักชั่วคราว พบเศษภาชนะดินเผาจำนวนมาก

ชั้นวัฒนธรรมที่ 2 เริ่มมีการอยู่อาศัย พบโบราณวัตถุค่อนข้างมาก

ชั้นวัฒนธรรมที่ 3 เป็นชั้นดินที่มีการอยู่อาศัยหนาแน่นมาก และเป็นชั้นดินร่วมกับการสร้างวัดและการใช้งานโบราณสถาน

ชั้นวัฒนธรรมที่ 4 เป็นชั้นที่มีการบูรณะวัดโดยการถมทรายปรับพื้นที่ทำวัด

ชั้นวัฒนธรรมที่ 5 มีการใช้งานและการบูรณะครั้งสุดท้ายก่อนการถูกทิ้งร้างเมื่อคราวเสียกรุง (พ.ศ. 2310) มีการใช้งานโบราณสถานครั้งสุดท้ายหลังจากบูรณะครั้งสุดท้าย

ชั้นดินปัจจุบัน

TP.2 มีชั้นวัฒนธรรมดังต่อไปนี้

ชั้นวัฒนธรรมที่ 1 เป็นชั้นที่เริ่มมีการอยู่อาศัย เริ่มพบโบราณวัตถุ แต่ปริมาณไม่มาก

ชั้นวัฒนธรรมที่ 2 เริ่มมีการอยู่อาศัยที่หนาแน่นมากขึ้น ไม่พบกิจกรรมเกี่ยวกับการสร้างโบราณสถาน

ชั้นดินเตรียมพื้นที่สร้างโบราณสถานสมัยแรกของวัด เป็นชั้นดินก่อนการสร้างโบราณสถานหมายเลข 2 พบการถมดินอัดเตรียมพื้นที่ในการสร้างโบราณสถานซึ่งต่อมาโบราณสถานแห่งนี้พังลงและถูกรื้อเพื่อสร้างเจดีย์ประธานหมายเลข 2

ชั้นดินร่วมสมัยกับวัดในสมัยแรก เนื่องจากพบแนวพื้นอิฐ พบเศษอิฐกระจายอยู่ และมีการถมปรับพื้นที่บนซากอาคารเดิมซึ่งสร้างมาตั้งแต่สมัยแรกของวัด

ชั้นดินที่มีการเตรียมพื้นที่เพื่อสร้างเจดีย์ประธานหมายเลข 2 สมัยแรก พบหลักฐานการถมปรับพื้นที่เพื่อสร้างองค์เจดีย์ครั้งแรก

ชั้นดินที่รองรับฐานเจดีย์ เป็นการเตรียมพื้นที่สร้างฐานของเจดีย์ประธานหมายเลข 2

ชั้นดินที่มีการถมทรายปรับระดับพื้นที่โดยรอบเจดีย์บนฐานไพที เป็นชั้นที่มีการบูรณะวัดครั้งสุดท้าย

ชั้นดินที่มีการทิ้งร้างและพังของอาคาร

จากหลักฐานที่พบทั้งหมดสรุปได้ว่า พื้นที่วัดแคเดิมเคยมีการอยู่อาศัยมาตั้งแต่ยุคชาตอนดิน (ประมาณพุทธศตวรรษ 18 — 20) ลงมา ต่อมามีการสร้างศาสนสถานและการบูรณะมาเป็นระยะ คือช่วงยุคชาตอนดิน (พุทธศตวรรษ 19 — 20) ได้สร้างเจดีย์ประธานหมายเลข 1 และวิหารประธาน ต่อมาสร้างเจดีย์ประธานหมายเลข 2, 3 และ 4 ในสมัยอยุธยาตอนกลางลงมา (พุทธศตวรรษ 21 — 22) และมีการบูรณะเจดีย์ประธานทั้ง 3 องค์ วิหาร และอาคารอื่น ๆ ในสมัยอยุธยาตอนปลาย (พุทธศตวรรษ 23 — 24) ลงมา หลังจากนั้นไม่พบหลักฐานการทำกิจกรรมในพื้นที่ภายในวัดเนื่องจากกลายเป็นวัดร้าง

การศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบ

โบราณสถานวัดแคไม่มีปรากฏหลักฐานเอกสารทางด้านประวัติศาสตร์ แต่จากลักษณะทางสถาปัตยกรรมโบราณสถานในวัดแคหลายแห่งได้รับอิทธิพลศิลปะสุโขทัยค่อนข้างมาก โดยเฉพาะวิหารประธานสมัยที่ 2 เช่น การปูพื้นด้วยหินชนวน ประติมากรรมปูนปั้นรูปเทวดาที่ประดิษฐานโดยรอบฐานชุกชีวิหารประธาน คล้ายพระลิลิตที่ประดิษฐานรอบฐานไพที เจดีย์พระศรีมหาธาตุ วัดพระศรีมหาธาตุ จังหวัดสุโขทัย ส่วนเจดีย์ประธานหมายเลข 2 น่าจะถอดแบบมาจากพระธาตุหริภุญไชย จังหวัดลำพูน ซึ่งผู้สร้างน่าจะอพยพ หรือถูกกวาดต้อนเข้ามาในกรุงศรีอยุธยาใน พ.ศ. 2069 (สมัยสมเด็จพระไชยราชาธิราช) ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ การสร้างเจดีย์ที่มีลักษณะทางสถาปัตยกรรมล้านนาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาพบที่วัดบางกะจะ และวัดนางอุย

ความสัมพันธ์ระหว่างอยุธยาและล้านนามีทั้งด้านการเมือง ศาสนา และศิลปะ ซึ่งต่างส่งอิทธิพลในงานศิลปะซึ่งกันและกัน ระยะเวลาที่มีการรับอิทธิพลศิลปะล้านนามากที่สุดอยู่ในช่วงประมาณพุทธศตวรรษ 20 — 21

ส่วนแผนผังวัดแค เดิมเป็นลักษณะของแผนผังวัดสมัยอยุธยาตอนต้น คือหันหน้าไปทางตะวันออก ต่อมาเมื่อใช้การสัญจรทางน้ำเป็นหลัก จึงได้เปลี่ยนแนวแกนทิศมาเป็นทางด้านเหนือแทน

สรุป

วัดแค ตั้งอยู่ริมคลองสระบัว นอกเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา ตัววัดตั้งอยู่ริมคลองบางขวด ซึ่งเป็นลำคลองขนาดใหญ่ ตัววัดเดิมหันหน้าไปทางทิศตะวันออก ส่วนวัดในสมัยต่อมาจนถึงสมัยสุดท้ายหันหน้าเข้าหาคลองบางขวดทางด้านทิศเหนือ ซึ่งเป็นเส้นทางคมนาคมหลัก ปัจจุบันมีถนนตัดผ่านทางด้านใต้ ชิดกับวัด

วัดแค เริ่มสร้างในสมัยอยุธยาตอนต้น ซึ่งรูปแบบของโบราณสถานที่เก่าที่สุดคือ เจดีย์ประธานทรงกลมมีซุ้มคูหาทั้ง 8 ทิศ สามารถกำหนดอายุได้ประมาณพุทธศตวรรษ 19 — 20 ซึ่งหันหน้าไปทางทิศตะวันออก ต่อมาได้สร้างวัดใหม่ให้หันหน้าไปทางทิศเหนือ แล้วสร้างเจดีย์ประธานองค์ใหม่เป็นเจดีย์ทรงกลมตั้งอยู่บนฐานแปดเหลี่ยม เป็นรูปแบบที่นิยมในช่วงอยุธยาตอนต้น (พุทธศตวรรษ 20 — 21) และสร้างวิหาร 1 หลังซึ่งได้รับอิทธิพลสุโขทัย

ต่อมาได้สร้างเจดีย์ทรงล้านนาเป็นเจดีย์ประธานอีกองค์ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์กับทางล้านนาและอาจแสดงให้เห็นถึงชุมชนที่อยู่อาศัยบริเวณนี้ และมีการสร้างเจดีย์ประธานทรงลังกาขนาดใหญ่อีก 2 องค์ กำหนดอายุได้ในสมัยอยุธยาตอนกลาง (พุทธศตวรรษ 21 — 22) ลงมา พร้อมกับการสร้างอุโบสถอีก 1 หลัง

ในช่วงอยุธยาตอนปลาย (พุทธศตวรรษ 22 — 23) ได้ทำการบูรณะสิ่งก่อสร้างในสมัยแรก และสร้างเจดีย์รายทรงปราสาท และเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสอง จนกระทั่งเสียกรุงครั้งที่ 2 จึงถูกทิ้งร้างมาจนปัจจุบัน

โบราณสถานภายในวัดแคพบทั้งหมด 35 แห่ง แบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ คือ เจดีย์ประธาน วิหาร พระอุโบสถ เจดีย์ราย ศาลา และอาคารอื่น โบราณสถานต่าง ๆ สร้างและบูรณะสืบต่อกันมาตลอดระยะเวลา

ปัจจุบันเมื่อขุดแต่งโบราณสถานแล้วเสร็จทั้งหมด จึงปรากฏหลักฐานและขอบเขตของวัดที่ชัดเจน คือ มีแนวกำแพงล้อมรอบวัด ปรากฏหลักฐานชัดเจนเพียง 3 ด้าน คือ ด้านเหนือ ด้านตะวันออก และด้านใต้ ส่วนทางด้านตะวันตกปรากฏร่องรอย แต่ขาดหายไปบางส่วน

วัดแค น่าจะเคยเป็นโบราณสถานที่มีความสำคัญ และมีขนาดค่อนข้างใหญ่ เนื่องจากมีเจดีย์ประธานขนาดใหญ่ถึง 4 องค์ เรียงลำดับที่พื้นที่ทางด้านใต้ของวัด แผนผังของวัดมี 2 สมัย คือ วัดสมัยเดิม แผนผังวัดหันหน้าไปทางทิศตะวันออก ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นหันหน้าไปทางทิศเหนือ มีแผนผังรูปสี่เหลี่ยมด้านไม่เท่ากัน คือ กำแพงด้านเหนือเหลือความยาวประมาณ 115 เมตร กำแพงด้านตะวันตกยาวประมาณ 86 เมตร กำแพงด้านตะวันออกกว้างประมาณ 63 เมตร และกำแพงทางด้านทิศใต้เหลือความยาวประมาณ 110 เมตร และมีซุ้มประตู 3 ประตู ทางด้านเหนือ คือ ซุ้มประตูด้านหน้าวิหารประธาน ซุ้มประตูด้านหน้าเจดีย์ประธานหมายเลข 2 และซุ้มประตูด้านหน้าพระอุโบสถ

บทที่ 2 โบราณสถานก่อนการดำเนินงานบูรณะฟื้นฟู

โบราณสถานในความควบคุมดูแลของกรมศิลปากรนั้น นอกจากจะชำรุดทรุดโทรมตามกาลเวลาแล้ว ยังได้ผ่านวิกฤตการณ์ต่างๆ ทั้งจากภัยธรรมชาติและน้ำมือมนุษย์มาหลายครั้งหลายครา ในส่วนของภัยจากน้ำมือมนุษย์นั้น กรมศิลปากรได้ออกมาตรการควบคุมและป้องกันไว้อย่างเข้มงวดแล้ว แต่ในส่วนของภัยธรรมชาติที่ไม่สามารถควบคุมได้นั้น ถึงแม้ว่าจะเกิดขึ้นไม่บ่อยนัก แต่ก็ทำให้เกิดความเสียหายแก่โบราณสถานอย่างมาก

สำหรับโบราณสถานในความดูแลของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาว่าร้อยแห่งนั้น ภัยธรรมชาติที่มักเกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้งนั้นคืออุทกภัย เนื่องมาจากภูมิประเทศของเกาะเมืองอยุธยา นั้นมีแม่น้ำสามสายล้อมรอบและมีคูคลองอยู่มากรมาย ทุกครั้งที่น้ำเหนือไหลบ่าลงมามาก โบราณสถานบริเวณรอบเกาะเมืองก็จะประสบกับอุทกภัยทุกครั้ง โดยเฉพาะเหตุการณ์อุทกภัยเมื่อช่วงปลายปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ที่ผ่านมามีถึงเป็นอุทกภัยครั้งใหญ่อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งสร้างความเสียหายให้แก่จังหวัดภาคกลางของประเทศไทยรวมถึงจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งทางอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ก็ได้ดำเนินการเฉพาะหน้าด้วยการป้องกันและควบคุมน้ำไม่ให้เข้าสู่ภายในโบราณสถาน อย่างไรก็ตาม โบราณสถานบางแห่งก็ยังประสบปัญหาน้ำท่วมขังและการทรุดตัวจากน้ำได้ดินอยู่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ดังนั้นเมื่อผ่านพ้นเหตุอุทกภัยและระดับน้ำลดลงไปจากโบราณสถานแล้ว อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาจึงได้ทำการสำรวจความเสียหายของโบราณสถาน เพื่อที่จะดำเนินการฟื้นฟูและซ่อมแซมความเสียหายที่เกิดขึ้น รวมถึงการวางแผนการป้องกันอุทกภัยอย่างยั่งยืน เพื่อรับมือกับเหตุอุทกภัยที่อาจจะเกิดขึ้นอีกครั้งในภายภาคหน้า

วัดแคได้รับการขุดแต่งทางโบราณคดี และบูรณะโบราณสถานแล้ว รวมถึงประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานโดยกรมศิลปากรเป็นโบราณสถานของชาติ ในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 60 ตอนที่ 39 วันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2486 แต่สภาพโบราณสถานและสภาพภูมิทัศน์ ภายหลังจากน้ำท่วมขังเป็นระยะเวลานานกว่าสองเดือนเศษ ได้รับความเสียหายจากน้ำท่วมขังที่มีความสูงประมาณ 1.20 เมตร

รายการความเสียหายมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

งานทำความสะอาดและกำจัดวัชพืช

โบราณสถานเกิดคราบฝุ่นเกาะอยู่ที่ผิวอิฐเป็นความสูงจากระดับดินเฉลี่ยประมาณ 1.20 เมตร สาเหตุเนื่องมาจากตะกอนฝุ่นที่พัดพามากับน้ำที่ได้ท่วมขังเป็นเวลานาน และมีวัชพืชขึ้นปกคลุม โบราณสถานประมาณ 20 % ของพื้นที่

เศษขยะและวัชพืชขึ้นปกคลุมตามแนวสระน้ำของวัด โดยทำการขุดลอกทำความสะอาด ปรับแต่งความลาดเอียง กำจัดเศษขยะและวัชพืช และปรับสภาพน้ำ

งานวัดคูพืชพันธ์

คันหญ้าธรรมชาติ ทั้งภายในเขตโบราณสถานและบริเวณริมคลองรอบวัดตายระหว่างน้ำท่วมขัง โดยทำการไถปรับพื้นที่เพื่อปรับปรุงดิน และปลูกหญ้าธรรมชาติ (หญ้าพื้นเมืองในพื้นที่) ในบริเวณที่กำหนด พร้อมทั้งโรยปุ๋ยและดินปลูกก่อนทำการดูแลรักษาต่อไปอีกเป็นเวลาอย่างน้อย ๓๐ วัน จนกว่าหญ้าจะขึ้นสมบูรณ์

งานป้ายและสาธารณูปโภค

โครงสร้างป้ายที่เป็นไม้และโลหะ ผุร่อนและเป็นสนิมเนื่องจากแช่น้ำอยู่เป็นเวลานาน นอกจากนั้นแผ่นป้ายต่างๆยังสูญหายไป

แนวทางในการบูรณะและฟื้นฟูโบราณสถาน

วัดเจ้าเข้าเป็นวัดที่มีบรรยากาศร่มรื่น เหมาะสำหรับเป็นที่พักผ่อน ดังนั้นการปรับภูมิทัศน์เพื่อส่งเสริมบรรยากาศที่ดีจึงเป็นสิ่งจำเป็นทั้งการปลูกไม้ยืนต้นและคันหญ้าพื้นเมือง นอกจากนั้นยังควรทำการซ่อมแซมป้าย ถังขยะและเพิ่มเติมสาธารณูปโภคอื่นๆเช่น ซ่อมแซมที่จอดรถจักรยาน เพื่อความสะดวกของผู้มาเที่ยวชมโบราณสถานมากยิ่งขึ้น โดยมีหลักการทั่วไปในการดำเนินการบูรณะดังนี้

1. เนื่องจากโบราณสถานที่จะดำเนินการบูรณะเป็นโบราณสถานที่มีความสำคัญระดับชาติ ดังนั้นผู้รับจ้างต้องจัดหาช่างฝีมือดี และมีความชำนาญตรงกับหน้าที่ของงานแต่ละส่วน แต่ละประเภทที่จำเป็นและเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

2. ผู้รับจ้างจะต้องตรวจดูแบบ รายการประกอบแบบและบริเวณสถานที่ที่จะดำเนินการและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสถานที่และแบบโดยละเอียด สอบถามข้อสงสัยและปัญหาต่างๆให้ชัดเจน เมื่อลงนามในสัญญาว่าจ้างแล้วขอมติว่า ผู้รับจ้างเข้าใจความหมายและรายละเอียดของแบบและรายการประกอบแบบโดยชัดเจนแล้ว ถ้ามีปัญหาข้อขัดแย้งเกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินการก่อสร้าง จะถือเอาคำวินิจฉัยตัดสินของผู้ว่าจ้างหรือตัวแทนตามหลักเกณฑ์มาตรฐานการก่อสร้าง ความถูกต้องในวิชาช่าง และความเหมาะสมเป็นข้อยุติ และผู้รับจ้างต้องปฏิบัติตามการชี้แจง รายละเอียดเฉพาะทุกสถานที่ โดยการเซ็นรับทราบในเอกสารข้อชี้แจงเพิ่มเติม ถือเป็นส่วนประกอบหนึ่งของรูปแบบและรายการก่อสร้างด้วย

3. ผู้รับจ้างที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการก่อสร้างจะต้องทำการก่อสร้างให้เป็นไปตามรายละเอียดต่างๆ ในรูปแบบและรายการประกอบแบบที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งคู่สัญญาได้ลงนามโดยใช้ช่างฝีมือที่ได้มาตรฐานการก่อสร้างในแต่ละส่วน แต่ละสาขา ผู้ว่าจ้างมีสิทธิ์ที่จะสั่งให้หรือถอนเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าหากพิจารณาแล้วเห็นว่างานที่ทำอยู่ไม่ได้เป็นไปตามหลักการก่อสร้างที่ดีและได้มาตรฐาน ผู้รับจ้างจะต้องยินยอมเปลี่ยนแปลงให้ใหม่โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย

4. ระยะหรือขนาดในแบบให้ถือตัวเลขเป็นสำคัญ

5. เมื่อมีปัญหาที่ขัดแย้งกัน หรือไม่มีรายละเอียดชัดเจนที่จะทำการก่อสร้างได้ ให้ผู้รับจ้างแจ้งให้สถาปนิกผู้ออกแบบหรือผู้แทนทราบ เพื่อเสนอขอความเห็นชอบหรือคำวินิจฉัยให้ถูกต้องหรือเพื่อจัดทำรายละเอียดสำหรับการก่อสร้างเพิ่มเติม โดยถือเอาแบบรายละเอียดเพิ่มเติมสำหรับก่อสร้างนั้นเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาด้วย ทั้งนี้ ผู้รับจ้างจะต้องไม่ดำเนินการไปก่อนที่ผู้ว่าจ้างจะให้ความเห็นชอบหรือวินิจฉัยชี้ขาด หากผู้รับจ้างดำเนินการไปโดยพลการและเกิดความผิดพลาดขึ้น จะต้องทำการแก้ไขและเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้องตามคำวินิจฉัย

6. ก่อนที่ผู้รับจ้างจะลงมือดำเนินการก่อสร้าง จะต้องแจ้งให้ผู้ว่าจ้างได้ทราบเพื่อจัดหาผู้คุมงานหรือผู้แทนผู้ว่าจ้างมาดูแลรับผิดชอบงานก่อสร้างได้

7. ผู้ว่าจ้างมีสิทธิ์ที่จะขอเปลี่ยนแปลง เพิ่มเติม หรือลดลงได้ ในกรณีที่มีการพบหลักฐานเพิ่มเติมหรือในกรณีที่พิจารณาแล้วเห็นว่างานที่ทำอยู่มีความสมบูรณ์มากขึ้น ผู้รับจ้างจะต้องยินดีปฏิบัติตาม แต่ถ้าหากว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมหรือลดลงเป็นส่วนมากแล้ว จะมีการตกลงรายละเอียดเป็นลายลักษณ์อักษร โดยความเห็นชอบของทั้งสองฝ่าย เพื่อเสนอขอเปลี่ยนแปลงและรายการ

8. วัสดุต่างๆ ที่ได้กำหนดไว้ในรูปแบบหรือรายการว่าให้ใช้คุณภาพเทียบเท่าได้ หากผู้รับจ้างจะใช้วัสดุที่มีคุณภาพเทียบเท่าแล้ว ต้องนำเสนอเพื่อให้ผู้ว่าจ้างได้วินิจฉัยเห็นชอบก่อนทุกครั้ง และถ้ามีความจำเป็นต้องนำไปทดสอบคุณภาพเทียบเท่าแล้ว ต้องนำเสนอให้ผู้ว่าจ้างได้วินิจฉัยเห็นชอบก่อนทุกครั้ง ซึ่งผู้ว่าจ้างต้องนำไปทดสอบที่สถาบันที่ผู้ว่าจ้างเห็นชอบ โดยเป็นค่าใช้จ่ายของผู้รับจ้าง

9. ผู้รับจ้างจะต้องจัดวางสิ่งของ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ สำหรับการก่อสร้างให้เป็นระเบียบ ไม่เกะกะขวางทางสัญจร โดยเก็บรักษาให้วัสดุมีคุณสมบัติตามเดิมไม่ชำรุดเสียหายจนเกิดความไม่เหมาะสมสำหรับใช้ในการก่อสร้าง หากมีความจำเป็นต้องสร้างโรงเก็บวัสดุแล้ว ผู้รับจ้างต้องจัดทำโดยความรับผิดชอบของผู้รับจ้าง และให้ปรึกษาเรื่องสถานที่ก่อสร้างโรงเก็บวัสดุกับผู้แทนของผู้ว่าจ้างก่อนลงมือดำเนินการ

10. ค่าใช้จ่ายต่างๆ ในระหว่างการดำเนินการก่อสร้าง เช่น ค่าประปา ไฟฟ้า การทดสอบต่างๆ ที่จำเป็น เป็นหน้าที่ของผู้รับจ้างจะต้องติดต่อและรับผิดชอบค่าใช้จ่าย ยกเว้นแต่จะได้มีการตกลงกันไว้ก่อนเป็นลายลักษณ์อักษร

11. ผู้รับจ้างจะต้องดำเนินการด้วยความระมัดระวัง โดยมีให้เกิดความเสียหายแก่อาคารหรือทรัพย์สินในบริเวณข้างเคียง เช่น อาคารข้างเคียง รั้ว ถนน ทางเท้า ฯลฯ ที่มีอยู่เดิมในบริเวณที่จะทำการก่อสร้างและมีได้มีความเสียหายอยู่ก่อน หากผู้รับจ้างทำความเสียหายใดๆเกิดขึ้นแล้วจะต้องดำเนินการซ่อมแซมส่วนที่เสียหายให้คงสภาพเดิม โดยเป็นค่าใช้จ่ายของผู้รับจ้าง และให้ดำเนินการให้เสร็จก่อนการส่งมอบงานงวดสุดท้าย

12. หลังการส่งมอบงานแล้ว ในระยะเวลาประกัน 1 ปี ถ้ามีความเสียหายใดๆเกิดขึ้นแก่โบราณสถานอันเนื่องมาจากสาเหตุความผิดพลาด ความไม่รอบคอบของผู้รับจ้างในการดำเนินการแล้ว ผู้รับจ้างจะต้องทำการซ่อมแซมโบราณสถาน โดยเป็นค่าใช้จ่ายของผู้รับจ้าง

13. ก่อนการดำเนินงานและในระหว่างการปฏิบัติงาน ผู้รับจ้างจะต้องถ่ายภาพเก็บรายละเอียดทุกขั้นตอน ด้วยภาพถ่ายดิจิทัลความละเอียดอย่างน้อย 2 ล้านพิกเซล ภาพถ่ายเหล่านี้จะต้องพร้อมนำเสนอผู้ควบคุมงานหรือผู้ออกแบบตรวจสอบได้ตลอดเวลา รวมทั้งจะต้องเก็บไว้ประกอบรายงานการปฏิบัติงาน ซึ่งจะต้องนำเสนอผู้ว่าจ้างตามที่กำหนด

14. ในระหว่างปฏิบัติงาน หากเกิดความเสียหายใดๆซึ่งเกี่ยวกับทรัพย์สิน ไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในรูปแบบรายการที่ผู้ว่าจ้างจะต้องทำหรือไม่ก็ตาม ผู้รับจ้างจะต้องชดเชยค่าเสียหายนั้นๆแก่ผู้ว่าจ้าง

15. ผู้ว่าจ้างหรือผู้ควบคุมงานมีสิทธิ์ที่จะห้ามช่างหรือคนงานของผู้รับจ้างคนใดคนหนึ่งหรือหลายคน ไม่ให้มาปฏิบัติงานได้ หากว่าเป็นผลเสียหายแก่ผู้ว่าจ้างหรือประพฤติไม่ดีต่อผู้ควบคุมงาน

16. ผู้รับจ้างจะต้องแต่งตั้งหัวหน้างานอยู่ประจำ ณ สถานที่ปฏิบัติงาน เพื่อเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานฝ่ายผู้ว่าจ้างจะได้สั่งงานได้สะดวก และให้ถือว่าหัวหน้างานได้รับรู้ในเรื่องที่สั่งนั้นแทนผู้รับจ้าง

17. ผู้รับจ้างจะต้องตรวจสอบสภาพโครงสร้างโบราณสถานก่อนลงมือปฏิบัติงาน ส่วนของโบราณสถานที่ชำรุดหรืออาจก่อให้เกิดอันตรายระหว่างปฏิบัติงาน ให้ผู้รับจ้างจัดทำค้ำยันและอุปกรณ์ป้องกันโครงสร้างส่วนนั้นให้อยู่ในสภาพปลอดภัยก่อนลงมือปฏิบัติงาน กรณีที่เกิดอันตรายระหว่างปฏิบัติงานไม่ว่าจะเนื่องจากความชำรุดของโบราณสถาน ความบกพร่องของอุปกรณ์ ความประมาทของคนงาน ผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายนั้น อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

18. การทำโครงสร้างนั่งร้าน(ถ้ามี) ผู้รับจ้างจะต้องทำให้มั่นคงแข็งแรงและสามารถให้เจ้าหน้าที่ของฝ่ายผู้ว่าจ้างขึ้นไปตรวจงานหรือปฏิบัติงานได้สะดวกและปลอดภัย

19. ให้ทำการป้องกันวัสดุ อุปกรณ์ของเดิมที่ติดกับกับโบราณสถานหรือที่เป็นส่วนประดับโบราณสถาน โคนการหาวัสดุแข็งแรงมาปิดคลุม หรือถอดเก็บรักษา ซึ่งจะต้องทำบัญชีแสดงที่มาของวัสดุนั้น

20. เมื่อผู้รับจ้างจะส่งมอบงานงวดสุดท้ายจะต้องทำความสะอาดบริเวณที่ปฏิบัติงานและบริเวณใกล้เคียงให้เรียบร้อยก่อนส่งมอบงาน

21. ผู้รับจ้างจะต้องจัดทำรายงานการปฏิบัติงาน ซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินงานครบถ้วน ตั้งแต่เริ่มตรวจสอบสถานที่จนส่งมอบงานของแต่ละแหล่งที่ได้ดำเนินการ โดยจะต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้ควบคุมงาน และนำเสนอผู้ว่าจ้างและคณะกรรมการตรวจสอบ ก่อนส่งมอบงานงวดสุดท้ายไม่น้อยกว่า 30 วัน และจะต้องนำส่งรายงานเป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์ เป็นต้นฉบับพร้อมซีดีรอมบันทึกข้อมูลและรูปถ่ายในการดำเนินงานจำนวน 20 ชุด อย่างช้าภายในวันส่งมอบงานงวดสุดท้าย

สภาพทั่วไปของโบราณสถานวัดแค ก่อนการบูรณะฟื้นฟู

สภาพทั่วไปของโบราณสถานวัดแค ก่อนการบูรณะฟื้นฟู

สภาพทั่วไปของโบราณสถานวัดแค ก่อนการบูรณะฟื้นฟู

สภาพทั่วไปของโบราณสถานวัดแค ก่อนการบูรณะฟื้นฟู

สภาพทั่วไปของโบราณสถานวัดแค ก่อนการบูรณะฟื้นฟู

สภาพทั่วไปของโบราณสถานวัดแค ก่อนการบูรณะฟื้นฟู

บทที่ 3 โบราณสถานภายหลังการดำเนินงาน

วัดแค เป็นวัดที่มีบรรยากาศร่มรื่น เหมาะสำหรับเป็นที่พักผ่อน ดังนั้นการปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อส่งเสริมบรรยากาศที่ดีจึงเป็นสิ่งจำเป็น นอกจากนั้นยังได้ทำการซ่อมแซมป้ายและเพิ่มเติมสาธารณูปโภคอื่นๆเช่น ล้อมรั้วลวดหนาม ขุดลอกทำความสะอาดคูคลอง และก่อสร้างเสาหลักก่ออิฐ เป็นต้น เพื่อความสะดวกของผู้มาเที่ยวชมโบราณสถานมากยิ่งขึ้น

3.1 งานทำความสะอาดและกำจัดวัชพืช

3.1.1 กำจัดวัชพืชโดยตัดหรือถอนรากไม้ที่ฝังในชั้นอิฐออกให้หมด หากจำเป็นต้องรื้อชั้นอิฐบางส่วนออกเพื่อถอนราก ต้องทำด้วยความระมัดระวังเท่าที่จำเป็นเท่านั้น อันอยู่ในดุลพินิจของวิศวกรหรือกรรมการตรวจการจ้าง ก่อนลงมือปฏิบัติงานต้องได้รับความเห็นชอบจากสถาปนิก วิศวกรหรือกรรมการตรวจการจ้าง วัดเข้าย่า มีงานกำจัดวัชพืช 20 % ของพื้นที่ หรือ 198 ตารางเมตร ภายหลังการดำเนินงานทำให้โบราณสถานมีความสะอาดและเป็นการป้องกันวัชพืชกับต้นไม้ขนาดเล็กที่จะเติบโตขึ้นมาจนทำลายชั้นอิฐของโบราณสถานในอนาคต

3.1.2 ให้ทำความสะอาดผิวปูนฉาบและผิวอิฐเดิมทั้งหมดที่ปรากฏอยู่ในบริเวณที่มีคราบฝุ่นเกาะติดระดับน้ำท่วม(ที่ระดับความสูงประมาณ 1.00 เมตร) ด้วยการเช็ดพร้อมทั้งขัดล้างโดยใช้แปรงขนอ่อนแปรงเบาๆ แล้วล้างด้วยน้ำจนสะอาดและทิ้งไว้ให้แห้งสนิท พื้นที่ 1,485 ตารางเมตร

3.1.3 ทำความสะอาดคลอง โดยการขุดลอกผิวคลองเดิม กำจัดเศษขยะและขนย้ายออกนอกพื้นที่ พื้นที่ 491 ตารางเมตร จากนั้นปรับแต่งความลาดเอียงและปรับสภาพน้ำ พื้นที่ 188 ตารางเมตร

3.2 งานวัสดุพืชพันธุ์

3.2.1 รื้อถอนดินหญ้า, ไม้พุ่มและไม้ยืนต้นที่บดบังทัศนียภาพ โดยขนย้ายและทำลายภายนอกพื้นที่โบราณสถาน

3.2.2 โถปรับพื้นที่เพื่อปรับปรุงดิน และปลูกหญ้าธรรมชาติ 70%ของพื้นที่ทั้งหมด (หญ้าพื้นเมืองในพื้นที่) ในบริเวณที่กำหนด พร้อมทั้งโรยปุ๋ยและดินปลูกก่อนทำการดูแลรักษา พื้นที่ 9,748.90 ตารางเมตร

3.3 งานป้ายและสาธารณูปโภค

3.3.1 สร้างและติดตั้งป้ายและสาธารณูปโภค ในตำแหน่งที่กำหนดไว้ในแบบ (SN1)โดยยึดรูปแบบมาตรฐานงานองค์ประกอบภูมิทัศน์ของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาเป็นหลัก โดยแก้ไขและเพิ่มเติมรายละเอียดบางอย่างดังต่อไปนี้

ก) วัสดุที่ใช้ทำแผ่นป้ายเปลี่ยนจากแผ่นอลูมิเนียมเป็นแผ่นเหล็กชุบ Zinc โดยใช้เทคนิคการทำสีรองพื้นและติดสติ๊กเกอร์ในส่วนที่เป็นภาพและตัวอักษร และให้ยึดกับโครงป้ายด้วย น็อตสแตนเลส และกาวติดโลหะอย่างแน่นหนา

ข) โครงสร้างป้ายในส่วนที่เป็นไม้ทั้งหมด ให้ทำการทาสีน้ำยาป้องกันปลวกชนิดใสและสีรองพื้น ไม้อลูมิเนียมเพื่อป้องกันเชื้อรา ก่อนการทาสีทับหน้าด้วยสีน้ำอะคริลิก ผลัดกันซ์ทั้งหมดให้ใช้ของไอซีไอ หรือที่มีคุณสมบัติเทียบเท่า อย่างน้อย 3 ชั้น

ค) โครงสร้างป้ายในส่วนที่เป็นโลหะทั้งหมด ให้ทำการทาสีรองพื้นโลหะกันสนิม อย่างน้อย 2 เที้ยว และทาสีทับหน้าด้วยสีน้ำมันอย่างน้อย 2 เที้ยว ผลัดกันซ์ทั้งหมดให้ใช้ของไอซีไอ หรือที่มีคุณสมบัติเทียบเท่า อย่างน้อย 3 ชั้น

ทั้งนี้ก่อนทำการติดตั้งป้ายผู้รับจ้างได้แจ้งแก่ทางอุทยานฯ เพื่อยืนยันตำแหน่งป้ายอีกครั้ง โดยในส่วนของคุณลักษณะของป้ายผู้รับจ้างทำการสอบถามและประสานงานกับฝ่ายวิชาการของอุทยานฯ

สรุปรายการป้ายและสาธารณูปโภคที่ต้องสร้างขึ้นใหม่มีดังต่อไปนี้

1. แผ่นป้ายของป้ายชื่อโบราณสถาน	จำนวน 1 ชุด
2. แผ่นป้ายของซุ้มป้ายบรรยายขนาดใหญ่	จำนวน 2 ชุด
3. แผ่นป้ายของป้ายบรรยายขนาดเล็ก	จำนวน 7 ชุด
4. ม้านั่ง	จำนวน 1 ชุด
5. สร้างเสาหลักก่ออิฐ	จำนวน 18 ต้น

3.3.2 ซ่อมแซมซุ้มป้ายและสาธารณูปโภค ในตำแหน่งที่กำหนดไว้ในแบบ (SN2) โดยยึดรูปแบบมาตรฐานงานองค์ประกอบภูมิทัศน์ของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาเป็นหลัก โดยมีรายการดังต่อไปนี้

- ก) ซุ้มป้ายบรรยายขนาดใหญ่ (LA 1.2) จำนวน 2 ซุ้ม ให้ทำการสำรวจโครงสร้างเสาไม้ หากมีการผุพังเล็กน้อยให้ทำการอุดโป๊วและทำสีใหม่ ตามรายการบูรณะ SN1 แต่ถ้าชำรุดเสียหายจนไม่สามารถใช้งานได้หรือเป็นอันตรายต่อโครงสร้างให้ทำการซ่อมเปลี่ยนใหม่ บัวและฐานเสาคอนกรีต ที่แตกร้าวให้ทำการฉาบปูนซ่อมให้เรียบร้อย ในขณะที่กระเบื้องหลังคาดินเผาที่ชำรุดหรือสูญหาย ให้ทำการซ่อมเปลี่ยน
- ข) ป้ายบอกทิศทาง (LA 1.6) จำนวน 1 ป้าย ให้ทำการขัดสนิมและทำสีใหม่ ตามรายการบูรณะ SN2

ค) ส่วนโครงป้ายบรรยายขนาดเล็กที่เป็นโลหะ(LA 1.4) จำนวน 7 ป้าย ให้ทำการรื้อถอน และสร้างใหม่ในตำแหน่งเดิม ตามรายการบูรณะ SN1

คำบรรยายของงานป้าย

วัดแค

ตั้งอยู่นอกเกาะเมืองอยุธยาทางด้านทิศเหนือ ในพื้นที่บริเวณทุ่งแก้วริมคลองบางขวด วัดหันหน้าไปทางทิศเหนือสู่คลองบางขวด ภายในวัดประกอบด้วยเจดีย์ประธานจำนวน ๔ องค์ และสิ่งก่อสร้างอื่นๆ เช่น อุโบสถ วิหาร เจดีย์ราย วิหารราย และกำแพง เป็นต้น ซึ่งสิ่งก่อสร้างต่างๆ เหล่านี้มีร่องรอยการบูรณปฏิสังขรณ์มาแล้วหลายครั้ง วัดนี้ไม่ปรากฏหลักฐานความเป็นมาในเอกสารทางประวัติศาสตร์ แต่จากการศึกษาทางด้านโบราณคดีสรุปได้ว่า วัดนี้สร้างมาตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนต้นและถูกทิ้งร้างไปเมื่อคราวเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๒ ใน พ.ศ.๒๓๑๐

Wat Khae

Wat Khae Wat located at the Northern area outside the Ayutthaya City Island in the field name Thung Kaew, on the bank of Khlong Bang Khod (Ban Khod Canal). The monastery consists of 4 principal pagodas and others buildings; Ubosot or the ordinary hall, Vihara or hall of image, Chedi rai or small pagodas, Vihara rai or small vihara and the low wall etc. All buildings had been restored several times.

There is no definite evidence regarding when the temple was built but from the archaeological evidence this temple was first built in the early Ayutthaya Period (before AD.1350), but it was abandoned when the Burmese army invaded the country in AD.1767 and sacked the capital.

เจดีย์ประธานหมายเลข ๑

เป็นเจดีย์ทรงระฆังตั้งอยู่บนฐานประทักษิณขนาดใหญ่ องค์เจดีย์มีร่องรอยการบูรณปฏิสังขรณ์หลายครั้ง โดยครั้งสำคัญคือก่อนพอกทับเจดีย์ทรงระฆังบนฐานบัวแปลกเหลี่ยมซึ่งเป็นรูปแบบของเจดีย์ที่นิยมสร้างในสมัยอยุธยาตอนต้น

The principal pagoda no.1

The principal pagoda is in bell shape stands on square foundation. The pagoda itself had been restored for several times. The major restoration was done by covering the original style of bell shape on the high octagonal foundation which was the typical style of early Ayutthaya Period.

เจดีย์ประธานหมายเลข ๒

เป็นเจดีย์แบบล้านนา ฐานชั้นล่างเป็นฐานเขียงสี่เหลี่ยมรองรับองค์เรือนธาตุเพ็ญมุม ถัดขึ้นไปเป็นฐานเขียงกลมซ้อนลดหลั่นกันรับชุดมาลัยเถา เหนือขึ้นไปเป็นองค์ระฆังที่มีลักษณะคอคดเล็ก ลักษณะคล้ายพระธาตุหริภุญไชย จังหวัดลำพูน องค์เจดีย์มีร่องรอยการบูรณปฏิสังขรณ์โดยการขยายองค์เรือนธาตุเดิมให้มีขนาดใหญ่ขึ้น

The principal pagoda no.2

This pagoda is in Lanna style. The square base is surmounted by circular section, which is in turn surmounted by a small, rounded spire rising to a battered plee or finial similar with Phra That Hariphunchai in Lumpoon province. Anyway the body of the pagoda was enlarged by the restoration.

เจดีย์ประธานหมายเลข ๓

เป็นเจดีย์ทรงระฆัง 2 องค์ ตั้งอยู่บนฐานเดียวกัน องค์ระฆังมีขนาดใหญ่รองรับด้วยฐานบัวลูกแก้วและมาลัยลูกแก้ว ลักษณะคล้ายเจดีย์วัดพระศรีสรรเพชญ์ องค์เจดีย์มีร่องรอยการบูรณปฏิสังขรณ์โดยการก่อพอกให้มีขนาดใหญ่ขึ้น

The principal pagoda no.3

There are 2 pagodas on the same foundation; both are in big bell shape surmounted in layers of circular foundation similar with the big pagoda at Wat Phra Sri Sanphet, the famous monastery in the early Ayutthaya period.

วิหารหมายเลข ๑

เป็นอาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดกว้าง ๑๐.๕๐ เมตร ยาว ๒๔.๕๐ เมตร หันหน้าไปทางทิศเหนือ จากการศึกษาทางโบราณคดีพบว่าอาคารหลังนี้มีลักษณะคล้ายพระอุโบสถวัดหน้าพระเมรุ โดยมีหลังคาลดชั้น ๒ ชั้น มีเสากลางในอาคารขนาดใหญ่ และเสาพาไลรองรับเครื่องหลังคา มีชานพาไลโดยรอบอาคาร

Vihara no.1

A parallelogram building, the width is 10.50 meters and the length is 24.50 meters. The main entrance faces to the north. The archaeological research, revealed that this building is quite similar with the ubosot of Wat Nar Phra Meru (one of the famous monastery in Ayutthaya period) with 2 levels roof, big pillars inside the building, gallery and pillars around the building.

กำแพงวัด

เป็นกำแพงที่ล้อมรอบวัด มีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าไม่เท่า มีประตูทางเข้าที่ด้านหน้าหรือด้านทิศเหนือ ๓ ประตู แนวกำแพงนี้ขุดจากแนวกำแพงเดิมในสมัยเริ่มสร้างวัดที่มีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า

Kumphang Kaew (the surrounded wall)

The original wall is in rectangular plan but it was restored and changed to the unequal square plan. There are 3 entrances at the northern front side.

วิหารหมายเลข ๒

เป็นอาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดกว้าง ๑๑ เมตร ยาว ๓๗ เมตร หันหน้าไปทางทิศเหนือ มีมุขยื่นออกมาทางด้านหน้าของอาคาร มีเสาพาไลรองรับเครื่องหลังคา และมีชานพาไลโดยรอบอาคาร

Vihara no.2

A parallelogram building, the width is 11 meters and the length is 37 meters. The main entrance faces to the north with the porch. There also has a gallery and pillars around the building.

อุโบสถ

เป็นอาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดกว้าง ๑๒ เมตร ยาว ๑๘ เมตร หันหน้าไปทางทิศเหนือ มีประตูทางเข้าทางด้านหน้า ๑ ประตู มีเสาด้านในรองรับเครื่องหลังคา และมีชานพาไลโดยรอบอาคาร ลักษณะคล้ายวิหารหมายเลข ๑

Ubosot (the ordinary hall)

A parallelogram building, the width is 12 meters and the length is 18 meters. The main entrance faces to the north with one gate. There are gallery and pillars around the building. This building is similar the vihara no.1 as well.

ฐานประทักษิณ

เป็นฐานชั้นล่างสุดสำหรับรองรับองค์เจดีย์ มีทางเดินสำหรับเดินประทักษิณได้โดยรอบ บางครั้งอาจมีกำแพงกันเป็นระเบียงเตี้ยๆ

Than Prataksin (the square foundation)

The foundation of the pagoda, there is the space for walking clockwise around the pagoda (for respect the pagoda that represented of the Lord Buddha), probably surrounded with the low balustrades.

3.3.3 สร้างเสาด้านหลักคอนกรีตตลอดแนวริมถนนชั้นใหม่เป็นรั้วเสาด้านหลักก่ออิฐ(LA6.1) (SN3) จำนวนประมาณ 25 ต้น โดยสร้างในตำแหน่งตามรูปแบบมาตรฐานงานองค์ประกอบภูมิทัศน์ของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาเป็นหลัก

ภายหลังการบูรณะฟื้นฟูโบราณสถานวัดแค

ภายหลังการบูรณะฟื้นฟูโบราณสถานวัดแค

ภายหลังการบูรณะฟื้นฟูโบราณสถานวัดแค

ภายหลังการบูรณะฟื้นฟูโบราณสถานวัดแค

ภายหลังการบูรณะฟื้นฟูโบราณสถานวัดแค

ภายหลังการบูรณะฟื้นฟูโบราณสถานวัดแค

ภายหลังการบูรณะฟื้นฟูโบราณสถานวัดแค

ภายหลังการบูรณะฟื้นฟูโบราณสถานวัดแค

บรรณานุกรม

- คมจำ คิวงษา. “การค้าขายภายในของเมืองพระนครศรีอยุธยาในสมัยอยุธยาตอนปลาย,” เมืองโบราณ ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน) หน้า 69-70.
- ทำให้การขุดหลวงวัดประดู่ทรงธรรม เอกสารจากหอหลวง. จัดพิมพ์เผยแพร่โดยคณะกรรมการ
ชำระประวัติศาสตร์ไทยฯ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. มกราคม 2534. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2534.
- จอห์น ซอร์ เครื่องปั้นดินเผาไทย (เอกสารวิชาการชุดเครื่องปั้นดินเผา ลำดับที่ ๑ โครงการศึกษา
เครื่องปั้นดินเผา ศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่) (กรุงเทพฯ : D.K
TODAY CO ; LTD) ไม่มีปีที่พิมพ์.
- โชติ กัลยาณมิตร , ศ. สถาปัตยกรรมแบบไทยเดิม (กรุงเทพฯ ; โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ท่าพระจันทร์) , ๒๕๓๕.
- ฉัฐภัทร จันทวิช. เครื่องถ้วยจีนที่พบในแหล่งโบราณคดีในประเทศไทย พิมพ์ครั้งที่ ๒
(กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) , ๒๕๓๗.
- เทพ สุขรัตน์. วัดเจ้าย่าและวัดร้าง วารสารศิลปากร ปีที่ ๕ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๐๕.
- น. ณ ปากน้ำ. ศิลปกรรมแห่งอาณาจักรศรีอยุธยา. กรุงเทพมหานคร : ธเนศวรการพิมพ์, 2516.
- น. ณ ปากน้ำ. ข่าวข้อมูลใหม่: โบราณสถานสองฟากคลองสระบัว. เมืองโบราณ ปีที่ 13 ฉบับที่ 3
(กรกฎาคม-กันยายน 2530) หน้า 105-112.
- น. ณ ปากน้ำ. ห้าเดือนกลางซากอิฐปูนที่อยุธยา. พระนคร: โรงพิมพ์ศิwap, 2510.
- น. ณ ปากน้ำ. สถาปัตยกรรมในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2516.
- ประชุมพงศาวดารเล่ม 43. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2512.
- ปรีวิติ ธรรมาปริชากร , กฤษณา พิณศรี. ศิลปะเครื่องถ้วยในประเทศไทย (กรุงเทพฯ ; แอควี
พรีนติ้ง) , ๒๕๓๓.
- แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศประเทศไทย 1:50,000 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, กรมแผนที่ทหาร ลำดับ
ชุด L707 ระวัง 5137 IV, พิมพ์ครั้งที่ 2-RTSD
- พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับ สมเด็จพระพนรัตน์ วัดพระเชตุพน. พระนคร: โรงพิมพ์
รุ่งเรืองรัตน์, 2515.
- สันติ เล็กสุขุม. ลวดลายปูนปั้นแบบอยุธยาตอนปลาย (พ.ศ. 2172-2310). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นต์
งกรุ๊ปจำกัด, 2532.

ภาคผนวก

รายการประกอบแบบ โครงการฟื้นฟูโบราณสถานอันเนื่องมาจากอุทกภัยปี พ.ศ. ๒๕๔๘

วัดแค

๑. หลักการและเหตุผล

โบราณสถานในความควบคุมดูแลของกรมศิลปากรนั้น นอกจากจะชำรุดทรุดโทรมตามกาลเวลาแล้ว ยังได้ผ่านวิกฤตการณ์ต่างๆทั้งจากภัยธรรมชาติและน้ำมือมนุษย์มาหลายครั้งหลายครา ในส่วนของภัยจากน้ำมือมนุษย์นั้น กรมศิลปากรได้ออกมาตรการควบคุมและป้องกันไว้อย่างเข้มงวดแล้ว แต่ในส่วนของภัยธรรมชาติที่ไม่สามารถควบคุมได้นั้น ถึงแม้ว่าจะเกิดขึ้นไม่บ่อยนัก แต่ก็ทำให้เกิดความเสียหายแก่โบราณสถานอย่างมาก

สำหรับโบราณสถานในความดูแลของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาว่าร้อยแห่งนั้น ภัยธรรมชาติที่มักเกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้งนั้นคืออุทกภัย เนื่องจากภูมิประเทศของเกาะเมืองอยุธยานั้นมีแม่น้ำสามสายล้อมรอบและมีคูคลองอยู่มากมาย ทุกครั้งที่น้ำเหนือไหลบ่าลงมาก โบราณสถานบริเวณรอบเกาะเมืองก็จะประสบกับอุทกภัยทุกครั้ง โดยเฉพาะเหตุการณ์อุทกภัยเมื่อช่วงปลายปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ที่ผ่านมาซึ่งถือเป็นอุทกภัยครั้งใหญ่อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งสร้างความเสียหายให้แก่จังหวัดภาคกลางของประเทศไทยรวมถึงจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งทางอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาก็ได้ดำเนินการเฉพาะหน้าด้วยการป้องกันและควบคุมน้ำไม่ให้เข้าสู่ภายในโบราณสถาน อย่างไรก็ตามโบราณสถานบางแห่งก็ยังคงประสบปัญหาน้ำท่วมขังและการหลุดตัวจากน้ำได้ดินอยู่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ดังนั้นเมื่อผ่านพ้นเหตุอุทกภัยและระดับน้ำลดลงไปจากโบราณสถานแล้ว อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาจึงได้ทำการสำรวจความเสียหายของโบราณสถาน เพื่อที่จะดำเนินการฟื้นฟูและซ่อมแซมความเสียหายที่เกิดขึ้น รวมถึงการวางแผนการป้องกันอุทกภัยอย่างยั่งยืน เพื่อรับมือกับเหตุอุทกภัยที่อาจจะเกิดขึ้นอีกครั้งในภายภาคหน้า

๒. ตำแหน่งที่ตั้ง

รายการประกอบแบบ โครงการฟื้นฟูโบราณสถานอันเนื่องมาจากอุทกภัยปี พ.ศ. ๒๕๔๘

วัดแคอยู่ภายนอกพื้นที่เกาะเมืองด้านทิศเหนือ ในเขตตำบลคลองสระบัว ตั้งอยู่ใกล้คลองห้วยรอ ห่างจากวัดละมุด และวัดผีเสื้อออกมาทางทิศตะวันตก ราว 5137 IV ลำดับชุด L 7017 พิมพ์ครั้งที่ 1 – RTSD จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พิกัด 690895

๓. ประวัติและความสำคัญ

วัดแคไม่ปรากฏหลักฐานเกี่ยวกับการสร้างทั้งทางด้านเอกสารและศิลาจารึก ภายในวัดประกอบด้วย เจดีย์ทรงระฆังที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมคล้ายกับเจดีย์ทรงระฆังล้านนา แบบพระธาตุหริภุญไชย จังหวัดลำพูน ซึ่งสามารถกำหนดอายุได้ประมาณพุทธศตวรรษที่ ๒๑-๒๒ และจากการขุดแต่งทางโบราณคดีพบ หลักฐานการสร้างขึ้นตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนต้น ต่อมาได้ทำการปรับขยายพื้นที่ให้เป็นวัดที่มีขนาดใหญ่ และมีการสร้างเพิ่มเติมเรื่อยมาจนถึงสมัยอยุธยาตอนปลาย

๔. สภาพปัจจุบัน

วัดแคได้รับการขุดแต่งทางโบราณคดี และบูรณะ รวมถึงประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานแล้วโดย กรมศิลปากร

สภาพโบราณสถานและสภาพภูมิทัศน์ของวัดแค ภายหลังจากน้ำท่วมยังเป็นระยะเวลานานกว่าสอง เดือนเศษ ได้รับความเสียหายจากน้ำท่วมขังมากกว่าวัดอื่นๆ เนื่องจากที่ตั้งของวัดเป็นบริเวณที่เป็นคูก้นน้ำของ คลองห้วยรอ โดยระดับน้ำท่วมขังนั้นที่มีความสูงเฉลี่ย ๑.๕๐ เมตร ซึ่งรายการความเสียหายมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

๑. โบราณสถานเกิดคราบฝุ่นเกาะอยู่ที่ผิวอิฐเป็นความสูงจากระดับดินเฉลี่ยประมาณ ๑.๕๐ เมตร สาเหตุเนื่องมาจากตะกอนฝุ่นที่พัดพามากับน้ำที่ได้ท่วมขังเป็นเวลานาน
๒. ต้นหญ้า ทั้งภายในเขตโบราณสถานและบริเวณริมคลองรอบเมืองดากระหว่างน้ำท่วมขัง
๓. โครงสร้างปายที่เป็นไม้และโลหะ ผุร่อนและเป็นสนิมจนชำรุดเสียหายอย่างหนัก เนื่องจาก แขน้ำอยู่เป็นเวลานาน นอกจากนั้นแผ่นปายต่างๆยังสูญหายไปหมด

๕. แนวทางการบูรณะและฟื้นฟูโบราณสถาน

รายการประกอบแบบ โครงการฟื้นฟูโบราณสถานอันเนื่องมาจากอุทกภัยปี พ.ศ. ๒๕๕๘

วัดเคเป็นวัดที่มีบรรยากาศร่มรื่นและอยู่บริเวณกึ่งน้ำที่มีทัศนียภาพสวยงาม เหมาะสำหรับเป็นที่ท่องเที่ยวพักผ่อน ดังนั้นการปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อส่งเสริมบรรยากาศที่ดีจึงเป็นสิ่งจำเป็น นอกจากนี้ยังควรทำการซ่อมแซมป้ายและเพิ่มเติมสาธารณูปโภคอื่นๆเช่น ที่จอดรถจักรยานและพื้นทางเดิน เพื่ออำนวยความสะดวกของผู้มาเที่ยวชมโบราณสถานมากยิ่งขึ้น

๖. รายละเอียดการบูรณะและฟื้นฟูโบราณสถาน

๖.๑ งานทำความสะอาดและกำจัดวัชพืช (CL = Cleaning)

CL1) ให้กำจัดวัชพืชโดยตัดหรือถอนรากไม้ที่ฝังในชั้นอิฐออกให้หมด หากจำเป็นต้องรื้อชั้นอิฐบางส่วนออกเพื่อถอนราก ต้องทำด้วยความระมัดระวังเท่าที่เป็นเท่านั้น อันอยู่ในดุลพินิจของวิศวกรหรือกรรมการตรวจการจ้าง ก่อนลงมือปฏิบัติงานต้องได้รับความเห็นชอบจากสถาปนิก วิศวกรหรือกรรมการตรวจการจ้าง

CL2) ให้ทำความสะอาดผิวปูนฉาบและผิวอิฐเดิมทั้งหมดที่ปรากฏอยู่ ในบริเวณที่มีคราบฝุ่นเกาะติดระดับน้ำท่วม(ที่ระดับความสูงประมาณ ๑.๒๐ เมตร) ด้วยการเช็ดพร้อมทั้งขัดล้างโดยใช้แปรงขนอ่อนแปรงเบาๆ แล้วล้างด้วยน้ำจนสะอาดและทิ้งไว้ให้แห้งสนิท

CL3) ขุดลอกทำความสะอาดคลอง คูหรือสระน้ำโดยกำจัดเศษขยะและวัชพืช และปรับสภาพน้ำ

๖.๒ งานวัสดุพืชพันธุ์ (PL = Planting)

PL1) โถปรับพื้นที่เพื่อปรับปรุงดิน และปลูกหญ้าธรรมชาติ (หญ้าพื้นเมืองในพื้นที่) ในบริเวณที่กำหนด พร้อมทั้งโรยปุ๋ยและดินปลูกก่อนทำการดูแลรักษาโดยผู้รับจ้างต่อไปอีกเป็นเวลาอย่างน้อย ๓๐ วัน จนกว่าหญ้าจะขึ้นสมบูรณ์

๖.๓ งานป้ายและสาธารณูปโภค (SN = Signage and Site Materials)

SN1) สร้างและติดตั้งป้ายและสาธารณูปโภค ในตำแหน่งที่กำหนดไว้ในแบบ โดยอีกรูปแบบมาตรฐานงานองค์ประกอบภูมิทัศน์ของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาเป็นหลัก โดยแก้ไขและเพิ่มเติมรายละเอียดบางอย่างดังต่อไปนี้

รายการประกอบแบบ โครงการฟื้นฟูโบราณสถานอันเนื่องมาจากอุทกภัยปี พ.ศ. ๒๕๔๕

๑. วัสดุที่ใช้ทำแผ่นป้ายให้เปลี่ยนจากแผ่นอลูมิเนียมเป็นแผ่นเหล็กชุบ Zinc โดยใช้เทคนิคการทำสีรองพื้นและติดสติ๊กเกอร์ในส่วนที่เป็นภาพและตัวอักษร และให้ยึดกับโครงป้ายด้วยน็อตสแตนเลส และกาวติดโลหะอย่างแน่นหนา
๒. โครงสร้างป้ายในส่วนที่เป็นไม้ทั้งหมด ให้ทำการทาสีป้องกันปลวกชนิดใสและสีรองพื้นไม้อลูมิเนียมเพื่อป้องกันเชื้อรา ก่อนการทาสีทึบหน้าด้วยสีน้ำอะคริลิก ผลัดกันสีทั้งหมดให้ใช้ของไอซีไอ หรือที่มีคุณสมบัติเทียบเท่า อย่างน้อย ๓ ชั้น
๓. โครงสร้างป้ายในส่วนที่เป็นโลหะทั้งหมด ให้ทำการทาสีรองพื้นโลหะกันสนิม อย่างน้อย ๒ เที้ยว และทาสีทึบหน้าด้วยสีน้ำมันอย่างน้อย ๒ เที้ยว ผลัดกันสีทั้งหมดให้ใช้ของไอซีไอ หรือที่มีคุณสมบัติเทียบเท่า อย่างน้อย ๓ ชั้น

ทั้งนี้ก่อนทำการติดตั้งป้ายผู้รับจ้างต้องแจ้งแก่ทางอุทยานฯ เพื่อยืนยันตำแหน่งป้ายอีกครั้งหนึ่ง โดยในส่วนของคุณมุลายละเอียดของป้ายให้ผู้รับจ้างสอบถามและประสานงานกับฝ่ายวิชาการของอุทยานฯ สรุปรายการป้ายและสาธารณูปโภคที่ต้องสร้างขึ้นใหม่มีดังต่อไปนี้

๑) แผ่นป้ายของป้ายชื่อโบราณสถาน(LA 1.1)	จำนวน ๑ ชุด
๒) แผ่นป้ายของซุ้มป้ายขนาดใหญ่(LA 1.2)	จำนวน ๑ ชุด
๓) ป้ายบรรยายขนาดเล็ก(LA 1.4)	จำนวน ๗ ชุด
๔) ป้ายที่จอดรถ(LA 1.7)	จำนวน ๑ ชุด
๕) ม้านั่ง (LA 4.1)	จำนวน ๑ ชุด
๖) เสาหลักก่ออิฐ(LA 6.1)	จำนวน ๑๘ ต้น

(สร้างแทนเสาหลักคอนกรีตมีอยู่ริมถนน)

SN2) ซ่อมแซมซุ้มป้ายและสาธารณูปโภค ในตำแหน่งที่กำหนดไว้ในแบบ โดยยึดรูปแบบมาตรฐานงานองค์ประกอบภูมิทัศน์ของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาเป็นหลัก โดยมีรายการดังต่อไปนี้

- ก) ซุ้มป้ายบรรยายขนาดใหญ่(LA 1.2) ให้ทำการสำรวจโครงสร้างเสาไม้ หากมีการผุเพียงเล็กน้อย ให้ทำการอุดโป๊วและทาสีใหม่ ตามรายการบูรณะ SN1 แต่ถ้าชำรุดเสียหายจนไม่สามารถใช้

รายการประกอบแบบ โครงการฟื้นฟูโบราณสถานอันเนื่องมาจากอุทกภัยปี พ.ศ. ๒๕๔๕

การได้หรือเป็นอันตรายต่อโครงสร้างให้ทำการซ่อมเปลี่ยนใหม่ บัวและฐานเสาคอนกรีต ที่แตกร้าวให้ทำการฉาบปูนซ่อมให้เรียบร้อย

ข) โครงป้ายบอกทิศทาง(LA1.6)จำนวน ๒ ป้าย และป้ายชื่อโบราณสถาน(LA 1.1) จำนวน ๑ ป้าย ให้ทำการขัดสนิมและทำสีใหม่ ตามรายการบูรณะ SN2

ค) ส่วนโครงป้ายบรรยายที่เป็นโลหะจำนวน ๑ ป้าย(LA 1.4) ให้ทำการรื้อถอนและสร้างใหม่ในตำแหน่งเดิม ตามรายการบูรณะ SN1

๖.๔ งานพิเศษอื่นๆ(EX = Extra)

EX1) ให้ทำการตรวจสอบอาณาเขตของโบราณสถาน ก่อนทำการรื้อถอนอาคารหรือสิ่งก่อสร้างที่ล้ำเข้ามาในเขตโบราณสถานโดยไม่ได้รับการอนุญาตจากกรมศิลปากร ยกเว้นกรณีที่ไม่ชัดเจนหรือเกิดข้อพิพาทหรือต้องมีการชดเชยค่าเสียหาย ให้อยู่ในดุลยพินิจและการตัดสินใจของทางอุทยานฯก่อนที่จะดำเนินการใดๆ

EX2) ให้ทำการล้อมรั้วลวดหนามเพื่อปักปันอาณาเขตของโบราณสถาน โดยยึดรูปแบบของรั้วลวดหนามตามมาตรฐานงานองค์ประกอบภูมิทัศน์(LA3.4)ของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาเป็นหลัก

๗. หลักการทั่วไปในการดำเนินการบูรณะ

๗.๑ เนื่องจากโบราณสถานที่จะดำเนินการบูรณะเป็นโบราณสถานที่มีความสำคัญระดับชาติ ดังนั้นผู้รับจ้างต้องจัดหาช่างฝีมือดี และมีความชำนาญตรงกับหน้าที่ของงานแต่ละส่วน แต่ละประเภทที่จำเป็นและเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

๗.๒ ผู้รับจ้างจะต้องตรวจสอบ รายการประกอบแบบและบริเวณสถานที่ที่จะดำเนินการและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสถานที่และแบบโดยละเอียด สอบถามข้อสงสัยและปัญหาต่างๆให้ชัดเจน เมื่อลงนามในสัญญาว่าจ้างแล้วขอมติว่า ผู้รับจ้างเข้าใจความหมายและรายละเอียดของแบบและรายการประกอบแบบโดยชัดเจนแล้ว ถ้ามีปัญหาข้อขัดแย้งเกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินการก่อสร้าง จะถือเอาคำวินิจฉัยตัดสินของผู้ว่าจ้างหรือตัวแทนตามหลักเกณฑ์มาตรฐานการก่อสร้าง ความถูกต้องในวิชาช่าง และความเหมาะสมเป็นข้อ

รายการประกอบแบบ โครงการฟื้นฟูโบราณสถานอันเนื่องมาจากอุทกภัยปี พ.ศ. ๒๕๔๕

ยุติ และผู้รับจ้างต้องปฏิบัติตามการชี้แจง รายละเอียดขณะพาดูสถานที่ โดยการเซ็นรับทราบในเอกสารข้อชี้แจงเพิ่มเติม ถือเป็นส่วนประกอบหนึ่งของรูปแบบและรายการก่อสร้างด้วย

๗.๓ ผู้รับจ้างที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการก่อสร้างจะต้องทำการก่อสร้างให้เป็นไปตามรายละเอียดต่างๆในรูปแบบและรายการประกอบแบบที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งคู่สัญญาได้ลงนามโดยใช้ขางฝ่มือที่ได้มาตรฐานการก่อสร้างในแต่ละส่วน แต่ละสาขา ผู้ว่าจ้างมีสิทธิ์ที่จะสั่งให้หรือถอนเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าหากพิจารณาแล้วเห็นว่างานที่ทำอยู่ไม่ได้เป็นไปตามหลักการก่อสร้างที่ดีและได้มาตรฐาน ผู้รับจ้างจะต้องยินยอมเปลี่ยนแปลงให้ใหม่โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย

๗.๔ ระยะหรือขนาดในแบบให้ถือตัวเลขเป็นสำคัญ

๗.๕ เมื่อมีปัญหาที่ขัดแย้งกัน หรือไม่มีรายละเอียดชัดเจนที่จะทำการก่อสร้างได้ ให้ผู้รับจ้างแจ้งให้สถาปนิกผู้ออกแบบหรือผู้แทนทราบ เพื่อเสนอขอความเห็นชอบหรือคำวินิจฉัยให้ถูกต้องหรือเพื่อจัดทำรายละเอียดสำหรับการก่อสร้างเพิ่มเติม โดยถือเอาแบบรายละเอียดเพิ่มเติมสำหรับก่อสร้างนั้นเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาด้วย ทั้งนี้ ผู้รับจ้างจะต้องไม่ดำเนินการไปก่อนที่ผู้ว่าจ้างจะให้ความเห็นชอบหรือวินิจฉัยชี้ขาด หากผู้รับจ้างดำเนินการไปโดยพลการและเกิดความผิดพลาดขึ้น จะต้องทำการแก้ไขและเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้องตามคำวินิจฉัย

๗.๖ ก่อนที่ผู้รับจ้างจะลงมือดำเนินการก่อสร้าง จะต้องแจ้งให้ผู้ว่าจ้างได้ทราบเพื่อจัดหาผู้คุมงานหรือผู้แทนผู้ว่าจ้างมาดูแลรับผิดชอบงานก่อสร้างได้

๗.๗ ผู้ว่าจ้างมีสิทธิ์ที่จะขอเปลี่ยนแปลง เพิ่มเติม หรือลดลงได้ ในกรณีที่มีการพบหลักฐานเพิ่มเติม หรือในกรณีที่พิจารณาแล้วเห็นว่างานที่ทำอยู่มีความสมบูรณ์มากขึ้น ผู้รับจ้างจะต้องยินดีปฏิบัติตาม แต่ถ้าหากว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมหรือลดลงเป็นส่วนมากแล้ว จะมีการตกลงรายละเอียดเป็นลายลักษณ์อักษร โดยความเห็นชอบของทั้งสองฝ่าย เพื่อเสนอขอเปลี่ยนแบบและรายการ

๗.๘ วัสดุต่างๆที่ได้กำหนดไว้ในรูปแบบหรือรายการว่าให้ใช้คุณภาพเทียบเท่าได้ หากผู้รับจ้างจะใช้วัสดุที่มีคุณภาพเทียบเท่าแล้ว ต้องนำเสนอเพื่อให้ผู้ว่าจ้างได้วินิจฉัยเห็นชอบก่อนทุกครั้ง และถ้ามีความจำเป็นต้องนำไปทดสอบคุณภาพเทียบเท่าแล้ว ต้องนำเสนอให้ผู้ว่าจ้างได้วินิจฉัยเห็นชอบก่อนทุกครั้ง ซึ่งผู้ว่าจ้างต้องนำไปทดสอบที่สถาบันที่ผู้ว่าจ้างเห็นชอบ โดยเป็นค่าใช้จ่ายของผู้รับจ้าง

รายการประกอบแบบ โครงการฟื้นฟูโบราณสถานอันเนื่องมาจากอุทกภัยปี พ.ศ. ๒๕๔๕

๗.๕ ผู้รับจ้างจะต้องจัดวางสิ่งของ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ สำหรับการก่อสร้างให้เป็นระเบียบ ไม่เกะกะ ขวางทางสัญจร โดยเก็บรักษาให้วัสดุมีคุณสมบัติตามเดิมไม่ชำรุดเสียหายจนเกิดความไม่เหมาะสมสำหรับใช้ในการก่อสร้าง หากมีความจำเป็นต้องสร้างโรงเก็บวัสดุแล้ว ผู้รับจ้างต้องจัดทำโดยความรับผิดชอบของผู้รับจ้าง และให้ปรึกษาเรื่องสถานที่ก่อสร้างโรงเก็บวัสดุกับผู้แทนของผู้ว่าจ้างก่อนลงมือดำเนินการ

๗.๑๐ ค่าใช้จ่ายต่างๆในระหว่างการดำเนินการก่อสร้าง เช่น ค่าประปา ไฟฟ้า การทดสอบต่างๆที่จำเป็น เป็นหน้าที่ของผู้รับจ้างจะต้องติดต่อและรับผิดชอบค่าใช้จ่าย ยกเว้นแต่จะได้มีการตกลงกันไว้ก่อนเป็นลายลักษณ์อักษร

๗.๑๑ ผู้รับจ้างจะต้องดำเนินการด้วยความระมัดระวัง โดยมีให้เกิดความเสียหายแก่อาคารหรือทรัพย์สินในบริเวณข้างเคียง เช่น อาคารข้างเคียง รั้ว ถนน ทางเท้า ฯลฯ ที่มีอยู่เดิมในบริเวณที่จะทำการก่อสร้างและมิได้มีความเสียหายอยู่ก่อน หากผู้รับจ้างทำความเสียหายใดๆเกิดขึ้นแล้วจะต้องดำเนินการซ่อมแซมส่วนที่เสียหายให้คงสภาพเดิม โดยเป็นค่าใช้จ่ายของผู้รับจ้าง และให้ดำเนินการให้เสร็จก่อนการส่งมอบงานงวดสุดท้าย

๗.๑๒ หลังการส่งมอบงานแล้ว ในระยะเวลาประกัน ๑ ปี ถ้ามีความเสียหายใดๆเกิดขึ้นแก่โบราณสถานอันเนื่องมาจากสาเหตุความผิดพลาด ความไม่รอบคอบของผู้รับจ้างในการดำเนินการแล้ว ผู้รับจ้างจะต้องทำการซ่อมแซมโบราณสถาน โดยเป็นค่าใช้จ่ายของผู้รับจ้าง

๗.๑๓ ก่อนการดำเนินงานและในระหว่างการทำงาน ผู้รับจ้างจะต้องถ่ายภาพเก็บรายละเอียดทุกขั้นตอน ด้วยภาพถ่ายดิจิทัลความละเอียดอย่างน้อย ๒ ล้านพิกเซล ภาพถ่ายเหล่านี้จะต้องพร้อมนำเสนอผู้ควบคุมงานหรือผู้ออกแบบตรวจสอบได้ตลอดเวลา รวมทั้งจะต้องเก็บไว้ประกอบรายงานการทำงาน ซึ่งจะต้องนำเสนอผู้ว่าจ้างตามที่กำหนด

๗.๑๔ ในระหว่างปฏิบัติงาน หากเกิดความเสียหายใดๆซึ่งเกี่ยวกับทรัพย์สิน ไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในรูปแบบรายการที่ผู้ว่าจ้างจะต้องทำหรือไม่ก็ตาม ผู้รับจ้างจะต้องชดเชยค่าเสียหายนั้นๆแก่ผู้ว่าจ้าง

๗.๑๕ ผู้ว่าจ้างหรือผู้ควบคุมงานมีสิทธิ์ที่จะห้ามช่างหรือคนงานของผู้รับจ้างคนใดคนหนึ่งหรือหลายคนไม่ให้มาปฏิบัติงานได้ หากว่าเป็นผลเสียหายแก่ผู้ว่าจ้างหรือประพจน์ไม่ดีต่อผู้ควบคุมงาน

๗.๑๖ ผู้รับจ้างจะต้องแต่งตั้งหัวหน้างานอยู่ประจำ ณ สถานที่ปฏิบัติงาน เพื่อเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานฝ่ายผู้ว่าจ้างจะได้สั่งงานได้สะดวก และให้ถือว่าหัวหน้างานได้รับรู้ในเรื่องที่ส่งนั้นแทนผู้รับจ้าง

รายการประกอบแบบ โครงการฟื้นฟูโบราณสถานอันเนื่องมาจากอุทกภัยปี พ.ศ. ๒๕๔๕

๗.๑๗ ผู้ว่าจ้างจะต้องตรวจสอบสภาพโครงสร้างโบราณสถานก่อนลงมือปฏิบัติงาน ส่วนของโบราณสถานที่ชำรุดหรืออาจก่อให้เกิดอันตรายระหว่างปฏิบัติงาน ให้ผู้รับจ้างจัดทำค้ำยันและอุปกรณ์ป้องกันโครงสร้างส่วนนั้นให้อยู่ในสภาพปลอดภัยก่อนลงมือปฏิบัติงาน กรณีที่เกิดอันตรายระหว่างปฏิบัติงานไม่ว่าจะเนื่องจากความชำรุดของโบราณสถาน ความบกพร่องของอุปกรณ์ ความประมาทของแรงงาน ผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายนั้น อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

๗.๑๘ การทำโครงสร้างนั่งร้าน(ถ้ามี) ผู้รับจ้างจะต้องทำให้มั่นคงแข็งแรงและสามารถให้เจ้าหน้าที่ของฝ่ายผู้ว่าจ้างขึ้นไปตรวจงานหรือปฏิบัติงานได้สะดวกและปลอดภัย

๗.๑๙ ให้ทำการป้องกันวัสดุ อุปกรณ์ของเดิมที่ติดกับกับโบราณสถานหรือที่เป็นส่วนประดับโบราณสถาน โคนการหาวัสดุแข็งแรงมาปิดคลุม หรือถอดเก็บรักษา ซึ่งจะต้องทำบัญชีแสดงที่มาของวัสดุ นั้น

๗.๒๐ เมื่อผู้รับจ้างจะส่งมอบงานงวดสุดท้ายจะต้องทำความสะอาดบริเวณที่ปฏิบัติงานและบริเวณใกล้เคียงให้เรียบร้อยก่อนส่งมอบงาน

๗.๒๑ ผู้รับจ้างจะต้องจัดทำรายงานการปฏิบัติงาน ซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินงานครบถ้วน ตั้งแต่เริ่มตรวจสอบสถานที่จนส่งมอบงานของแต่ละแหล่งที่ได้ดำเนินการ โดยจะต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้ควบคุมงาน และนำเสนอผู้ว่าจ้างและคณะกรรมการตรวจสอบ ก่อนส่งมอบงานงวดสุดท้ายไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน และจะต้องนำส่งรายงานเป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์ เป็นต้นฉบับพร้อมซีดีรอมบันทึกข้อมูลและรูปถ่ายในการดำเนินงานจำนวน ๒๐ ชุด อย่างช้าภายในวันส่งมอบงานงวดสุดท้าย

พื้นที่ปลูกหญ้า (70%)
 คุรยการบูรณะ [PL2]

คลองห้วยวอ

พื้นที่ปลูกหญ้า (70%)
 คุรยการบูรณะ [PL2]

ที่จอดรถ

ผังวัดสุทิวพันธ์ วัดแค
 มาตราส่วน 1 : 750

ผู้ปฏิบัติงาน

สำรวจเขียนแบบ

ช่างสำรวจ	นายสุภากร หอมกล	
สถาปนิก	นายธนธร กิตติภักดิ์	
วิศวกร	นายไพโรจน์ ชะนะวัน	
นักโบราณคดี	นายพัชร์พงศ์ สมบุญศิริ	
เขียนแบบ	นายธนธร กิตติภักดิ์	
คัดลอก		

คณะกรรมการตรวจการจ้าง

ประธานกรรมการ	นายสุวิทย์ ชีตมณฑล (นายกเทศมนตรีตำบลบ้านดง)	ม
กรรมการ	นายสุวิทย์ ชีตมณฑล (นายกเทศมนตรีตำบลบ้านดง)	ม
กรรมการ	นายสุวิทย์ ชีตมณฑล (นายกเทศมนตรีตำบลบ้านดง)	ม
กรรมการเลขานุการ	นายสุวิทย์ ชีตมณฑล (นายกเทศมนตรีตำบลบ้านดง)	ม

อธิการบดี

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
สถาปนิก		
ภูมิสถาปนิก		
วิศวกรโยธา		
วิศวกร		
นักวิทยาศาสตร์		

ตรวจ/เห็นชอบ

สถาปนิก	นายสุวิทย์ ชีตมณฑล	ม
ภูมิสถาปนิก	นายไพโรจน์ ชะนะวัน	ม
วิศวกรโยธา	นายไพโรจน์ ชะนะวัน	ม
วิศวกร	นายไพโรจน์ ชะนะวัน	ม
นักวิทยาศาสตร์	นายไพโรจน์ ชะนะวัน	ม

ผู้อนุมัติ

อธิบดีกรมศิลปากร	นายสุวิทย์ ชีตมณฑล	ม
------------------	--------------------	---

โครงการอนุรักษ์โบราณสถานและแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ประจำปี ๒๕๖๐

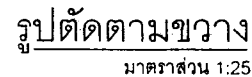
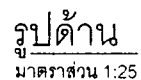
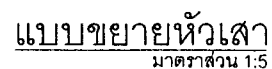
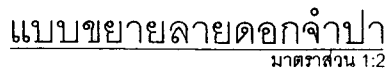
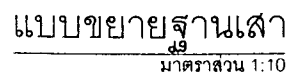
ผังวัดสุทิวพันธ์ วัดแค จังหวัดสุพรรณบุรี

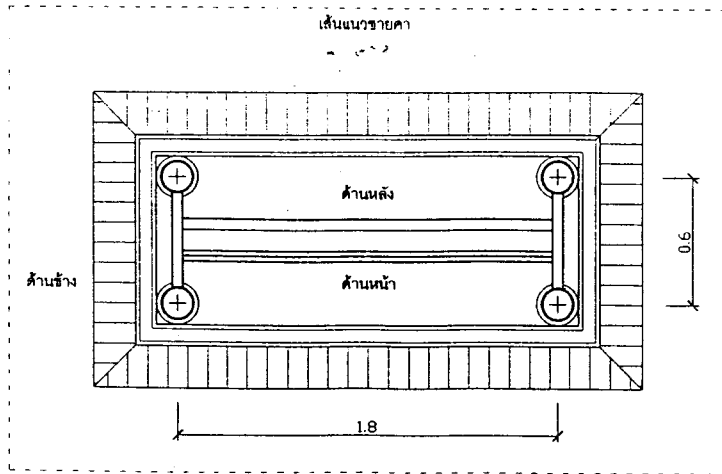
รหัส	มาตราส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
09-2	1:750	2	1+

สำนักโบราณคดี

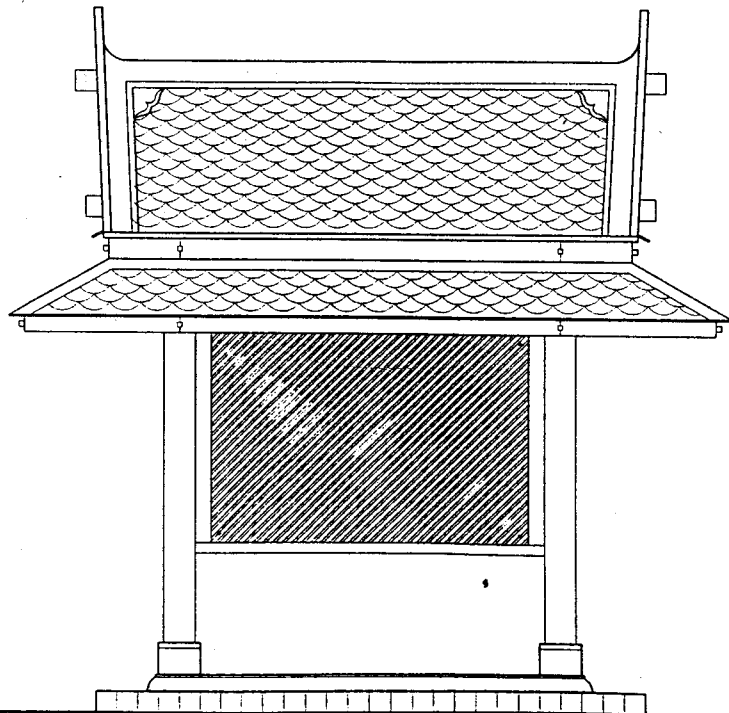
กรมศิลปากร

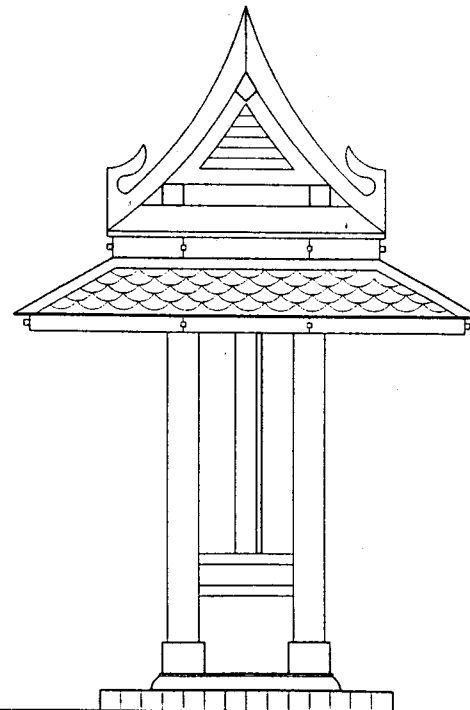
[illegible]

แปลน
มาตราส่วน 1:25

รูปด้านหน้า
มาตราส่วน 1:25

รูปด้านข้าง
มาตราส่วน 1:25

ผังชั้น

ผู้ปฏิบัติงาน

สำรวจเขียนแบบ

ราชภัฏ	นายสุภาวดี รอดภา	
สถาปนิก	นายสมชาย วัฒนศิริ	
วิศวกร	นายไพโรจน์ รามารัตน์	
นักโขน	นายจตุรนต์ สมบูรณ์	
เขียนแบบ	นายสมชาย วัฒนศิริ	
คณบดี		

คณะกรรมการตรวจสอบการจ้าง

ประธานกรรมการ	นายสุวิทย์ ชัยมงคล	
กรรมการ	นายสุวิทย์ ชัยมงคล	
กรรมการ	นายสุวิทย์ ชัยมงคล	
กรรมการตรวจสอบการจ้าง	นายสุวิทย์ ชัยมงคล	

เขียนแบบ

นายสมชาย วัฒนศิริ		
นายสมชาย วัฒนศิริ		
สถาปนิก		
วิศวกร		
นักโขน		
เขียนแบบ		
คณบดี		

ตรวจ/เห็นชอบ

สถาปนิก	นายสุภาวดี รอดภา	
วิศวกร	นายไพโรจน์ รามารัตน์	
นักโขน	นายจตุรนต์ สมบูรณ์	
เขียนแบบ	นายสมชาย วัฒนศิริ	
คณบดี		
นายสุวิทย์ ชัยมงคล		
นายสุวิทย์ ชัยมงคล		

ผู้ปฏิบัติงาน

นายสุวิทย์ ชัยมงคล	นายสุวิทย์ ชัยมงคล	
--------------------	--------------------	--

โครงการอนุรักษ์โบราณสถานเมืองสุพรรณบุรี ประจำปี ๒๕๕๘

เอกสาร : ๑

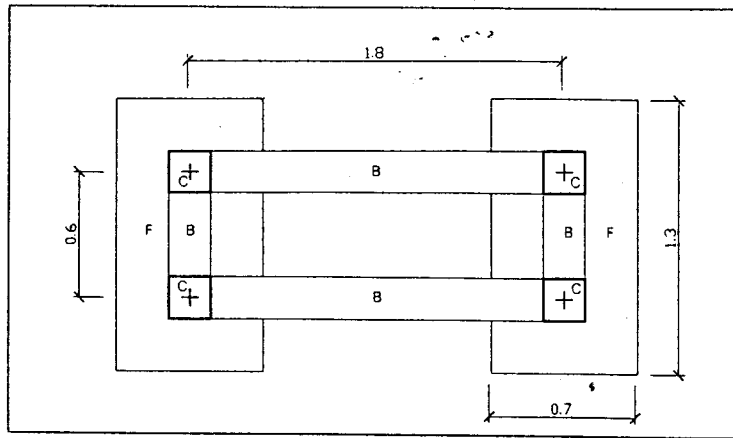
แบบแปลนอาคารโบราณสถาน (A.1.2)

วันที่	นายสมชาย วัฒนศิริ	วันที่	นายสมชาย วัฒนศิริ
--------	-------------------	--------	-------------------

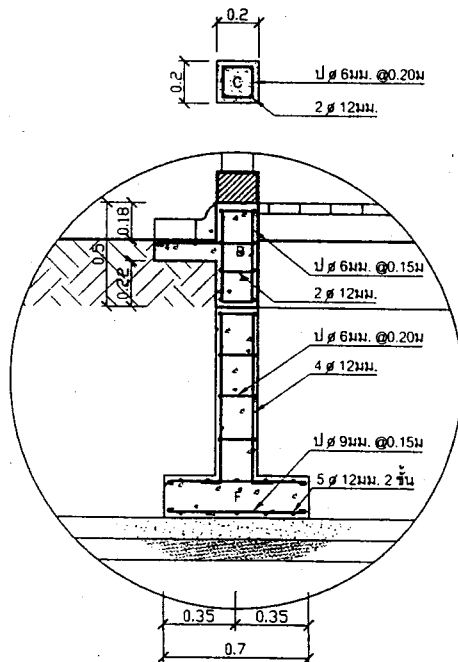
๐๘-๔	๖ ๖๖๐	๔	
------	-------	---	--

สำนักโบราณคดี

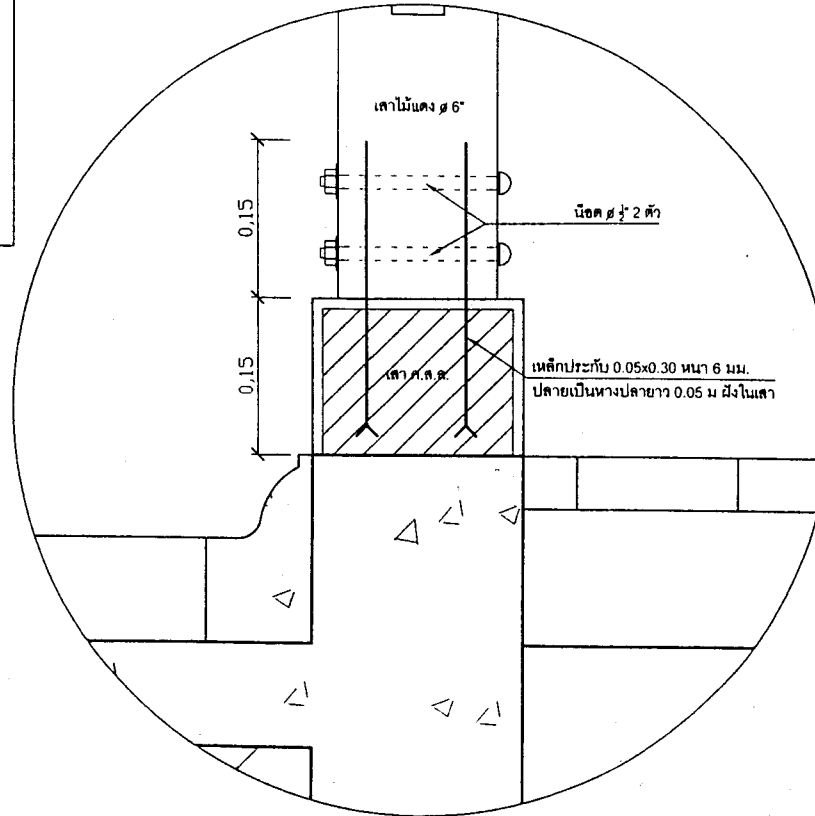
กรมศิลปากร

แปลนโครงสร้างใต้ดิน
มาตราส่วน 1:25

แบบขยายโครงสร้างใต้ดิน
มาตราส่วน 1:25

แบบขยายการต่อเสา
มาตราส่วน 1:25

ผู้จัดทำ

ผู้ปฏิบัติงาน

สำรวจเขียนแบบ

นางสาว	นาย	นางสาว
สถาปนิก	นาย	สถาปนิก
วิศวกร	นาย	วิศวกร
นักเขียนแบบ	นาย	นักเขียนแบบ
ช่างเขียน	นาย	ช่างเขียน
ช่างเขียน	นาย	ช่างเขียน

คณะกรรมการตรวจสอบร่าง

ประธานกรรมการ	นาย	ประธานกรรมการ
กรรมการ	นาย	กรรมการ
กรรมการ	นาย	กรรมการ
กรรมการตรวจสอบ	นาย	กรรมการตรวจสอบ

ออกแบบ

นาย	นาย	นาย
นาย	นาย	นาย
นาย	นาย	นาย
นาย	นาย	นาย
นาย	นาย	นาย
นาย	นาย	นาย

ตรวจ/แก้ไข

สถาปนิก	นาย	สถาปนิก
วิศวกร	นาย	วิศวกร
นักเขียนแบบ	นาย	นักเขียนแบบ
ช่างเขียน	นาย	ช่างเขียน
ช่างเขียน	นาย	ช่างเขียน

ผู้จัดทำ

นาย	นาย	นาย
นาย	นาย	นาย

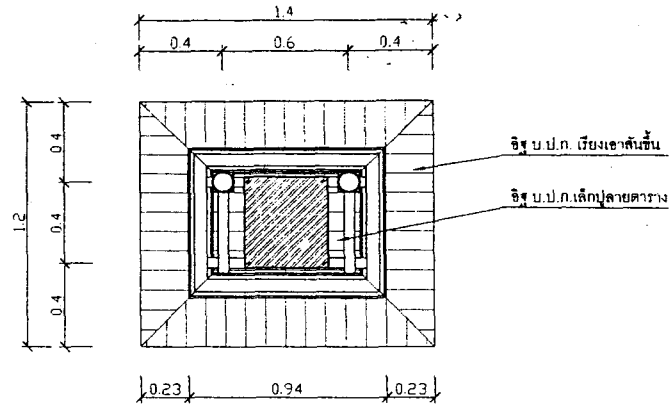
โครงการ

แบบแปลน

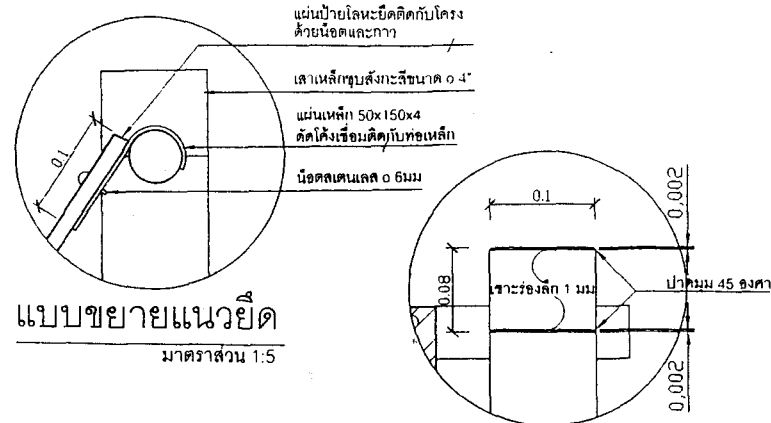
วันที่	นาย	นาย
08-6	1:750	6

สำนักโครงการ

กรมศิลปากร

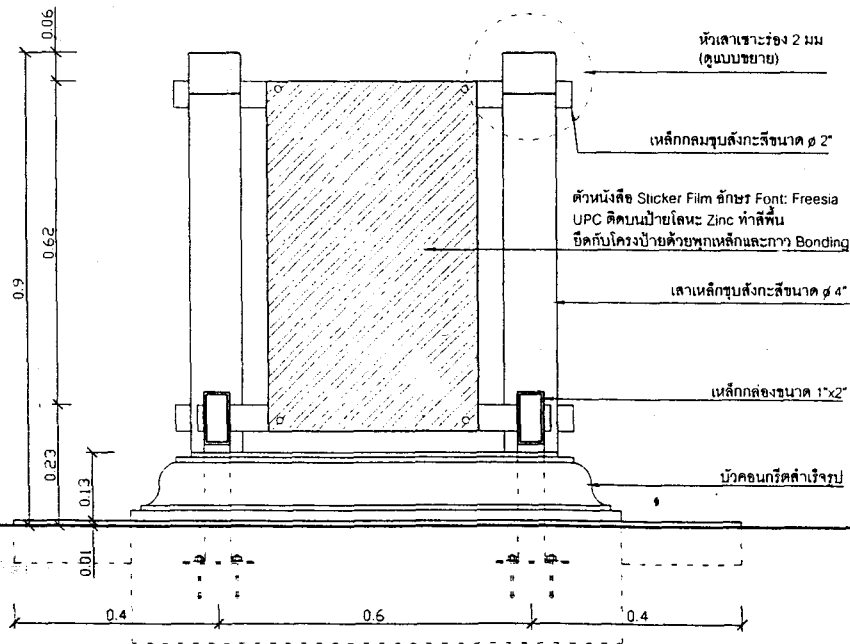

แผ่น
มาตราส่วน 1:25

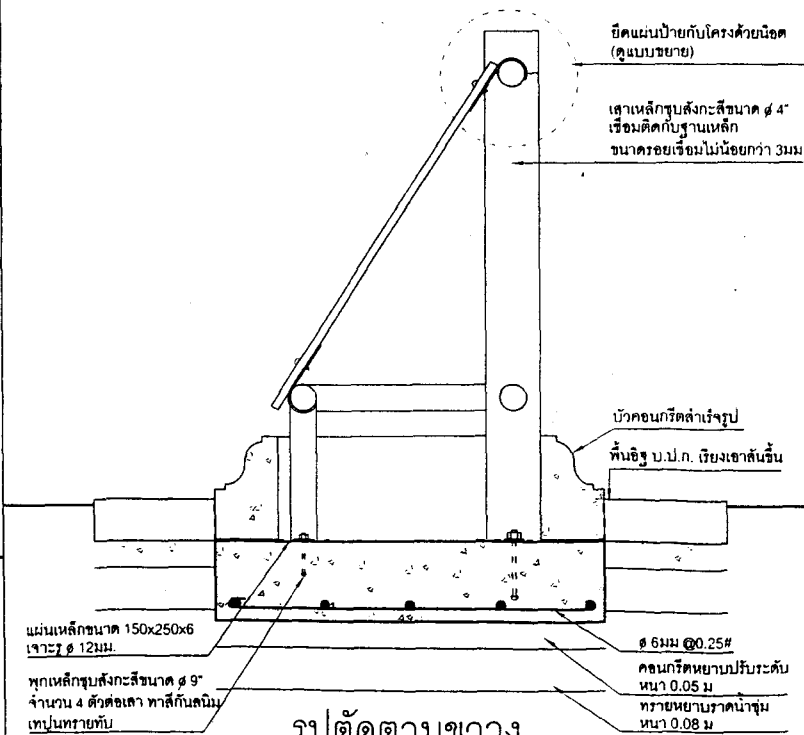

แบบขยายแนวยึด
มาตราส่วน 1:5

แบบขยายหัวเสา
มาตราส่วน 1:5

รูปด้าน
มาตราส่วน 1:10

รูปตัดตามขวาง
มาตราส่วน 1:10

ผังดัชนี

ผู้ปฏิบัติงาน

สำรวจเขียนแบบ

นางสาว	นายสุวิทย์ ร่มทอง	
สถาปนิก	นายสมชาย ภูมิพัฒน์	
วิศวกร	นายไพโรจน์ ร่มทอง	
นักโหราศาสตร์	นายคณวัฒน์ สมบุญมี	
เขียนแบบ	นายสมชาย ภูมิพัฒน์	
วิศวกร		

คณะกรรมการตรวจการจ้าง

ประธานกรรมการ	นายสุวิทย์ ร่มทอง	
กรรมการ	นายสมชาย ภูมิพัฒน์	
กรรมการ	นายไพโรจน์ ร่มทอง	
กรรมการและเลขา	นายคณวัฒน์ สมบุญมี	

ออกแบบ

นางสาวโสภา		
นายชาติพัฒน์		
สถาปนิก		
ภูมิสถาปนิก		
วิศวกรโยธา		
วิศวกร		
นักโหราศาสตร์		

ตรวจ/เห็นชอบ

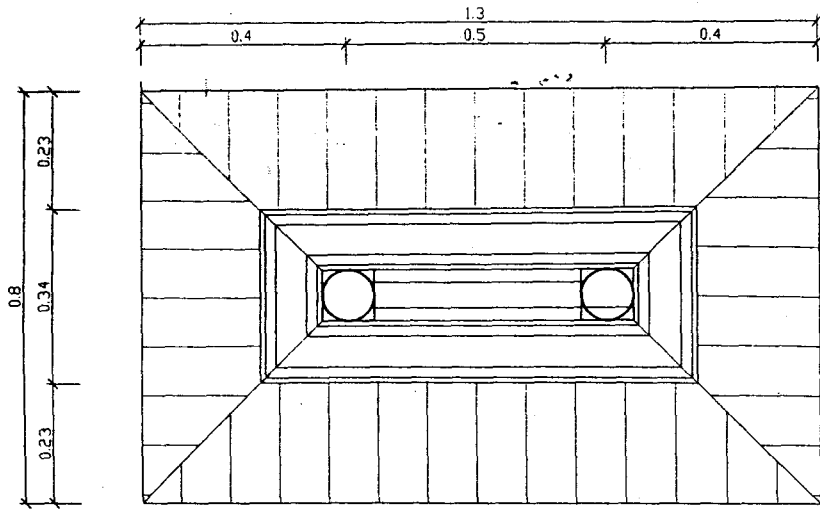
สถาปนิก	นายสมชาย ภูมิพัฒน์	
ภูมิสถาปนิก	นายไพโรจน์ ร่มทอง	
วิศวกรโยธา	นายคณวัฒน์ สมบุญมี	
วิศวกร	นายสมชาย ภูมิพัฒน์	
นักโหราศาสตร์	นายคณวัฒน์ สมบุญมี	
ผู้ควบคุมการก่อสร้าง	นายสุวิทย์ ร่มทอง	
ผู้ควบคุมการดำเนินงาน	นายคณวัฒน์ สมบุญมี	

ผู้ปฏิบัติ

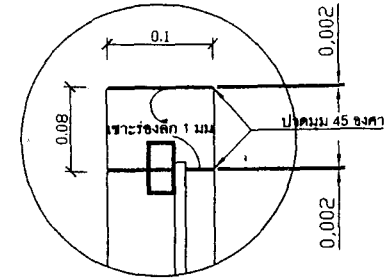
ผู้ควบคุมการก่อสร้าง	นายสุวิทย์ ร่มทอง	
ผู้ควบคุมการดำเนินงาน	นายคณวัฒน์ สมบุญมี	

โครงการ	โครงการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค	
วันที่	1:30	7
สถานที่	หน้าโครงการ	

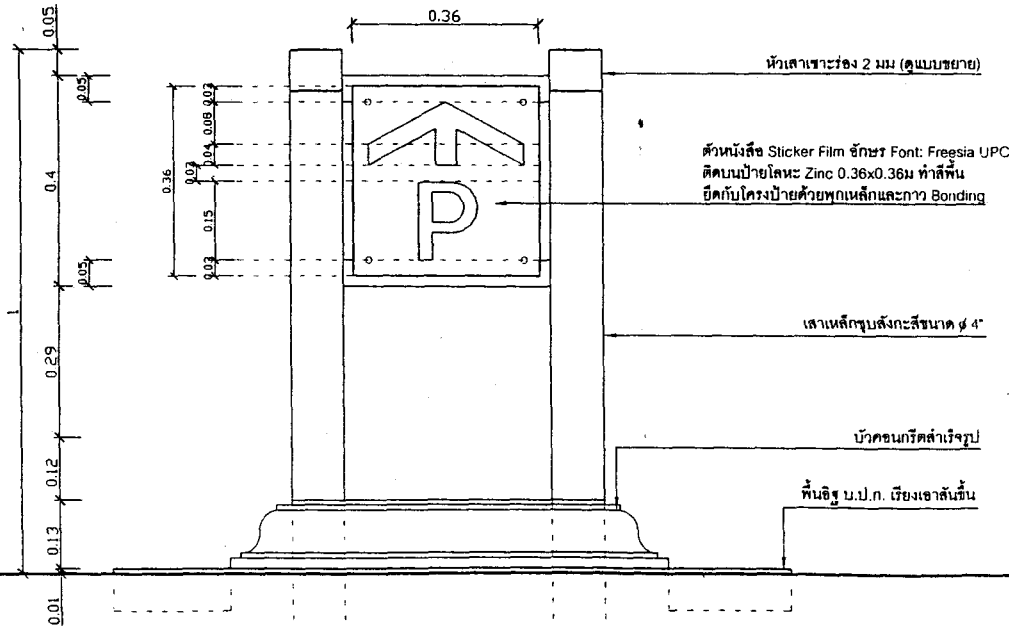
สำนักโหราศาสตร์

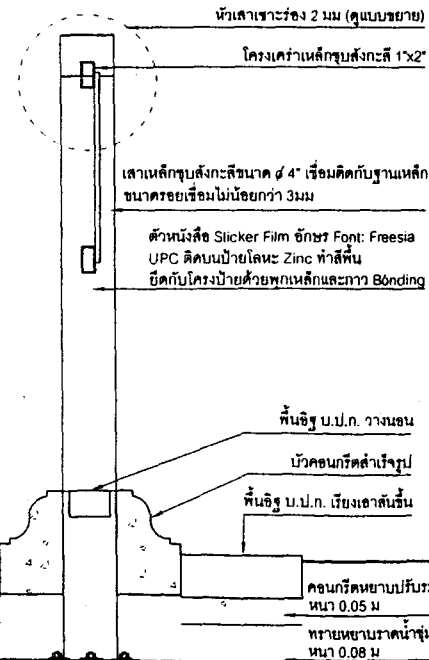
แปลน
มาตราส่วน 1:10

แบบขยายหัวเสา
มาตราส่วน 1:5

รูปด้าน
มาตราส่วน 1:10

รูปตัดตามขวาง
มาตราส่วน 1:10

แผ่นเหล็กขนาด 150x250x6
เจาะรู 12 มม.
ทุกเหล็กชุบสังกะสีขนาด 4"
ทาสีกันสนิม จำนวน 4 ตัวต่อเสา
เพื่อกันทรายทับ

ผังชั้น

ผู้ปฏิบัติงาน

ฝ่ายเขียนแบบ

งานสำรวจ	นายสุวิทย์ วัฒนกิจ	
สถาปนิก	นายสมชาย ภูมิพัฒน์	
วิศวกร	นายไพโรจน์ ธรรมรักษ์	
นักเขียนแบบ	นายสุวิทย์ วัฒนกิจ	
เขียนแบบ	นายสมชาย ภูมิพัฒน์	
ตรวจสอบ		

คณะกรรมการตรวจสอบ

ประธานกรรมการ	นายสุวิทย์ วัฒนกิจ	
กรรมการ	นายสมชาย ภูมิพัฒน์	
กรรมการ	นายไพโรจน์ ธรรมรักษ์	
กรรมการตรวจสอบ	นายสุวิทย์ วัฒนกิจ	

ชื่อแบบ

นายทงไธสง		
นายทงไธสง		
สถาปนิก		
วิศวกร		
นักเขียนแบบ		
เขียนแบบ		
ตรวจสอบ		

ตรวจ/เห็นชอบ

สถาปนิก	นายสุวิทย์ วัฒนกิจ	
วิศวกร	นายไพโรจน์ ธรรมรักษ์	
นักเขียนแบบ	นายสมชาย ภูมิพัฒน์	
เขียนแบบ	นายสุวิทย์ วัฒนกิจ	
ตรวจสอบ		

สรุป

ผู้เขียนแบบ	นายสุวิทย์ วัฒนกิจ	
ผู้ตรวจสอบ	นายสมชาย ภูมิพัฒน์	

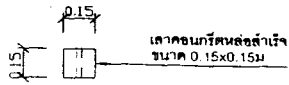
แบบแปลน (แปลน)

ชื่อ	นายสมชาย ภูมิพัฒน์	วันที่	1/256
ชื่อ	นายสุวิทย์ วัฒนกิจ	วันที่	1/256

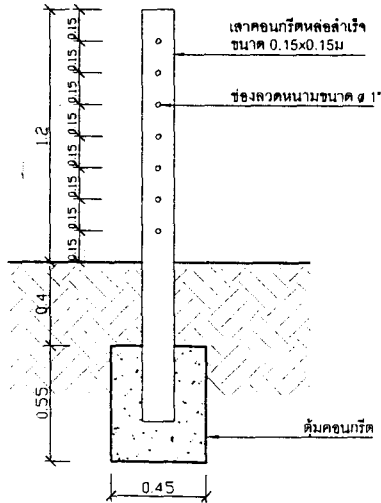
สำนักโบราณคดี

กรมศิลปากร

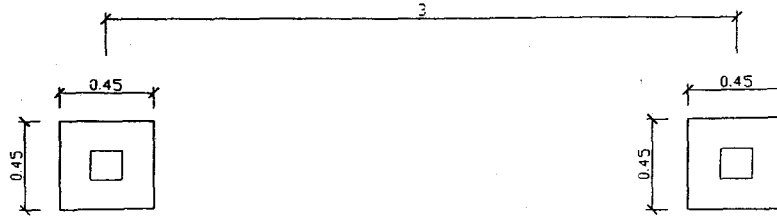

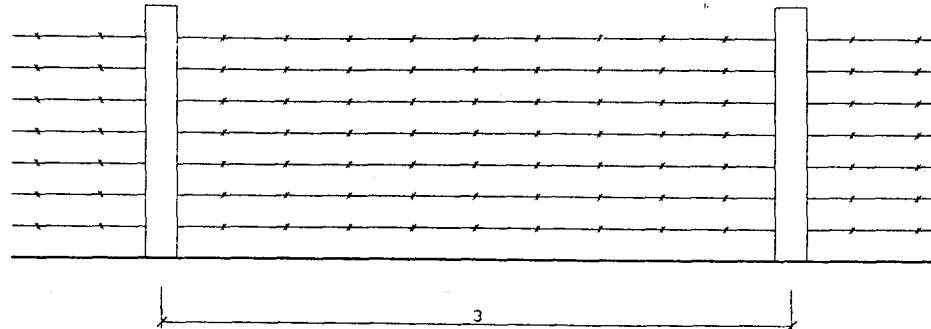
แปลน
มาตราส่วน 1:25

รูปตัด
มาตราส่วน 1:25

แปลนฐานราก
มาตราส่วน 1:25

รูปด้าน
มาตราส่วน 1:25

ผู้จัดทำ

ผู้ปฏิบัติงาน

สำรวจเรียนแบบ

ช่างสำรวจ	นายวิชาญ ชื่นมณี	
สถาปนิก	นายอนุช วัฒนกิจ	
วิศวกร	นายวิชาญ ชื่นมณี	
นักเขียนแบบ	นายวิชาญ ชื่นมณี	
เขียนแบบ	นายอนุช วัฒนกิจ	
ตรวจสอบ		

คณะกรรมการตรวจการจ้าง

ประธานกรรมการ	นายวิชาญ ชื่นมณี	
กรรมการ	นายอนุช วัฒนกิจ	
กรรมการ	นายวิชาญ ชื่นมณี	
กรรมการตรวจสอบ	นายวิชาญ ชื่นมณี	

ชื่อคนแบบ

นายวิชาญ		
นายวิชาญ		
สถาปนิก		
วิศวกร		
วิศวกร		
นักเขียนแบบ		

ตรวจ/เห็นชอบ

สถาปนิก	นายวิชาญ ชื่นมณี	
วิศวกร	นายวิชาญ ชื่นมณี	
นักเขียนแบบ	นายวิชาญ ชื่นมณี	
ผู้ตรวจสอบแบบ	นายวิชาญ ชื่นมณี	
ผู้ตรวจสอบแบบ	นายวิชาญ ชื่นมณี	

ผู้จัดทำ

ผู้จัดทำแบบ	นายวิชาญ ชื่นมณี	
-------------	------------------	--

ใบสำรวจพื้นที่โครงการและข้อมูลพื้นที่ ปี 2561

วันที่ 10/10/61

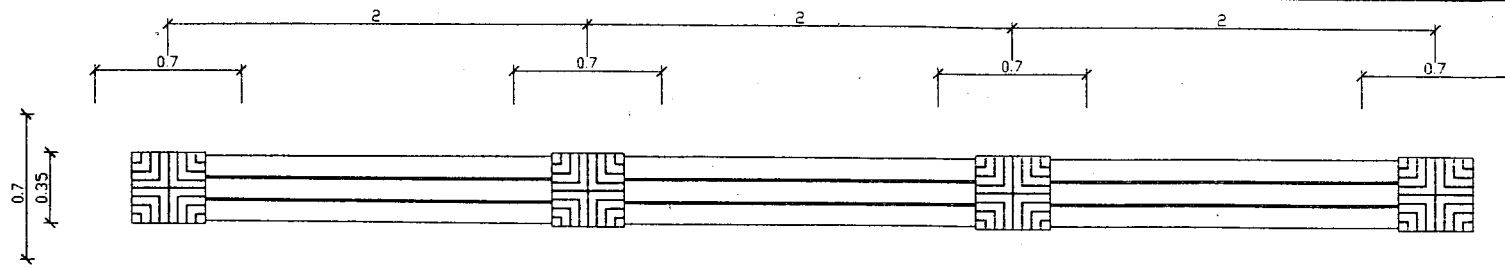
แบบสำรวจพื้นที่ (A.1.1)

วันที่	นายวิชาญ	นายวิชาญ	นายวิชาญ
--------	----------	----------	----------

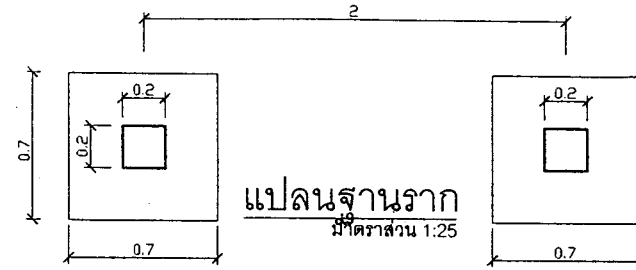
09-9	1:25	9	11
------	------	---	----

สำนักโครงการ

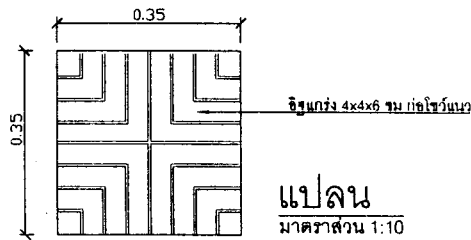

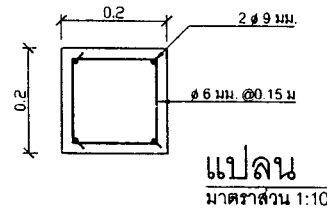
แปลน
มาตราส่วน 1:25

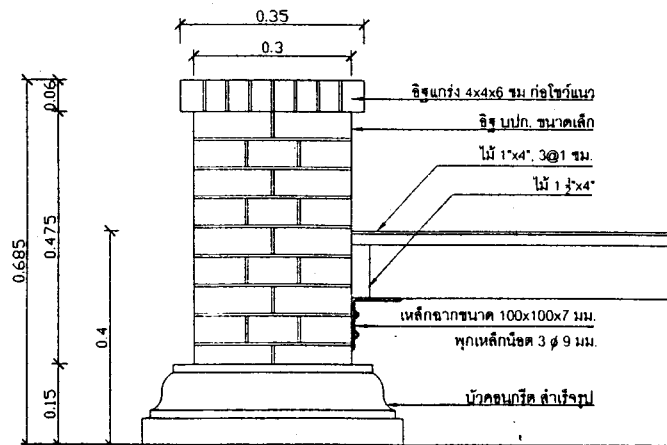
แปลนฐานราก
มาตราส่วน 1:25

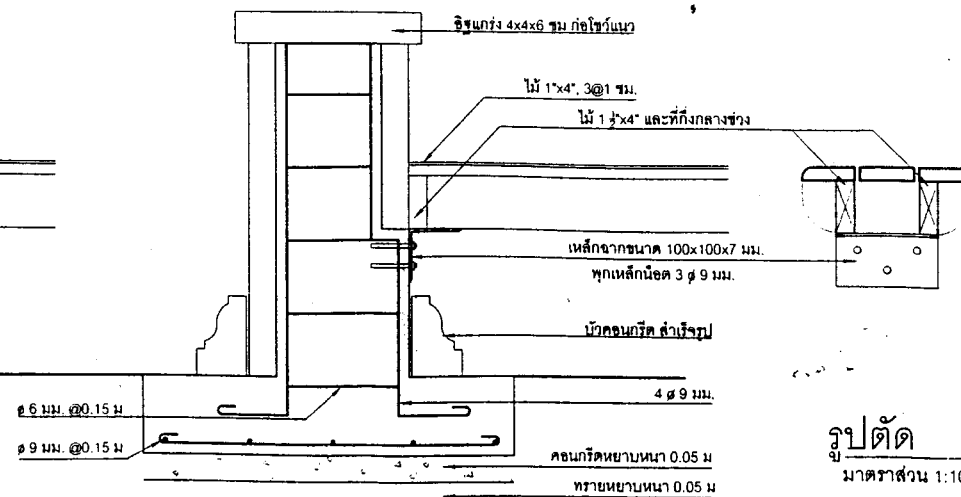
แปลน
มาตราส่วน 1:10

แปลน
มาตราส่วน 1:10

รูปด้าน
มาตราส่วน 1:10

รูปตัด
มาตราส่วน 1:10

ผังชั้น

ผู้ปฏิบัติงาน

สำรวจเขียนแบบ

ร่างวิชา	นายสุวิทย์ ชื่นมณี	
สถาปนิก	นายสมชาย วัฒนกุล	
วิศวกร	นายไพโรจน์ วัฒนกุล	
นักโบราณคดี	นายชัชวาลย์ ชื่นมณี	
เขียนแบบ	นายสมชาย วัฒนกุล	
ตรวจสอบ		

คณะกรรมการตรวจสอบร่างงาน

ประธานกรรมการ	นายสุวิทย์ ชื่นมณี	
กรรมการ	นายสมชาย วัฒนกุล	
กรรมการ	นายไพโรจน์ วัฒนกุล	
กรรมการและเลขานุการ	นายชัชวาลย์ ชื่นมณี	

ออกแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
สถาปนิก		
ภูมิสถาปนิก		
วิศวกรโยธา		
วิศวกร		
นักวิทยาศาสตร์		

ตรวจ/เห็นชอบ

สถาปนิก	นายสุวิทย์ ชื่นมณี	
ภูมิสถาปนิก	นายไพโรจน์ วัฒนกุล	
วิศวกรโยธา	นายชัชวาลย์ ชื่นมณี	
วิศวกร	นายสมชาย วัฒนกุล	
นักวิทยาศาสตร์		

ผู้อนุมัติ

นายช่างโยธา	นายสุวิทย์ ชื่นมณี	
-------------	--------------------	--

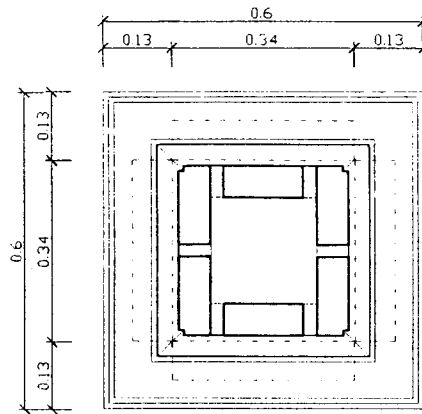
โครงการอนุรักษ์โบราณสถานและแหล่งวัฒนธรรม ประจำปี ๒๕๖๓

เอกสารแนบ

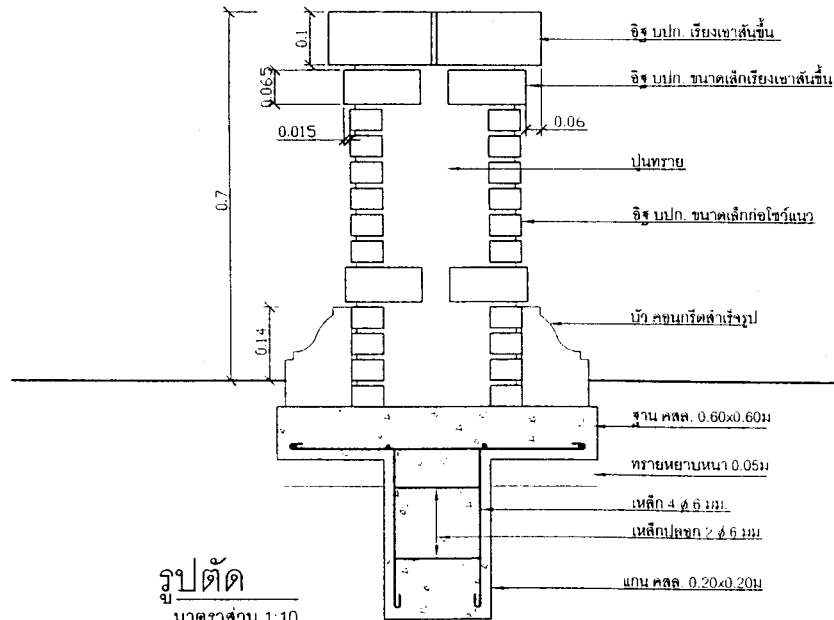
วันที่	นายสุวิทย์ ชื่นมณี	วันที่	นายสุวิทย์ ชื่นมณี
09-10	1,750	10	

สำนักโบราณคดี

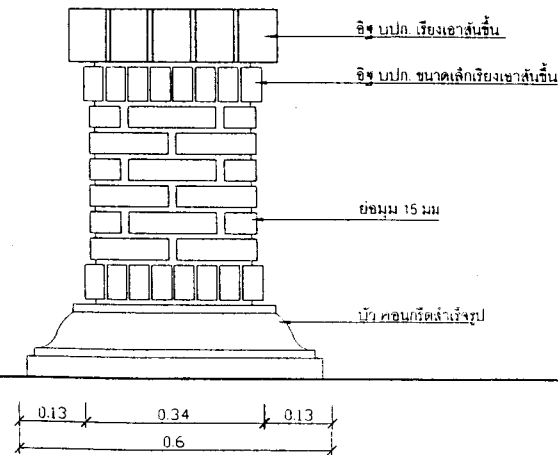
กรมศิลปากร

แปลนรูปตัด
มาตราส่วน 1:10

รูปตัด
มาตราส่วน 1:10

รูปด้าน
มาตราส่วน 1:10

ผู้จัดทำ

ผู้ปฏิบัติงาน

สำรวจเขียนแบบ

ราชภัฏ	นายสุรพล ทองเอก	
สถาปนิก	นายสมชาย กิตติพันธ์	
วิศวกร	นายไพโรจน์ วัฒน	
นักโขนาคติ	นายอรรถสิทธิ์ สมบูรณ์	
เขียนแบบ	นายสมชาย กิตติพันธ์	
ตรวจสอบ		

คณะกรรมการตรวจสอบการจ้าง

ประธานกรรมการ	นายสุวิทย์ วัฒน	
กรรมการ	นายวิเศษ วัฒน	
กรรมการ	นายอรรถสิทธิ์ วัฒน	
กรรมการตรวจสอบ	นายอรรถสิทธิ์ วัฒน	

ชื่อแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างเขียนแบบ		
สถาปนิก		
นักโขนาคติ		
วิศวกรโยธา		
วิศวกร		
นักโขนาคติ		

ตรวจ/เห็นชอบ

สถาปนิก	นายสุวิทย์ วัฒน	
นักโขนาคติ	นายไพโรจน์ วัฒน	
วิศวกรโยธา	นายอรรถสิทธิ์ วัฒน	
วิศวกร	นายอรรถสิทธิ์ วัฒน	
นักโขนาคติ	นายอรรถสิทธิ์ วัฒน	
นักโขนาคติ	นายอรรถสิทธิ์ วัฒน	

ผู้อนุมัติ

ผู้บังคับบัญชา	นายสุวิทย์ วัฒน	
ชื่อ	โครงการอนุรักษ์โบราณสถานเมืองสุพรรณบุรี ประจำปี ๒๕๖๐	

วันที่	ขนาดหน้า	แผ่น	จำนวนแผ่น
๐๖-11	1:10	11	

สำนักโบราณคดี

กรมศิลปากร

วัดนค